eksik bir şey

Sami Özbil

iletişim

Sami Özbil Eksik Bir Şey

SAMİ ÖZBİL 1977 yılında Aydın'ın Söke ilçesinde doğdu. *Harman* (2006) ve *Yeraltı Suları* (2010), *KopaSeke* (2015) adlı şiir kitapları ile *Soluk Soluğa* (2008), *Kan Kurumaz* (2010), *Şafakta Yankılanan* (2013), *İsyan Ateşi* (2015) ve *Yüzüme Bak* (2015) adlı romanları Ceylan Yayınları tarafından, *Çöl Kimseyi Sevmiyordu* (2014) adlı romanı İletişim Yayınları tarafından yayımlandı.
samiozbil48@gmail.com

İletişim Yayınları 2354 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 396
ISBN-13: 978-975-05-2015-0
© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2016, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek
YAYINA HAZIRLAYAN Necdet Dümelli
KAPAK Deniz Karagül
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Aybars Yanık
BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46
CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SAMİ ÖZBİL

Eksik Bir Şey

iletişim

Kardeş göklerde yıldızlara karışan
Suphi Nejat'ın anısına...

Mutfaktan seslenen Serdar'a kahve istemediğimi söyleyip kendimi birdenbire kapısında bulduğum evde eski dergileri karıştırmayı sürdürdüm. Aklım dün akşam verdiğim sözdeydi. "Kesin gelirim," demiştim Erol Abi'ye. Bana onca akıl veren adamcağız inanamayacaktı başıma gelenlere.

Serdar'ın yüzündeki belli belirsiz telaşı gördüğümde anlamıştım keyfinin kaçtığını. Yıllar yılı "hep en kötüsüne hazırlanma" duygusuyla davranmayı prensip edinmişim bereket; polislerin peşimde olabileceğini söyleyince "İyi," dedim, "bakarız çaresine."

"Kaçarken arabayı mecburen bırakmış bizimkiler hocam... Bulunursa sana ulaşabilirler."

Kaç kez söylemiştim "Hocam deme," diye. Dinletemiyordum. Kendimi kötü hissettirdiğinin farkında değildi. Açıklamaya kalksam yirmi beş yıl geriye sıçrayan sıkıcı hikâyeler dinlemek zorunda kalacaktı.

Polis... Akşam izlemiştim haberleri; ölen yaralanan yoktu. Birkaç güne hepsi unutulurdu. Hem bulsunlar otomobili, benden alındığını nereden bilecekler. "Tedbir," demişti Ser-

dar. Başımın derde girmesini göze alamazlarmış. "Bunca ihtiyata lüzum yok be Serdar," demem kâr etmedi.

"Gidebileceğin uygun bir yer var mı?"

Polis adımı tespit ederse, sığınabileceğim her adrese bakardı. Ne yapmam gerektiğine karar vermeliydim. Serüven mağlubu, yol yorgunuydum. Bütün seferlerim bozgunla sonuçlanmıştı. Henüz eski darbelerin hasarını atlatamamışken, bir de bu çıkmıştı.

Dört-beş senedir Ülküşleri arayıp sormamıştım. Hazır aranıyorken ergenlik öfkelerimi ardımda bırakabilirdim. Vazgeçtim. İyi kötü idare ediyordum, bakardım başımın çaresine. Altı yıl sonra Begüm'le karşılaşsak, kapana kısıldığını görünce "Kuyruğu dik tutmaya çalışma kuzen," diye dalga geçer, sonra "kuzen"in üzerine basa basa sürdürürdü:

"Diretirsen kibrinde boğulursun."

"Havlama be," diye terslerdim eskiden olduğu gibi.

Bir gizli örgüte bulaşmak eksikti hayatımda. Tanıyanlar bakar gülerdi kelepçeli fotoğraflarıma. Yolumun kesiştiği bazı kişileri hatırladım; "oh olsun salağa" korosuydu onlar. Hak etmiştim gerçi. Hadi Serdarların iyi kötü bir amacı vardı, ben ne bok yemeye bulaşmıştım bu işlere. Kırık dökük maceracılığıma mı güveniyordum, peh! Çoktandır ardımda kalmıştı ilk gençlik hevesleri. Ne aşk ne macera; ömrümün akşamı erkenden üzerime inmişti. Belma'cığımın dediği gibi, unumu elemiş, eleğimi asmıştım. Geçen altı-yedi yılda başıma gelenler macera sözcüğünün tüylerimi ürpertmesine yeterdi. Belli de olmazdı gerçi, bir kibrit çakımıyla alev alan otuz yılın Doğan'ıydım. Kolay mıydı bir kalemde değişmek.

"Bu kadarına hakikaten gerek yok. Kendim halleder, olmadı Ege taraflarına giderim," dedim Serdar'a.

"Bir iki gün bende kal hocam, sakin kafayla düşününce meseleyi kolaylarız."

"Yok ya," diye güldüm, "sana geleceğime, sırt çantamı toplar düşerim yola."

Serdar'a gidiyordum. Güvenlik gerekçesiyle Şeyma'ya haber bırakmamı engellemişti. Baharın ılık geçmesine aldanarak ince gömlekle çıktığıma pişman olacakken, ayak parmaklarımın su topladığı yürüyüşte kan ter içinde kalınca akıllılık ettiğimi anladım. "Salaklığına doyma," dedim içimden. Gülüşüme eşlik eden Serdar sinirlerimin bozulduğunu düşündü herhalde, kentsel dönüşümle altı üstüne getirilen mahallelerden söz açtı. Havadan sudan konuşmak iyi geldi, saçmalıklarıma kıkırdamaktan kurtuldum.

Bir ara kalbimi yoklayan tedirginlik kapıdan adımımı atınca yerini rahatlamaya bıraktı ama sonra tekrar alevlendi. Eve girdiğimi gören olduysa... Neler işitmiştim ite kaka bitirdiğim okul yıllarında. Etrafımızın sarılacağını, üzerimize silahlar doğrultulacağını kurdum; ürperticiydi. Sosyal Psikoloji'ye giren hocamızı anımsadım:

"Bu ülkede hiçbir kötülük geçmişte kalmaz," demişti, "hepsi birden bizimle yol alıp günün birinde tekrar çıkar karşımıza."

Ülkeyi bilmiyordum ama o gün hayatımı özetlemişti hoca.

Bir erkeğin yalnız yaşadığına inanılamayacak kadar tertipliydi küçük daire. Çaydı, peynir ekmekti derken, türlü muhabbete karabatak usulü dalıp çıktıktan sonra Serdar'dan meseleyle ilgili birkaç ayrıntı dinledim. Eylemlerin yeniden başlaması, yakalanma, hatta öldürülme ihtimali, hapishane hücrelerinde geçebilecek yıllar... Kendince beni muhtemel bir felakete hazırlıyordu. Tanışmamızın üzerinden geçen bir yılda beni yakından tanısa bu tip senaryolara gerek duymazdı. Hele hamuru berbat ayrılıklarla, kanlı aldanışlarla karılan, açlığa, zorluğa talimli biri olduğumu bilseydi. Detaya girdiği konuşmaya ilgisizliğimi fark edince uzatmadı, raftaki kitaplardan birini aldı, kaldığı sayfayı buldu ama önemli bir

işi atladığına hayıflanarak köpek deseni işlenmiş mıknatıslı ayracı tekrar kitabın arasına koyup mutfağa yollandı. Nedense ayraca bakarken ince bir iyimserlik geldi kondu dudaklarımın kıyısına; annemi özledim.

Pestilim çıkmıştı. Televizyonu açtım, şans işte, delik deşik bir otomobil belirdi ekranda; Pendik'te bir sokağa terk edilmiş. "Varsın bulunsun," dedim, "bana ne." Haberin ayrıntılarını dinlemedim, müzik kanallarından birine geçtim; dünya çapındaki keman virtüözünün konseri yarınmış. Gidebilir miydim Bostancı'ya? Şeyma'yla barışma vesilesi olurdu. Hazır mıydık buna? Bazı sorular o kadar vakitsiz düşüyordu ki aklıma...

Etrafa göz gezdirdim, çekyata kıvrılıp uyuyabilirdim. Ne yapacağımızı sabah kararlaştırırdık. Hapse atılsam kaç yıl yatardım, Şeyma uğrar mıydı, çok döverler miydi? Saçmalama, diye geçirdim içimden. Tedbirli davranıyorlar, yoksa ne ilgim var örgütle. Hapse girmeye engel değildi ki o ayrıntı. Memlekette ailesinden bir kişi olsun polise düşmeyen kim kaldı? Amaaan... Boyası atmış raflara yaklaştım. Önemli bir bölümünü okuduğum romanların arasında beni oyalayacak yeni dönem edebiyatçılarını bulamayınca söylendim. Kitap alacak parası var mıydı çocuğun? Bilsem birkaç roman getirirdim. Hemen belli ettim ya rengimi, Serdar'ın yerinde olsam iflah olmaz küçük burjuvalıkları dilime dolardım. İyi ki kaç zamandır kalbimden geçenler hemen dökülmüyordu dudaklarımdan.

Kendimle uğraşırken sararmış kâğıt yığını arasında elime gelen bir derginin flu resimlerine takıldım kaldım. Çok eskiydi. Okura başka âlemden sesleniyordu dergideki yazılar. Sayfaları karıştırırken bir iki hapşırıp yerine koydum, onlarda bu dil, bende bu kafa sabitken nasıl inançlı bir solcu olabilirdim? Alınazlardı aralarına. Okulda da bir iki yoklayıp bırakınışlardı yakamı. Elinde fincanla mutfaktan dönen Serdar'a rafı işaret ettim:

"Fena hapşırtıyor. Faydasını görüyor musun?"

"Arşiv sayılır hocam, eski tartışmalara bakmak bazen ihtiyaç. Askerî darbeden sonra çıkan ilk dergilerdendir."

"Belli, bugün tanınan bazı yazarların adları var künyede."

Sağdan soldan laflarken kâğıt yığınından çektiğim dergileri sehpaya açmış göz gezdiriyordum. Keskin bir öfkenin yasal zorunluluklar sonucu bedduayı andıran ifadelerle yansıdığı sararmış sayfalar, geride kalan bir dönemi gücü oranında aydınlatıyordu. İşkence, ölüm, dağlardaki çatışma haberleri her sayıya dağılmıştı. Ülkemin çocukluğuma rastlayan günlerinin ne denli berbat geçtiğinden çocukluğum geride kalınca haberdar olmuştum. Ne Ankara'daki evimizde konuşulurdu bu tip meseleler ne Kariya'da. Kariya... Tabii ya, orayı bilen yoktu. Fakat babam! İstanbul'a gelirken yüzüne söylediklerimi hatırlayınca hevesim kırılır gibi oldu.

Benden birkaç yaş küçük Serdar'a sorsam anlatır mıydı ailesini? Annesinden bahsetmişti sayılı buluşmalarımızdan birinde. Herkesin başka isimlerle tanındığı gizli bir örgütte hikâyelerini birbirleriyle nasıl paylaşıyorlardı? Apar topar geldiğim bir evde bunları konuşmak anlamsızdı; "Sana ne!" der geçerdi. Terslemezdi gerçi, dar zamanlarında araba bulmuştum onlara. Yine de hayatın türlü dertleri karşısında çabuk büyüyen biri bana aldırmazdı. Okul yıllarını hatırlayınca irkildim. Kantin gerilimi yüklenmiş tartışmalardan uzak durmayı iman bellemişken, ne gerek vardı ağzımın tadını kaçırmaya.

Aklımdan geçenlerle yüzümde beliren gülümseyiş bıçak gibi battı gözlerime. Birdenbire titredim. İnanamadım önce. Hayal görüyordum herhalde. "Hadi be," dedim gayri ihtiyari. Yine bir kâbusun ortasında sıkışıp kalmış olmalıydım, başka türlü nasıl açıklanabilirdi bu... Derin bir nefes alıp yeniden açtım sayfayı, sonra aynı hızla kapadım. Tekrar açtığımda hâlâ oradaydı. Evet, kesinlikle kâbustu! Nefesimi tu-

tup sayfaya korkarak bakınam işe yaramadı. Kimbilir hangi nemli kuytularda sararıp kabarmış yaprakların arasında, okuyucuyu yumuşak bakışlarla karşılayan resim annemin vesikalığıydı.

Halimdeki tuhaflığa şaşıran Serdar, "İyi misin hocam?" diyerek geldi yanıma.

Tekrar baktım anneme:

"Bu dergiyi hangi grup çıkarıyordu Serdar."

"Bizimkiler hocam! Bir sorun mu var? Hocam!"

Tüm bedenim kasıldı. Sözcükler güçlükle döküldü dudaklarımdan:

"Annem... Annemin resmi dergide."

"Bakabilir miyim?"

Gözlerimi kocaman açmış, yazıyı okumaya çalışıyordum:

"Yoldaşımız Meltem Demirdağ'ı (Feride) amansız bir hastalık sonucunda kaybedişimizin ikinci yılında saygıyla anıyoruz. İşkenceli sorgularda ser verip sır vermeme bilinciyle direnen Feride yoldaşın anısını mücadelemizde yaşatacağız."

Sayfadaki resmi görmesem, isim benzerliği der geçerdim. Alay mı ediyorlardı, Melto'mun örgütle ne işi olurdu? Hem örgütle ilişkisini, hayatının anlamı olduğunu söylediği Doğan'ına anlatmaz mıydı?

Yeryüzünün bütün yükü omuzlarıma çöktü.

Erken kaybedilmiş bir annenin yasadışı hayat sürdüğüne hangi oğul kolay ikna olurdu ki... İyi de ne biliyordum Melto hakkında. Belki... Yo, yo! Öğretmendi o, ödüller almış, yurtdışında konserler vermiş, başarılı bir müzik öğretmeni.

Peki ya sayfadaki resim! Onu açıklayamıyordum işte. Derginin sonraki sayılarına baktım alelacele, hayır, herhangi bir düzeltme yoktu.

Gerçekten sırlarıyla ölüp giden bir "yoldaş" mıydı Meltem Demirdağ? Saçmalık! Bir de "işkence" deniliyordu. O "direniş" lafları ne manaya geliyordu peki? Ne yoldaşı, ne işken-

cesi, ne direnişi! Kendimi tutmasam Serdar'ın yakasına yapışırdım. İlkokulu bitirdiğim yıl ölen Melto'ma kim, hangi cesaretle işkence yapabilirdi? Müştak dedem ve Fethi Okyar Bey'in akrabası Belma'cığım kızlarına fiske vuranın alnını karışlardı. Babam neden bir defa bile bundan bahsetmemişti? Gerçi o kıskanç pislik kimseyle anneme dair konuşmazdı. Ülkü teyzem peki, korkup susmuş muydu? Ya Begüm, o da mı habersizdi?

Fotoğrafa bakarken gözyaşlarımı zapt edemedim. Hayatın her fırsatta kimsesizliğimi hatırlatan ayrıntılarından nefret ettim. Serdar dergiyi elimden alıp baktı yazıya. Bir köşede, "Yoldaşı" imzasıyla yazan biri annemi anlatmış okurlara:

"Askerî darbeden önceki faaliyetlerde tanıştık. İlk gözaltına alınışında hamileydi, her soruyu 'Bilmiyorum,' diye yanıtladı. Hareketimizle ilişkisini çözemediler. Serbest bırakıldığında mücadelesini sürdürdü... Önemli bir eylemin arifesindeyken, nereden kaynaklandığını çözemediğimiz bir güvenlik açığı nedeniyle tekrar gözaltına alındı. Nehir Şah (Selma) yoldaşın işkenceyle katledildiği operasyon sonrasında aylarca tedavi görmesine rağmen..."

Her sözcük yüzüme inen birer yumruk gibiydi, sersemledim.

"Mücadele."

"Yoldaş."

"Feride."

"İşkence."

"Hamile."

"Eylem arifesi."

"Güvenlik açığı."

"Hareketimizle ilişkisi."

"Tedavi."

İlk gözaltına alınışında bana hamileymiş... Selma kimdi, Opera binasında rastladığım arkadaşlarından biri mi? Önce

sakinleşmeliydim. Kırıp döktüklerimin hıncını benden böyle alan hayatla başa çıkmanın yolunu bulmak sakinleşmekten geçiyordu.

Dergiye annemin gölgede kalmış yüzü yansımıştı. Önce bunu kabullenmeliydim. Tesadüflerin gücüne inanmamak neye yarardı. Kötü bir zamanlamayla da olsa Melto'mun diğer kimliğinden haberdardım. Bundan sonrasını planlamalıydım. Bana onu kim anlatabilirdi? Ankara'daki arkadaşları, babam, yıllardır görmediğim Ülküş...

Derginin eski olmasının önemi yoktu. Hayatımdaki en yeni, en sarsıcı haber duruyordu yırtıp aldığım o sayfada. Annemin hikâyesini öğrenme isteği, amacıma ulaşamadan tutuklanıp hapiste geçireceğim yılları büyüttü gözümde. Nereme yerleştirildiğini bilmediğim bir hafıza kartından taşan bilgilerle doluyordu zihnim. Hastalığı sırasında bölük pörçük anlattıkları, *Renault*lar, hatta *Buick*lerle mahallenin etrafını saran polislerden bizi kaçıran Müştak dedemin heyecanına yenilip birkaç kez stop ettirdiği *Impala*'sıyla Yeni Mahalle'den çıkışımız...

Dergide rastladığım haberin ışığı altında geçmişim giderek daha farklı görünmeye başladı.

Annemin hikâyesini öğrenme isteği içimi kurt gibi kemirmese, iki günlük misafirliğimi uzatırdım ama Serdar'ı ikna edip evden ayrılınca soluğu Erol Abi'de almıştım. Bir süre uzaklaşacağımı söyleyince, cebindeki parayı olduğu gibi çıkarıp elime tutuşturdu.

Kozyatağı'nda indim minibüsten. Şeyma'yı öğle yemeği yediği restoranda bekleyecektim.

Üç senelik beraberliğimizin dördüncü ayrılığını yaşıyorduk. Birkaç kez de ben evi terk etmiştim. Üç ay önce iyice bunalıp başka eve çıkmamla işin rengi değişti. Verilen araların bizi esaslı bir kopuşa götürdüğünü biliyorduk. Her kelimenin birimizden birine battığı bir beraberliğe dönüşen ilişkimiz çatırdıyordu. Yorulduğunu söylemişti son seferinde. Üstüne gidip bunaltmışım. Durmaksızın pohpohlanmak istemesini ezikliğe bağlamama bozulmuştu.

Geçen de konuşmuştuk bunları; "biraz dikkat etseydik", "birbirimizi anlasaydık" hayıflanmalarına varmıştı sohbet. Beni terk edişinden, kafasına esince çekip gitme şımarıklığının nelere mal olduğundan bahsetmemiştim, uzaktan daha

iyi anlaşıyorduk madem, ağzımızın tadı bozulmasındı. Muhabbet esnasında nereden çıktıysa, "Buluşsak ya," demiştik. Randevulaşırken ikimiz de alttan almamıştık böylelikle.

"Âşık mısınız?" diyen Serdar'a anlatmıştım: "İlk zamanlar... Aşk hali günden güne çekildi hayatımızdan. Âşık değil, alışığız galiba."

Şeyma'ya, buluşmayı kararlaştırdığımız akşamı neden Serdar'da geçirdiğimi açıklamak akıllıca olmazdı. Kızdığımı bildiği halde ayrıldığımızı her defasında arkadaş gruplarına çabucak duyurmaktan kendini alamıyordu. Son kavganın mahrem detaylarını yakınlarıyla paylaştığını görünce yine köpürmüştüm. Barışınca o meseleyi aramızda hallederdik gerçi. Aşırı arkadaş canlısı havasını düşününce ürktüm. Sır tutamadığını baştan kabullenen Şeyma'ya Serdarlardan bahsetmek faciayı peşinen kabullenmekti.

Nefis bir gündü, barışmamızı Büyükada'da kutlayabilirdik. "Artık kavga etmeyelim," diyecektim, "ladese tutuşmuş çocuklar değiliz." Dipteki masaya geçtim, etrafa bakınırken arkadaşına ankastre mutfaklı rezidans kiraladığından bahseden kadına kulak kabarttım. Bir kadının caddedeki kedilere mama bırakışını seyrettim. O sırada geldi Şeyma, beni gördüğü halde, önce "her zamanki salatasından" istedi. Boynuna sarılmadan geçen her günün berbat olduğunu söyleyen Şeyma mıydı bu? Yüzünün aydınlanacağını, gözlerinin parlayacağını sanarak bir defa daha aptallığımı ispatlamıştım.

Barışmak için yanlış bir zamandı. Yanak yanağa öpüşmekten hazzetmediğimi bilmesine rağmen öyle yaptı:

"Geçen akşam gelmedin, telefonunu da açmıyorsun kaç gündür. Sabah mesajını görünce... Bankaya uğrarsın sandım."

Sadece bu kadar; suskunluğunun tavır sanılmasını istiyordu. Bu ruh haline alışkındım, fakat ne yaşadığımı umursamaması içime oturdu.

Derli toplu konuşmanın vakti değildi. Derin bir nefes al-

dım tekrar denemeye değip değmeyeceğini tartarken. "Değer," diyememek yenilgiyi kabullenmek miydi? Son dört günde başıma gelenler Şeyma'ya olan arzumu yenmişti, sorumun cevabını aramadım. Hayalimdeki Büyükada'nın sularında boğulmuştum. Tenimizi kamaştırarak bizi birbirimize bağlayan o çok inandığım tutku tükenmişti.

"Olmuyor galiba," dedim umutsuzca.

"Haklısın... Yapamıyoruz, ama istersen belki bir süre daha..."

Kalbime bir iğne saplandı, sarsıldım. Konuşmayı tamamlamalıydım. "Yoo," diyebildim yalnızca. Daha fazlasına dilim varmadı. Bana aldırmayacağını biliyordum; başa çıkmanın yolunu bulurdu. Müşterisiyle hesap hatası hakkında laflar gibiydi:

"Bunları konuşuruz Doğan."

"Yapamıyoruz" kelimesi kulaklarımda başka türlü çınlamasa, "bir süre daha" teklifine yenilirdim. Oysa kalbim sessizce vazgeçmişti ondan. En fenası, geçen üç yılda Şeyma'ya bir defa dahi sere serpe açılamadığımı hissetmekti. Birbirimizin teninde kalmışız demek. Bilmediğimi zannettiği çalkantılı geçmişini itinayla saklamaya çalıştığını, hatta beni kandırdığına inandığını fark ettim. Tekrar denemeyi aklımdan geçirmek aptallıkmış.

Adını bilmeden ilgi duyduğum Şeyma nedense her zamankinden kalın görünen parmakları arasına sıkıştırdığı çatalla salatasını yerken mesaiden evvel içeceği kahveyle sigarayı düşünüyordu muhtemelen. "Kedi," dedim, "ne tatlı." Göz ucuyla bakıp tabağına döndü: "Öyle."

"Kolay gelsin. Turan Demirdağ'ı arıyorum; Ankaralı, tanır mısınız?"

"Turan. Turcu'yu mu diyon acıba? Kariya'nın yabancısı mın sen?"

"Liseyi Şair Arif'te bitirdim ama epey değişmiş buralar."

"Denişi, denişme mi, baksene biz bilem ne hale gelivattık."

"Dondumacı Turan'ı diyon yoosa? Haa, muallim, tamam işte; bu oğlan bizim Turcu'yu arepduru diye diyivedim temin emme onun kafası dumanlı oluu şimdi, öğlene anca kendine gelebili."

"Bu patavatsızın kusuruna bakma yeğenim. İlerideki sazlıkta barakası var Turan Hoca'nın, oraya bakıver."

"Oode bizim merametçilele vakıt öldüren Deli Aybars'le karşıleşcen, 'Turcu,' dedin mi o dakka buluu."

Geriye dönerken bir mikrofon kablosuna takılıp sendeledim, neredeyse ezecektim koca hoparlörü! Baca gibi tüten ihtiyarların sigara dumanıyla epeyce öksürdükten sonra gösterdikleri istikamete yürüdüm. Balık deposu olan buzha-

nenin civarındaki martı, balıkçıl, kedi, köpek kalabalığı sağa sola düşmüş kefalleri, sokarcaları, sarpaları hırlaşıp dövüşmeden yiyor, yan yana bisiklet süren otuzlarındaki iki kadın kendi aralarında konuşuyordu.

İstanbul'daki son günlerim berbattı. Serdar'ın evindeyken caddeden geçen araçların ani frenlerini duymaya katlanamıyordum. Şeyma'dan temelli ayrıldığımız buluşmanın ardından Maltepe'deki ucuz pansiyonda iki gün enine boyuna düşündükten, hesabımı kitabımı yaptıktan sonra Kariya'ya gelmeye karar vermiştim.

Yol boyu rastladığım ateş renkli gelinciklerin vaat ettiği huzura kapıldım. Etraftaki sakinliği seyretmenin tadına doyamayacağımı biliyordum. Ne zaman şehir gürültüsünden bunalsam, kırları veya dağları değil, çeşit çeşit kuşun semalarında uçtuğu deniz kasabalarını özlemişimdir. Kafama vurarak öğrettikleri Fransızcanın faydasını, dil bilmeyi gerektirmeyen ateşli gece yarısı filmlerindeki diyalogları çat pat anlamayı bir yana bırakırsam, genellikle günübirlik çalıştığım otellerle restoranlarda görmüşümdür. Fransız filmlerini anımsamak hoşuma gitti. Lisedeyken de kızlı erkekli küçük grubumuza bulduğum videokasetleri Neciplerin evinde seyrettirme görevini üstlenirdim.

O günleri anımsayıp kıkır kıkır gülerken...

"Yine mi," dedim, "yine mi üstüme çöküyor lanet olası baygınlık?"

Midemden göğüs kafesime yükselen sıcaklığın farkına varınca kaldırıma oturdum. Parke taşını öyle sıkmışım ki parmaklarım morarmış. Boynumdaki soğuk teri ıslak mendille aldım. Otobüste yediğim keki saymazsam on iki saatten beri açtım. "Tamam, hepsi geçti," diye kendimi sakinleştirdim. Kariya'ya döndüğüm günün sabahında bayılmak istemiyordum.

Geçmiş kanlı bir gözbağı gibi bağlanmıştı gözlerime. Ak-

lım dergideki haberdeydi. Annem, yasadışı hayatı, işkenceye maruz kalması... Okuduğum satırlara inanmıyordum aslında. Hastaydı, öldüğü gece hemşirelerden gizli, yanında yatırmıştı beni.

Öksüzlüğümün ilk sabahında çatıdan boyları boyumu aşan sıra sıra buz kılıçları sarkıyordu.

Beni bir başıma bırakan Melto'ya gücenmiştim. Hastane odasında "Tom Sawyer"ı hediye ederken, o yaz Kariya'da baş başa olacağımızı müjdelemişti! Çantamdaki "Harman"ı, kesekâğıdındaki tuzlu fıstığı, bir de vazgeçemediği *Tekel* birasını bahçeye bakan balkonda hastabakıcılara yakalanmadan yiyip içerken şiirler okuyan, okşadığı kemanı çalan annem bensiz nereye giderdi? ADK'ye birlikte devam ettiğimiz Begüm'ün elini tutunca karnımda beliren burulmayı, annemle evde sırtüstü uzanıp birbirimize sarılarak halıların üzerinde yuvarlanmayı sevdiğimi anlatacaktım daha.

Ülkü teyzemin kollarında bayıldım o akşam. Müştak dedem başımı dizine almış saçlarını okşarken annemin adını sayıklayarak ayıldığımda Begüm elimi sımsıkı tutmuş "Üzülme," diyordu. Kızını kaybetmeyi hazmedemeyen Belma ninem sessizce ağladıkça ölü evinin ağırlığı üzerimize çökmüştü. Başımı ninemin dizine koyduğumda, "Sen de beni bırakma Belma'cığım..." der demez geçmişti içim.

Orhan enistenin ısrarıyla götürüldüğüm hastanedeki iğneler dilimi dudağımı keçeleştirmekten başka işe yaramamıştı. Günlerini bizde geçiren ninemin şakalarına gülmüyordum. Ağzını bıçak açmayan yeğenine üzülüp radyodan izin alarak benimle ilgilenen teyzemi terslemiştim. Annem öleli ağzından tek kelime küfür çıkmayan Begüm'ün kahroluşunaysa ilgisizdim.

Acının tazeliğini herkese duyurmanın yoluydu suskunluk. Böreğine konulan haşhaş yaprağıyla uyutulabilen haşarı veledin birdenbire uykuya bunca heves etmesine anlam

veremiyordu üstüme titreyen teyzem. Boş çuval gibi yıkılıyordum yataklara. Yanıma, yatağıma gelen Begüm'le defalarca ağladım. Sesini, iştahını, neşesini yitirmiş kimsesiz bir çocuktum. Bugün de anne-babası erken ölen çocukların birbirlerini herkesten iyi anlayacaklarına inanırım.

Keşke beni evlat değil düşman belleyen babam ölseydi; içten gelen bu dileği defalarca tekrarlamam işe yaramadı. Melto'mun ölümünden sonraki üç gün insan gibi davranan babam çabuk sıkıldı. Benim için kavga eden, hatta bir defasında onu itip merdivenlerden düşüren annemden kurtulmuştu. Dövmek bir yana, artık arkamdan av tüfeğiyle ateş ediyordu.

"İyi misin evladım?" sesiyle beraber omzumda bir el hissettim. Belma'cığımı andıran gümüş saçlı, çakır gözlü kadına bakarken gözlerim karardı. Hayal perdemde yine annemin gülüşü vardı. Krem rengi geniş paçalı pantolonu, tenine yapışarak ortası daraldığı için belinin inceliğini ortaya çıkaran gülkurusu geniş yakalı gömleği, gömlek yakasından görünen çilleri, geniş çerçeveli gözlüğü ile güzel, çok güzel görünüyordu.

"Şunu da iç yavrum."

Ne olduğunu bilmediğim sıvıyı bitirip bardağı verirken kalkmaya davranmamı yaşlı kadın engelledi:

"Acele etme."

Zeytinyağıyla likör doldurulmuş şişelere baktım; bazıları Yunan tanrıçalarını andırıyordu, bazıları antik kalıntılarda rastlanan gözyaşı şişelerini. Çeşit çeşit ekmeğe bakarken yutkundum, adının Vahide olduğunu söyleyen yaşlı kadın hazırladığı sandviçi elime tutuşturdu. Esmer ekmek arasında boş yere kaşarla sosis aradım; biber salçalı patatesi yüzümü ekşitmeden yemeye çalışırken etraftaki kuru meyve çuvallarına baktım.

"Burası vegan büfe," dedi. Gözlerine bakmakla yetindim.

Tebessümle devam etti: "Hayvanlardan elde edilen ürün bulunmaz."

"Dikkat edin, köpek var," diye uyardım içeriye siyah bir *terrier* girince.

"Mişkin, acıktın mı oğlum, gel."

"Köpek sizin miydi?"

"O benim arkadaşım... Geçen sene turistler bırakıp gittiğinden beri Mişkin bizimle yaşıyor."

Mişkin kuyruğunu sallayıp elimi yalayınca geçti yabancılığım. Hafiften bir müzik sesi duyuldu. "Haydn galiba," dedim; Mozart'mış, bilgiçlik tasladığımı sanacaktı, utandım. Dinlerken yüzü aydınlandı. Müziğe ilgimden hoşlandı. "Teyzem müzik öğretmeni," diye ekledim affedilmek istercesine, "bestecilerle icracıların isimlerini öğretmeye çalışırdı."

Kızılay'dan Ulus'a yürürken müzisyenleri öğrenmekten çok annemle baş başa dolaşmaktı hoşuma giden. Opera binasında sıkıladığı arşeyi, çenesini kemana yaslamasını, notalara basan parmaklarını hayranlıkla seyrederdim. Siyah kloş eteği, beyaz gömleği, omuzlarına dökülmüş sarıya çalan saçlarıyla dünyalar güzeliydi o. Beni korkutan kedilerle dolu dehlizlerinden uzak durduğum operadaki provalarda sık sık acıkırdım. O zaman annem arkadaşlarıyla Bach'ın "la minör konçertosu" hakkında konuşmaya, ses açma alıştırmalarına veya "Kreşendo," diye bağıran Kamil Amca'yla piyano keman süitine ara verip Ulus Meydanı'na çıkar, elinde kaşarlı tost, sıkılmış portakal suyu, tüplü çokomelle dönerdi.

"Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Klasik Türk Müziği Korosu'nda çalışmıştı," dediğimde Vahide Teyze yüzünü buruşturdu. Tıpkı annemin orada çalışmasını hazmedemeyen Müştak dedem gibi. "Ama annemi öldürdüler," demek istedim. Generalle adamları el ele verip annemi, annemleri... Duvarları yumruklaya yumruklaya, haykırarak...

"Eli kanlı bir diktatöre hizmet edemezsin," demişti dedem.

"Bir süreliğine mecburum baba!"

Dedemin itirazları sonuç vermemişti. Köşke sadece bir defa, annemle gitmiştim; siyah camlı, basık tavanlı geniş bir otomobildeydik, kulübedeki subaya dilekçe vermek için toplaşan başörtülü kadınları görünce gözleri yaşarmıştı.

"Teyzemle iki kez Fransa turnesine gittik," dedim ama Vahide Teyze anlattıklarıma ilgisini kaybetmişti.

"Sevdin mi vegan tostunu?"

Geçen yıl bakanlık arşivinde bulmuştum annemle gezdiğimiz şehirleri: İlk turnede Paris'le Essonne'da, ikincisinde Calvados ile Manche'daymışız. Hatta dönemin *Le Monde*'unda ikinci turne konserlerinin birinde annemin keman çalarken çekilmiş fotoğrafına rastladım. Bodrum'u andıran yarımadaya gidip Türkçe konuşan biriyle karşılaştığımızı da fotoğraf vesilesiyle anımsamıştım. Anneme keman hediye ederken "*Stradivarius*lardan bulamadım," diye gülümseyen adam meraklı gözlerle baktığını görünce ismimle seslenmiş, bir ara doktor olduğunu söylemiş, başımı okşayıp anneme sımsıkı sarılmıştı.

Vahide Teyze Kariya'ya niçin geldiğimi sordu. "Turan"ı işitince benden uzaklaştı sanki. Anlatacaklarımı bitirmemi beklemeden tezgâhın arkasına geçti, tofu soran genç bir kadınla ilgilendi. Belli ki sevmiyordu babamı. Ondan benim kadar nefret edemeyeceğini anlatmak isterdim ya, sırası değildi. Bir kez daha beni mahcup etmişti babam. Keşke ondan kurtulma imkânım olsaydı... İtirazına aldırmadan cebimdeki parayı masaya bırakıp teşekkür ederek ayrıldım.

Cadde üzerindeki "pet shop"a şaşırdım; bu da neydi! Kafeslerde kedi, köpek, kuş, hatta maymun vardı. Mama reklamları asılmış tabela arkasında yere yığılmış bir papağan görünce kapıya vurdum, civardaki esnafı haberdar ettim, fakat kimse aldırmadı. Biri ilerideki çöp tenekesinin kuş ölü-

leriyle dolduğunu anlatınca bir süre söylenerek yoluma devam ettim.

Birkaç dakika sonra bir kaplumbağanın bağasına çarptım. "Pet shop"tan mı kaçmıştı? Kaplumbağayı belediyenin demirleri paslanmış jimnastik aletleri yerleştirdiği parkın kıyısına koyarken sert bir sesle irkildim:

"Kimlik!"

Başımı kaldırdığım an içim titredi. Yeleklerinde "Özel Harekat" yazan sakalı uzamış iki polis. Serdar, otomobil, Şeyma, annem... Kaçıp geldiğim Kariya'da hemen enselenmek kâbustu. Uçurumdan düşüyordum sanki, neler neler geçti aklımdan.

TC numaramı teklemeden söylememden etkilenmediler.

"Çanta!"

Birkaç parça eşyayı karıştırmakla ne geçecekti ellerine. Kelepçe çıkaracaklar mı diye baktım fermuarını kapattıkları çantayı bana uzatırlarken. Nereden geldiğimi sordular. "Rutin uygulama," dedi ikide bir sağ elinin başparmağıyla ağzını silen. "Tamam!" dediklerinde dünyalar benim oldu. Arkalarını döndüklerinde hızla yürüdüm.

"Dört Mevsim", ince ince yayılıyordu caddeye. Annem severdi Vivaldi'yi; kimbilir neler anlatmıştı da unutmuştum. Ondan kalan bölük pörçük hatıraları düşünürken çocukluğuma sarıp kendime kızıyordum; onu neden daha iyi dinlememiştim ki. Afişler çarptı gözüme: "Kariya Ot Yemekleri Yarışması". Az ötede araya bazen Kürt aksanlı erkek seslerinin karışmasına rağmen ağırlıkla kadınların duyulduğu pazar yeri kurulmuştu. "Organik Köy Ürünleri" yazıyordu çoğu tezgâhta. Heyecanlı bir neşeyle kıpır kıpırdı pazar alanındaki kadınlar. Birkaç karavan, masa-sandalye takımı, hemen her çeşit otun bulunduğu tezgâhların gerisinde önlüklü kadınlar, ağda kıvamında zeytinyağı, pırıl pırıl tencere tavalar...

Kariyalılar kenti çevreleyen tepeliklerle çayırların diğer deniz şehirlerine göre çok daha verimli olduğunu kanıtlamak istercesine en son kendileri ot festivali düzenlerdi. Şevketibostanının diriliğiyle övünen başka bir kent olduğunu sanmıyorum. Adı sanı bilinen gezi yazarlarıyla gurmelerden bir ikisinin dahil edildiği jüri sayesinde her yıl gazetelerde haberine rastladığım festivali İstanbul'dayken de izler, bazı

restoranların Kariya'dan günlük siparişle ot aldığını duyunca nedense gururlanırdım.

Biraz daha yaklaştım tezgâhlara: Arapsaçı, annemin tilkimen demekten hoşlandığı kuşkonmaz, ısırganotu, hindiba, radika, akız, semizotu, leylekgagası... Midem uzun gurultularla çalkalanıyor, dilimin iki yanından ekşi sular sızıyordu. Yüzüme vuran kavrulmuş soğan kokusuyla dağıldım. Annemin "Doğaaan, arapsaçı yaptım," demesiyle fırlardım Müştak dedemin iki katlı yaz evindeki mutfağa... Aa, nasıl unutmuştum yaz evini. Bomboş bekliyordu şimdi. En son... Begüm'leydi evet, taşındıktan sonraki yaz...

Geniş bir zamanda çıkardım pazara. Etrafı seyrederek ilerledim. Tarihî zindanı, sualtı müzesi ve manzarasıyla ünlü Kale'nin açıklarındaki bir tekneden denize atlıyordu dalgıçlar; burada son yılların hasarından kurtulup mutlu olmaya o kadar ihtiyacım vardı ki. Şeyma'dan sonra hayatımı dip köşe elden geçirmenin vaktiydi.

Yuvarladıkları bira fıçılarını sağ çaprazımdaki dükkâna götüren yorgun bakışlı komiler, tabelasında "Bekri Mustafa Meyhanesi" yazan meyhaneyi akşama hazırlıyorlardı. Tabelaya bakarken güldüğümü gören komiyle göz göze gelmemeye özen göstererek yürüdüm.

İlk gençliğimde bir türlü sığamadığım Kariya, antik dönem buluntularıyla donatılarak âdeta açık hava müzesine çevrilen ücra köylerine varana dek her noktasına tatil turları düzenlenen koca bir deniz şehriydi şimdi. Kentin her yerinden denizi görebilmek, çok katlı binalarla gökdelenlerin yorduğu metropol insanlarına iyi geliyordu. Bahar ılıntısı başlar başlamaz gazetelerde şehrini metheden Kariyalı bir lokantacının röportajına, turistler arasında pazara türlü otlar getiren renkli kıyafetlere bürünmüş kadınlara veya yaz tatilini Kariya'da geçireceğini açıklayan tazesürüm şarkıcılardan birine rastlardım.

Haberlerin arkasında yıllardır koltuğunu korumayı başaran hacıyatmaz belediye başkanı vardı. Çocukluğumdan anımsıyordum. Arada bir, İngiltere kraliçesinin tatilini Kariya'da geçireceği veya şehrin semalarında UFO görüldüğü gibi ipe sapa gelmez demeçlerle insanların merakını tatlı tatlı kaşırdı. O haberleri ciddiye alıp şehirde kamp kuran Avrupalı turistler bilirim. Seveni çoktu belediye başkanının; çalışıyor, nihayet şehre kazandırıyordu.

Kariya son yıllarda bu denli ilgi görürken dere yataklarının kurumasını, tıraşlanan tepelere kurulan şato benzeri oteller yüzünden ormanların azalmasını dert edinenler azalıyor, bu arada site inşaatları katlanarak çoğalıyordu. Âdeta istila edilen şehirde polisiye vakalar artmış, esnafa mafya dadanmış, tatil köyü kurma bahanesiyle ormanlar tahrip edilmişti. Arada bir yol keserek, otel inşaatları önünde protestolara girişerek sesini duyurmaya çalışanlara kulak asmayacaklarını bizzat belediye başkanı açıklamıştı.

Daha otobüste yanımız sıra uçan yalıçapkınlarını, serçeleri, baştankaraları, kızılkuyrukları seyrederken burnuma çarparak beni eski günlere savuran keskin iyot kokusuna doydum. Ankara'daki tanıdıklarının arasında, baba tarafı kuşaklar boyu bozkır hayatı sürmüş birinin geçmişi iyot kokularıyla hatırlamasını yadırgayanlar çıkardı. İnsanın kendini açıklamaya çalışmasının nasıl bir zulüm olduğunu bilmiyor değildim. Müştak dedemin "Bozkır kabalığı," diye şikâyet ettiklerinin ayırdına yıllar evvel vardığımdan alışkındım kara iklimi insanlarının kestirmeciliklerine. Baba tarafım... Babam... Baba! Kumsala inmeyi ertelemeli, kendimi nedense hazır hissetmediğim karşılaşmaya hazırlanmalıydım.

Alıcı gözlerle etrafa bakındım. Az ötemde bir tavuk sıkıntıyla toprağı eşeliyordu. Sabah kahvaltısını sahile çıkardıkları portatif masaya kuran tekne işçileri, sekiz-on adım arkamda kalan pansiyonun taşlığını yıkayan iki kadın, taraçadaki

masasından uyku mahmuru gözlerle kalkıp bana el sallayan çocuk ya da sabah yürüyüşünden dönen tere batmış turistler nemrut suratlı değillerdi. Arada bir kendi kendine kahkaha atarken karnını tutarak öne eğildiğinde sırt çantası omzundan kayıp düşen, sonra çatık kaşlarla etrafı tarayan birine şaşkınlıkla bakmaları olağandı.

"Yat limanı mı yaptılar buraya?" dedim çaparisine martı tüyü takan birine. Sesimdeki şaşkınlığı garipsemişti adam, o sormadan konuyu değiştirdim:

"Posta güvercini tüyüyle daha iyi olur o iş."

Yat limanı izni veren idarecilerle mendirekte biriken takım elbiselilere ağız dolusu küfrettikten sonra "Merhaba," dedi, "gençlerle uğraşacaklarına bunların peşine düşseler ya!"

Kaldığı yerden aldım: "Sıkar o biraz!"

Gülerken, "Haklısın," diye mırıldandı. Üç-dört yıl olmuş eski tersane Kariya dışına taşınalı. Hey gidi günler, ne oyunlar oynardım kızağa çekilen teknelerde. Kimler kimler geliyormuş yat limanına. Adamı dinlemedim pek, kumsalın ağzında, yeşil yaprağının ortasında kar beyazı açan kum zambağına baktım şaşkın gözlerle, nadir bulunurdu bunlar, ah Belma'cığım, görsen nasıl heyecanlanırdın.

Farkına varmadan yürüdüm tenteli, şemsiyeli çay bahçelerinin yanından. Eski günlerdeki gibi sarı kuyruksallayanlarla kum kırlangıçlarının peşinde koşmak ne güzel olurdu. Sazlığa vardığımda o kadar bitkindim ki kendimi buralara yabancı hissettim. Yol boyunca bakındığım şehir, tepelere kondurulmuş yığına binalarıyla benim bıraktığım Kariya'ya benzemiyordu. Yanlarından geçtiğim sırada "Defolsunlar, onlar yüzünden işsiz kaldık," diyen çatık kaşlı beş-altı gence şaşkınlıkla baktım. Bildiri dağıtıyorlarmış meğer. Kariya'ya dışarıdan gelenleri istemiyorlarmış. Dün sıkmabaşlarla yobazlar, bugün dağlardan kopup gelenler; tak etmiş canlarına, hepsini geri göndereceklermiş. Sigara molası vermişler-

di, elime bildiri tutuşturulmadan uzaklaştım. Kendimi tutamayıp rezalet çıkarmaktan korkuyordum.

Yanımdan hızla geçen polis aracının çakarı yüreğimi ağzıma getirdi. Takip mi yoksa! Adımbaşı polis görmeye dayanacak sinir kalmamıştı. Bir an evvel dinlenmeliydim... Okuldan alırlardı bazılarını, üç beş gün emniyet binasında tutar, ağız burun dağıtıp bırakırlardı. Ele geçersem babamdan daha beter döveceklerini sanmıyordum. Madem dayağa alışkındım, dizlerim neden titriyordu? Atıp tutmak kolaydı ama tabansızın biriydim, bir çakar yetmişti eteklerimi tutuşturmaya.

Sazlığa vardığımda yırtık ağları onarmakla uğraşan saçı sakalı ağarmış ihtiyarlardan biri, anlattıklarımı dinledikten sonra yanıt vermek yerine *Efes Güneşi*'nden bir yudum aldı, ağzını sünmüş hırkasının lime lime kol yenine sildi. Diğerleri, beni paçalarımdan başlayıp saçlarıma doğru acelesizce kaydırdıkları "kimsin sen" bakışlarıyla sorgularken, beş parasız günlerde süngere dönmüş dilimizi şişenin ağzına değdirip geri çekerek bir köpeğin suyu yalaması gibi şarap içişimiz, daha doğrusu yalayışımız aklıma geldi.

"Çocuğu götürüver Aybars."

Çocuk! Tövbe tövbe...

Seslendikleri ihtiyar ayağa kalktı, gözlerini gözlerime dikti, bir an kusacak sandım. Konuşmaya değmediğime karar vermişti ki bazı tırnakları düşmüş nasırlı eliyle "beni takip et" manasına geldiğini sandığım işaretin ardından yalpa vurarak yürüdü. Çıt çıkarmadan peşi sıra ilerledim. Çocukluğumdaki av partilerinde sağımı solumu çize kanata bir dolu ördekle bıldırcın bulduğum mevsimlik gölleri anımsatan sazlığın etrafındaki tipler tekinsizdi. Hâkimiyet savaşlarıyla parsellenmiş şehirde rakip çete elemanlarını andıran ihtiyarlar yolu buraya düşen yabancılardan hazzetmiyorlardı, az sonra beni belki soyup soğana çevirebileceklerini dü-

şününce ürperdim. İyice kurmaya başlamadan sıyrıldım hayal dünyamdan.

İhtiyar, önünde durduğumuz tek katlı binanın kapısını göstererek yüzüme bakmadan "Burası," diye yarın ağız mırıldandı. Ezilmiştim. Sanırım babamın hatırına mihmandarlığımı üstlenmeyi reddetmemişti. Emindim şarabından ayırdığım için bana giydirdiğinden. Dertlenmeye değmezdi, nasılsa yeteri kadar uzaklaşınca ana avrat sövüp rahatlardı. Nefesimi düzenlerken gitmesini beklediğim ihtiyar bana aldırmadan kapı önünde bekledi.

Bel veren bir söğüdün iri dalından az ötemde kulübenin diğer köşesine dikilmiş köknar serenine gerili ipteki kıyafetlere bakarken o ip üstünde gençliğimden çocukluğuma ağlayarak yürüdüğümü hayal ediyordum.

"Doğan!" Adımı söylerken fark etti ihtiyarı. "Madem bana misafir getirdin," diyerek ona dönüp cebinden çıkardığı elliliği uzattı, "bu da senin bahşişin Aybars."

Parayı görünce yılışıveren ihtiyar, bir eli cebinde, ağır aksak yürüyüp gözden kaybolana kadar babamla konuşmadık.

Kumlu kireçli briketten avlu duvarları gelişigüzel sıvanmıştı. Çatısına kırlangıç yuvaları kondurulmuş yüksek tavanlı evin kapısını vurmamla genzinden konuşan babamı karşımda görmem bir olduğu için elektrik çarpmışçasına irkilmiştim. Kısa boyu yüzünden daha bir belirginleşen göbeği, yüzünde derinleşen çizgileri, seyrelmiş saçlarıyla düpedüz ihtiyar bir adamdı.

Artık geri dönemezdim, ona annemin gizli hayatını bir bir anlattıracaktım.

"Gel, gelsene oğlum, gir içeri."

En azından iki haftalık sakalın uzadığı yüzünde, lavını kusalı asır olmuş bir yanardağın bıraktıklarını andıran derin kırışıklıklar dikkatimi çekti. Beklediğim gibi sarılmaya davranmamış, vahşi atları yılların alışkanlığıyla dizginleyen se-

yisler gibi şaşkınlığını denetlemişti. Pek hevesli sayılmazdım ya, kollarını açsa, ettiklerine rağmen kendimi sakınmazdım. Aradan uzun zaman geçince bazı öfkeler nedenini, eskiden ömür harcamaya hazır olunan katı küskünlükler manasını kaybediyordu. Onca yıldan sonra kimin, kime, neden darıldığı unutulmaya yüz tuttuğu halde aramızda aşılmaz mesafeler vardı. Dargınlıktan öteydi bendeki. Kendimi geçiyordum da anneme yaptıklarını nasıl unuturdum... Onun yardımına muhtaç kalmaksa büsbütün utandırıcıydı. Annemin yüzü belirdi hayalimde, hikâyesini öğrenmek hatırına dünde kalanları zihnimden atmalıydım.

Hem oda hem mutfak olarak kullanılan salondan ibaret bu daracık ev, geçen senelerde arada bir kaldığım inşaat şantiyeleriyle mezbeleliği andıran öğrenci odalarından halliceydi. Pencere camını örten, çocukluğumun püsküllü kadife perdeleri kimbilir kaç zamandır yıkanmamıştı. Pencereden vuran gün ışığına rağmen rengini seçemediğim gürbüz kedi barakadaki varlığımdan duyduğu rahatsızlığı hissettirmekten sakınmaksızın, bira şişelerini sağa sola yıka devire bir *bowling* topu gibi geçti önümden. Kedi hafifçe aralanmış kapıyı patisiyle açıp dışarı çıkarken, babam pat diye bir iki vurduğu koltuktaki gazete balyasını hızlıca yere koymuştu:

"Geçsene oğlum, ayakta kalma... Aç mısın? Şu ileride bir çorbacı..."

"Tokum."

"Aybars'a bak sen, oğlumu getirdi," diye mırıldandı, suskunluk daha baştan aramıza girmesin diye. Tıpış tıpış ayağına geldiğim adama trip atmaya çalışmak gülünçtü ya, ne diyeceğimi bilemedim:

"Kimdi o ihtiyar?"

"Zararı kendine bir meczup, burada çok onlardan."

"Tekinsiz biri. Bakışları tuhaf."

"Şaraptan o, içmeyince uyuyamaz."

Söze nereden devam edeceğimi bilmiyordum. Çalımlı bir edayla dışarı çıkan kediye takıldı aklım. Yaz tatillerinde annem ortalarda yokken, deri montunun cebinden çıkardığı Mırnav'ı etraftaki kadınlara sevdirirken göz süzüp "Şu kedicik kadar yalnızım," demelerini hatırladığımda hâlâ yüzüm kızarır. Koşup şu kurumlu kedinin kıçına bir tekme patlatmak istedim ama "pet shop"taki manzarayı hatırlayınca kediciğe acıdım.

Aramızdan akan senelerin kıyılarımıza bıraktığı mil, kanlı hatıralarla balçığa dönmüş, babamın tel tel çözülmüş dargınlığı sanki geçip giden zamana dağılmıştı. Nedense o anda kötü hatıralar ardımda kalsın istedim.

Pencereden "Taşada" görünüyordu. Söze nereden başlayacağımı düşünürken gözlerim adadaki Alyali Kilisesi'nin sisler ardındaki siluetine takıldı. Ankara'da oturduğumuz yıllarda yaz tatillerini geçirdiğimiz Kariya'nın lavanta tepesinden sonra en sevdiğim yeriydi "Taşada".

Balığa doymuş babam ne düşündüğümden habersiz, baraka loşluğuna alışkın fosforlu gözlerini arada yüzüme dikiyor, sonra tekrar önüne bakıyordu. Tedbirli davranarak sözü buluşma nedenimize getirmekten sakındı. Neyi, ne kadar anlatacağıma karar vermemiştim. Loşluğa bıraktım kendimi. Aklımdan geçenleri toparladım.

Dikiş tutturmakta zorlandığım İstanbul'un esnaf lokantalarında garsonluk, inşaatlarında amelelik, cam fabrikasında bekçilik, bir matbaada işçilik yaparak yaşamaya çalışmıştım. İyi kötü bir iş bulup çevremde şairliğimde tanınmaya başlamış, bu sayede bir parça düze çıkmışken bu defa Şeyma'yla medcezirlerimiz yüzünden yere kapaklanmıştım. "Hakiki bir sevdanın kazandırdığı ufku hiçbir ayrılık karartamaz," diyen Erol Abi'yle konuşmalarımız çınladı kulaklarımda. "Ayrılınca dünyası başına yıkılanların yaşadığı sevda değil,"

diye sürdürdü kendinden örnekler vererek. Başkalarını anlatan cümlelerin aynasında kendimi göremiyordum.

"Kariya'nın yerlileri görünmüyor ortalarda," dedim öylesine.

"Yaz gelince esnaf dışında herkes evini emlakçıya verip köylere kaçar."

"Meydan benim gibi turistlere kaldı desene... Daha baştan meseleyi dosdoğru anlatayım," dedim tebessüm etmeye çalışarak, "iki sebeple buradayım."

"Babasına gelmek isteyen evlada sebep mi gerekir Doğan?"

Gözlerimi kırpıştırdım. "Ne diyorsun be!" diye bağırıp yakasına yapışsa mıydım? Eskisi gibi güçlü kuvvetli olmadığını görmek, öcü alınmamış çocukluğumun keskin dişlerini kamaştırdı. Aklımdan geçirdiklerimden habersiz, sürdürdü:

"Biraz dinlen oğlum, acelesi yok, anlatırsın sonra."

"Olmaz. Başın belaya girecekse sebebini bil, ona göre ver kararını. Sıkıntılı bir durum... Galiba aranıyorum. Mesele banka soygunu ama alakam yok. Bir tanıdığa araba lazımdı. Sadece bu."

"Seni hemen Kos'a yollayayım."

"Kaçmaya gelmedim. Durum netleşene kadar birkaç hafta ortalarda görünmesem yeter..."

Yolda kimlik kontrolünden geçtiğimi söylediğimde gözlerini kırpıştırdı. Korkmuş muydu? Turizm polisi yerine özel harekâtçıların etrafta dolaşması tuhaf gelmiş. Her gün bir başka polisiye vakayla çalkalanıyormuş Kariya.

"Kızılağaç'ta ev yaptırdım," diye devam etti, "Ankara'dakinin aynısı, seversin. Yaz başında emlakçıya bırakıyor, kış fırtınası patlamadan uğrayıp iki-üç ay kalıyorum. Bu sene kiracı çıkmadı daha. İstersen... Kimse bilmez orayı, rahat edersin."

"Ne yapıyorsun burada?"

"Piyade teknem var, karpuz kış; yazın turist gezdirip kışın

bizim berduşlarla hasır örüyorum, öyle öyle geçiyor günler, para değil maksat, vakit geçsin yeter."

Kapı çalınınca ürperdim. Yüreğim ağzıma gelmişti. Kıstırılmış mıydım? Kimlik kontrolü basit bir tuzaksa... İsmimi netleştirip operasyonu kararlaştırmışlardı. Elim ayağım boşaldı. Başından beri takip edilmiştim demek... Korkumu babamdan saklamak için toparlandım, derin bir nefes alıp yutkundum. Alnımda beliriveren ter damlalarını elimin tersiyle sildiğim sırada yaşından beklenmeyecek bir çeviklikle doğrulup "Kimsin?" demeden açtı.

"Seni bekliyoruz Turan Abi."

Belli ki geleceğinden haberli olduğu adam benden en az on yaş büyük gösteren, uzun boylu biriydi. Fark edilmemeyi dilemem boşunaydı, başıyla verdiği selamı sessizce aldım. "Misafir," lafını duyunca fırlayıp elimi uzattım:

"Ali ben... Turan dayımı görmeye geldim."

"Erhan... Senin piyadeyi isteyecektim Turan Abi; misafirin var madem, gelme istersen, bugün ben hallederim."

Kapıldığım evhamı, aklımdan geçenleri, kalbimin delice çarpmasını lanetledim; bu kadar korkaktım demek.

"Özel harekâtçılar kimlik soruyormuş Erhan," dedi babam.

"Liselileri almışlar yine."

Erhan'ın bakışlarını bana dikmesinden hoşlanmadım. Gizli kapaklı işlerin gerilimini taşıyan çelik sinirli biri çıkmazdı benden. Küçücük bir bakış yeterdi hareketlerimi düğümlemeye.

"Tepelikteki mağarada yaktıkları ateşi fark ediyor köylüler. Aralarında eğleniyorlar halbuki. Fakat köylü 'Şehri teröristler bastı,' diye ihbar edince, gece operasyon yapılmış. Şimdi evleri aranıyor çocukların."

"Kim bu?" dedim Erhan kapıyı kapar kapamaz. Bakışlarındaki şüpheyi fark etti:

"Dürüst çocuktur, için rahat olsun. İki senedir burada, kimse yanlışını görmedi."

Turan Hoca'daki "ben kefilim" havasından hoşlanmadım. Babamdı ama sıkışınca beni bile satardı.

"Hayır işleriyle ilgilenir, arkadaşlarıyla birlikte öğrenci okuturlar." Bir "Helal olsun," çekti ardından. Bana güven vermeye çalışıyordu ısrarla. Tartışmak anlamsızdı ya, tutamadım dilimi:

"Ali dersin soranlara. İnsan en yakınlarına güvenemiyor bazen. Bozulmazsın değil mi?"

Düpedüz hakarete varan sözümü duymazdan geldi. Konuşmanın erken bir çıkmaza sürüklenmesinden korkuyordu ki diplomat serinliğiyle sürdürdü. Onu kışkırtmak aptallıktı. Kendime hâkim olmaya mecburdum. Aybars'ı sordum, kafasına göre girip çıkıyor muydu barakaya? Davet edilse bile giremezmiş kapalı yerlere.

"Neden?"

"Öldürülmekten korkuyor."

"Neci bu herif?"

"Eski polis."

"Polis! Emekliliğinde de MİT'e çalışıyordur!"

"Yok canım, görmedin mi nasıl perişan."

Sorularının korktuğuma yorulmasını istemediğimden kestim.

Şeyma'dan temelli ayrılmışken neden yas tutmadığını tartıyordum. Garip bir andı, hayalimdeki babam bu değildi. Sessizce geçip karşıma oturdu. Pencerenin kenarındaki sardunyaya bakarken Yannis Ritsos'un şiirini anımsadım. Beni de şaşırtan bir uslulukla sokulmak istedim babama. Güçlükle bastırdım yüreğimdeki köpüklenmeyi.

"Çıkıp bir şeyler alayım."

Ayağa kalktı, askılıktaki anorağının ceplerini karıştırdı, birkaç anahtarın geçirildiği anahtarlığı uzatıp çıktı.

Beni gördüğüne pek memnun babamın ardından bira şişelerini, aralarında siyah poşette satılan birkaç dergi bulunan gazete yığınını, çerez artıklarını çöp poşetlerine yerleştirip sazlığa bırakırken içimde rengi değişen sesi tanımaya çalışıyordum. Beni polise ihbar etme ihtimalini arada bir diriltterek öfkemi bileme çabam boşa çıktı.

Çelimsiz bir ihtiyar kılığıyla babamın omuzlarına binen zaman onunla hesabını kapamış olabilir miydi? Yıllar öcümü almıştı bir bakıma. Ömürlük sanıyordum sıklıkla köpüklenen öfkemi. Ağarmış saçı sakalı birbirine karışan, görünüşe bakılırsa yıllardır üstündeki şortla askılı tişörtten başka kıyafete ihtiyaç duymamış babamın boş vermişliği bakışlarından okunuyordu. Ona karşı hangi davayı sürdürebilirdim? Başkalarının bana yaşattıklarıyla da zehri koyulaşan kinimi babamın üzerine boca etmek adilce miydi? Annemin benden ısrarla saklanmış hikâyesiydi yüreğimdeki yumuşamayı engelleyen. Bir taş gibi böğrümdeydi bilmediğim geçmiş. Üstelik kazıdığımda karşılaşacağım hakikatin beni babama ebediyen düşmanlaştıracağına inanıyordum. Çalkalanan hislerimle başa çıkmak kolay değildi.

Barakanın ıssızlığını radyoyla bozdum. Evlerin sessizliğinden ürkmem eski günlerden kalan bir mirastı. Tekme tokat dövüldükten sonra kapatıldığım odada aç susuz bekletilirdim, çıt çıkmazdı babamdan. Çeker giderdi evden. "Begüm gelsin," diye dua eder, radyoyu açar, spikerlikten alınan Ülküş yerine başka bir sunucuyu dinlerken şarkıları yorumlar, bir bahar günü ağlamaklı bir yüzle evimize gelip "Simone de Beauvoir ölmüş Meltem'ciğim," diyen Ülküş'ün beni kurtarmasını beklerdim.

Babam market poşetiyle barakaya girdiğinde gözlerine inanamamış gibi etrafa bakındı. Tavandan sarkan ampulde-

ki sinek artıklarına varana kadar elimin değdiği her yeri pırıl pırıl yapmıştım.

"Ahırdan beterdi, değil mi? İnsan zamanla alışınca kirle yaşadığını anlamıyor."

Taşından fayanslarına her tarafını ovarken sırtımı fena ağrıttığım tuvaleti hatırlamasam "Estağfurullah," derdim.

"Eve çıkarız istersen; Kızılağaç'taki merkeze uzak, satar yenisini alırız."

"Durumu anlattım."

"Sen gittikten sonra epey değişti buralar. Yarın çıkıp gezsek mi biraz?"

Tıraşa vakit bulmuştu demek; sakalını kesince sekiz-on yaş gençleşmişti. Dediklerimi duymazdan geldi. Evlat hasreti çeken baba edası takınmasını gülünç buldum. Vaktiyle kıçımı, sırtımı tekmelerken düşünecekti. Sessizlikle geçiştirdim birlikte gezme teklifini. Buna rağmen, yüzünü yalayıp geçen takati kalmamış kederli ifade içime dokundu. Onu görmeye, birlikte deniz gezintisine çıkmaya gelmediğimi hatırlamıştı. Muhtemelen bana bakarken birbirini bunca hırpalamanın ardından sözü edilebilecek bir "biz" kalıp kalmadığını tartıyordu zihninde. Barakanın mutfak kısmına geçti, elindekileri tezgâha çıkarırken göz göze gelmemeye dikkat ediyordu.

Çocukken teknemizin olmasını delice isterdim. Denize, ufkun sis beyazlığıyla süt gibi kesildiği o en uç noktaya gözlerim yorulup çift görene, iyice yaşarana kadar bakar, günün birinde annemle Begüm'ü alıp o tekneyle dünyayı dolaşacağımızı kurardım. Büyümenin bana bedeli, önceleri farkına varmaksızın, sonra bile isteye hayallere dalmaktan vazgeçmem olmuştu.

"Balık mı aldın?"

"İsmail var bizim; yaman oltacıdır, gece böyle üç levrek vurmuş rapalasına."

"Bizim," dediğine göre arkadaş edinmiş. Gerçi haksızlık etmemeli, AST'den Dost'a, Zeki Bar'dan Sakarya gözlemecilerine Ankara'da da ahbabı çoktu. Nasıl olmasın, evdeki despotluğundan habersiz herkes bayılırdı tatlı dilli Turan Hoca'nın muhabbetine. Dışarıdaki iyilik meleğinin avludan girer girmez iblise döndüğüne kimi inandırabilirdim? Bir kez bile yanağını okşamayan, iki çift güzel söz söylemeyen "hoca"larının, ona deli kuvveti veren hiddetinin başımdaki dikiş izleriyle kolumdaki yanlış kaynamaya patladığından habersiz akranlarım, komşu evlerdeki amcalarla teyzelerim gün geçtikçe daha bir huysuz olduğumdan yakınırlardı, bense hepsine birden küfrederdim.

Çizgi romanlara düşkünlüğümü bilenler haftanın beş günü dayak yediğimi övünerek anlatmamı hayal mahsulü sayıyorlardı. Babama "Senin hayta yine kavga etmiş," derdi komşular. Oysa tetik üstünde bir hayattı benimki. Ev can pazarıydı. Birden terlik fırlatırdı mesela. Sesi yüzümde yankılanan tokadın sarsıntısından kurtulmak için bir iki saniyem vardı, yere düştüğüm an sırtıma tekme yağardı. Fırlayıp kaçmaktan başka çarem yoktu, pahalıya patladığından bayılına numarasına kalkışmazdım. Rahat nedir bilmezdim. Sırtımı döven hayıt dalları yaz tatillerimi kâbusa çevirirdi. O kadar dayak yemiştim ki bir süre sonra acı hissini yitirmiştim.

Diken üstünde yaşamak, etraftan gelmesi muhtemel tekme tokatların tedirginliğiyle birkaç yeri birden kollamak sonraki yıllarda işime yaradı, bu sayede bin türlü itliği çakallığı öğrendim. Ortaokulda parasız kaldığımda bastırdığım kartlarla kapı kapı dolaşarak "lösemi hastası kardeşim için" bağış toplamıştım mesela.

Korna sesiyle sıyrıldım geçmişten.

"Seçim arabaları," dedi ellerini yıkamakla meşgul babam, "senin Şenol da aday."

"Şenol?"

"Hani ikide bir babası 'Oğlun oğlumu dövüyor,' diyen... Aldı yürüdü; Kariya'nın zengin müteahhitlerinden şimdi."

"Hepsinin canı cehenneme," dedim içimden; ikisine de saydırdım. Şenol pezevengi şimdiden anasını bellemiş Kariya'nın, her taraf beton. Sırf bunun için suratının ortasına yumruğu gömmek isterdim.

Ben bunları kurarken, babam içi temizlenip ayıklanan kol iriliğindeki levreği tepsiye yaydığı alüminyum folyonun üzerine aldı. Arasına birkaç defneyaprağı yerleştirip etrafına ikişer patatesle havuç dilimledi, iki diş sarımsağı doğradı, kabuğu soyulmamış üç parça limonu da ekledikten sonra alışkın ellerle folyoyu iyice sarıp tepsiyi davul fırına sürdü. Bana dönünce gözlerindeki keyfi gördüm. On beş yıl evvelden bakıyordu babam, sönmüş yıldızları anımsadım gözlerimi kaçırırken.

Penceredeki begonyadan, dışarı çıktığında sazlıkta karşılaştığımızı söyleyen ihtiyardan, begonvillerden, Kariya'ya kafilelerle gelen turistlerden, sekiz metrelik İzmir yapısı karpuz kıç tekneye aldığı iki bidon mazottan bahsediyordu salatayı hazırlayıp tahin helvasını iri parçalara bölerken. Arada eski günleri soruyor, beş-on saniye anlatmamı bekliyor, kaldığı yerden hemen devam ediyordu. Aynı günleri benzer şekilde hatırlamadığımızın farkında değildi.

Akşam, babamın ısrarına karşın dışarıya yalnız çıktım. Bazen özgürlük kapısı, bazen üstüme kapanan hapishane duvarı saydığım denizi seyrederek sahil boyunca yürüdüm. Babam artık yaşlı bir adamken, annem bir hayaldi. Omuzlarımdaki yükle bir başıma kalakaldım. İçimde kilitlenmişti çocukluğum. Kumsala oturup ağlamak iyi geldi. Dalgaların hışırtısını dinledim. Sağda solda öpüşüyordu gençler. Gece kulüplerinden yükselen gürültü kulağını kirletti. Babamın barakasına dönerken bir kayaya tırmandım, "Anneee," diye

bağırdım, aklıma gelenleri not defterime karaladım. Çırılçıplak yüzmeyi de özlemişim, inip denizin kollarına atıldım.

Sabaha karşı babamın horultusuna uyandım. Kıvrıldığım koltuk sırtımı incitmişti. Pencereyi açtım, masaya bırakılan parayı alıp sazlığa çıktım. Aybars, elindeki şişeye sarılmış bir hasırın üstünde yatıyordu. Şehir uykudaydı. Ekmek alıp döndüm, çayı koydum, hâlâ horluyordu babam; nodullarcasına dürttüm ama kendine gelmesi dakikalar aldı.

Kapıya vurulduğunda yine irkildim ama neler konuşacağımızı tahmin eden babamın yüzü ışıdı. "Açma!" diyecektim ki helva kırıntıları bulaşan bıçağı tezgâha bırakıp kapıya yürüdü:

"Oo, hoş geldin Erhan."

O uzun boylu, çene kemiği belirgin adam kapıdaydı. Görünüşe bakılırsa burada kaldığım süre boyunca onunla sık karşılaşacaktım. Gözlerindeki parlaklık dikkatimi çekti. "Kedigözlü bir Kariyalı daha," dedim içimden. Kottan bozma paçası iyice kısa kesilmiş şortuna karşın köyden henüz gelmiş biri gibi yarım kollu bisiklet yaka tişörtüyle gülünç görünüyordu. Alay edecek bir kusur bulmuştum. Büründüğüm huysuz ev sahibi edasından kurtulmam gerektiğini anladım ayağa kalkarken:

"Hoş geldiniz."

"Bugünkü kafileyi savdım Turan Abi," dedi benimle tokalaştığı halde babama bakarak.

"Nar çekirdeği tozuyla keçiboynuzu pekmezi buldun mu Erhan?"

"İkisi de hazır abi, tekneye bıraktım."

"Yaşşa! Moral olacak Tomris Hanım'a."

Tomris kimdi, sevgilisi mi? "Hanım"ı ben orada olduğumdan eklemiştir, Ankara'da kimlerle yatmadı bu adam!

İçimden "Yalaka," dedim Erhan'a. Kimbilir hangi üç kuruşluk menfaat karşılığında "abi, abi" diye koltukluyordu

babamı. Babacığım adam kullanmakta eskiden de pek mahirdi. Çıkıp gitme isteğimi bastırmakta zorlandım ama annemin gölgede kalan kimliği hatırına bazı basitliklere katlanacaktım. Maraza çıkmasından korkup bir bahaneyle Erhan'ı çağırdığını hissettim. Gözümde iyice küçüldü Turan Efendi. Benimle yalnız kalmayı göze alamamıştı. Aramızdan akan yılların hesabından bu yolla kurtulacağını sanıyordu. Annem hakkındaki gerçekleri öğrenince bilirdim yapacağımı.

Tomris Hanım'dan bahsedildi bir süre. Sarf edilen her cümleyle bir defa daha yerin dibine battım. Meğer meme kanseriymiş kadın. Kederlendi babam, sonunun böyle olmasından korkuyordu:

"Yaşıtlarımın çoğu kansere yakalandı, her hafta bir başka tanıdığın cenazesindeyiz."

Neşeliyken yan flüt, üzüldüğünde keman çalan annemi hatırladığını nemlenen gözlerimden anladı sanırım. Fena halde yalnızlığa batan babama karşı o an yumuşadım ama hızla toparlandım. O da değiştirdi konuyu:

"Tam zamanında yetiştin Erhan. Kahvaltı hazır, hadi geçin masaya."

Ahşabında tahtakurusu izleri duran kanepede yan yana oturup önümüzdeki sehpaya çıkardığı kahvaltılıkları yerken birbirimize değmemeye dikkat ediyorduk. Onları bir arada tutacak bağlar aradıkları halde aralarında bir ilişki kurulup kurulmayacağına karar veremeyen yeni tanışmış biri ürkek üç yabancı gibiydik. Tekme tokat girişmediği nadir zamanlarda benimle güreş tutan, denize dalmayı öğreten adamla değil, şehrin hastalık yaydığı konuşulan mecnunu ile kahvaltı yaptığım hissine kapıldım.

Erhan'la şakalaşacak kadar yakındı. Kendisinin solo söyleyeceği "kırklar korosu"na katılır mıymış Turan Abi'si. "Abin altmışlarında, sen de ellilerindesin tohumluk pezevenk," dedim içimden. Düşman bakışlarla taradım yüzünü. Göz-

lerinin etrafıyla boynu kırış kırıştı. Eyyamcının daniskasıydı herif. Memleket böyleleriyle dolu oldukça sırtı yere gelir miydi babamın.

Saz çalarmış Erhan, divan sazı. Güldüm, ne annem severdi sazı ne babam. "Kuartet" diye tutturan Turan Efendi'nin viyoladan saza bu sert inişini onun biçareliğine yordum. Dümenini kurarken bir iki de saz çalınayı öğretmiştir Erhan gibilere. Belma'cığım damadına "Hacıyatmaz," derken haklıymış, bulmuş el üstünde tutulmanın yolunu.

İçim bayıldı onları dinlerken. Göz ucuyla takip edildiğim belliydi. Evin yabancısıydım. Tahammül eşiğimi zorlamadan kalkıp gitmeliydim. O sırada sözü Kariya'ya geliş sebebime bağlayan Erhan'ı, önceden hazırladığım yanıtlarla savuşturdum. Ses eğitimi alıp almadığını sordu. Sesim şiire yatkınmış. "Okulda 'Gençliğe Hitabe'yi en çok bana okuttuklarındandır," dedim, babam ikimizden fazla güldü, tatsız bir ifadeyle onlara bakmakla yetindim.

"Ali herkesin sesini taklit eder Erhan'cığım. Daha çocukken..."

"Artık otuzlarımdayım dayı!"

Sevilmek için şarkı söyleyen, taklit yapan çocukluk yıllarıma acıdım. Erol Abi'nin meyhanesindeki şiir matinesine şiirlerimle katılmak da aptallıkmış; aman, kurtulmuştum yüklerimden, kimseyi çekemezdim bu saatten sonra.

Tahminlerini sürdüren Erhan'a serserilik zamanlarımda kulağımda çınlayan küfürlerden "müneccim"li olanını savurmak istedim. Defolup gitsindi. Çekemezdim onların baygın muhabbetini. Neyse ki kahvaltıdan sonra sigara içesi gelmişti Erhan'ın, dışarı çıkmak istedi. Demek hastalık hastası babamın kurallarından haberdardı. Bulaşıkları ben yıkadım. Kahveleri Erhan pişirdi. Babamın poşetlediği artıkları sazlığa çıkardığı sırada, konuşmakta pek isteksiz davrandığımı gören Erhan sonunda bakışlarımı yakaladı:

"Burası senin gibi şuradan buradan gelenlerle dolu."

"Anlamadım?"

"Kimseden zarar gelmez, korkma."

"Pardon?"

"..."

Polise mi çalışıyordu? Bir gece önceki operasyonun detaylarını başka nasıl bilecekti? Çok şey bildiğini göstermeye çalışırken açık verdi salak. Son zamanlarda herkesi meşgul eden insan kaçakçısı şebekeleri ihbar eden bir ekiptendi belki. Günün birinde pat diye karşısına çıkan benden şüphelenmiş, aklınca zarf atıyordu. İçeri girip elini yıkayan adiler adisi babamın boğazına sarılmak istedim. Ona bütün geçmişini anlatmış aptal. Yıllar sonra hâlâ sürüyordu patavatsızlığı. Erhan aklımdan geçenleri okumuştu sanki, yumruk yaptığım elimi tutup fısıldadı:

"Turan Abi tek kelime etmedi. Konuşuruz istersen. Dayın iyi biri, bunca zorlukla boğuşmuş, boş yere kırma."

Babama bela okudum. Erhan'ı da bağlamıştı kendine. Gözbağcı gibi etrafındakileri kendine inandırıyordu. Salaklarla dolu dünyada gözbağcılık kolaydı. Yüzüme bakan adama, "Hepiniz başınıza gelenleri hak ediyorsunuz lan, beter olun," dedim içimden. Evine gitmek için izin isteyen Erhan'ın yakasına yapışmak, başımdaki dikişlerin, sırtımdaki bıçak darbelerinin, izleri hâlâ duran saçmaların gömüldüğü bacaklarımı göstermek, "abisinin" hayat henüz burnunu sürtmemişken dişleri kanla kamaşan sırtlanlardan farksızlığını haykırarak maskesini düşürmeye can atıyordum.

Evden beraber ayrıldılar. Peşlerine takılmamakla doğrusunu yapmıştım. Kimsenin laubaliliğini çekemezdim. Çıktım sahile yürüdüm. Deniz iyi geldi. Yine de "Taşada"ya yüzdüğüme pişman oldum. Kollarımdan göğüs kafesime, kürek kemiklerimden kuyruksokumuma bir ağrı yerleşti. Kilise duvarlarındaki fresklere eski günlerdeki gibi hay-

ranlıkla bakarken annemi özledim. Bu sırada iki Kıbrıs eşeği göründü yan taraftan. Seksenlik Sema Nine arkalarından geliyordu. Yaşıyordu ihtiyar. Eşek sütü sağıyormuş. Zeytinle ekmek uzattı, kendimden bahsettim, çıkaramadı. "Yabancısın sen," dedi, gülmeye çalışırken gözpınarlarım ekşi ekşi çatırdadı:

"Yabancıyım, doğru!"

Uyandığımda kahvaltı hazırdı. Yaşlanmaya yüz tutanların, birikmiş günahlarından bir çırpıda kurtulma, hiç değilse yüklerini hafifletme yoluydu babamın yürüdüğü. Ellerimi yıkayıp masaya geçtiğimde, birden "Bana benziyorsun," demesine anlam veremedim.

"Ben de yüzümü yıkamayı sevmem."

Taze rokaya, domatese, kekikli zeytinyağına, köy yumurtasına, Ezine peynirine dokunmadan, bir çatal çilek reçeliyle yetindim.

"Organik hepsi, Nazilli'den."

Onca sigaradan, içki âleminden sonra, yağmurun kömür dumanıyla birlikte üstümüze yağdığı Ankara'daki kıt kanaat memur hayatının ardından... Organikmiş! Aklım az evvel söylediklerindeydi. Benzerliğimizi fazlasıyla sıradan detaylarda aramasını, aramızdaki bağın büsbütün kaybolmuşluğuna yorduğumdan hafifçe gülümsedim. Önemli bir detayı atlamıştı: Onun aksine her gün duş alırdım. Gelişigüzel konuşmaya başladı. Sağlam çocukmuş Erhan, hapisliğe, türlü eziyete rağmen bozulmamış. Kendinde olmayan hasletler

hakkında atıp tutmasını dinlemedim.

Anlattıklarına kulak vermediğimi anlamıştı. Dizlerindeki kireçlenme yüzünden seyrek aralıklarla çıkıyormuş ava. Müzik kursunda çalışmasını isteyen bir tanıdığı görüşmeye çağırmış ya, öyle işlere hevesi kalmamış. Beraber yaşarsak, çalışabilirmiş tabii, insan evladı için... Sezon açılalı ilk bu akşam arkadaşlarıyla sofra kuracaklarmış, gelmeme sevinmiş, acaba akşama... "Hayır," dememe aldırmadı. Sessizliğe dayanamazdı, merak ettiklerimin fazlasını susarak anlattırdığının farkına varmadı.

Sorsam, av köpeğimiz "Tetra"dan hızlı değilim diye arkamdan tüfekle koşturduğu günü hatırlar mıydı peki? Ya sağ baldırımda duran fişek saçmalarını, ya çadırı kurmadım diye başımı yardığı Elmadağı'ndaki kamp günlerini... EOKA'cıları vurduğunu, madalyalar aldığını, bir kurşunun miğferini delip başının arkasına saplandığı halde son güne kadar revire gitmediğini hayalle gerçeği birbirine karıştırarak anlatırken, attığı tokatla burnumdan kan fışkırmıştı. Aynı gece uyku tulumuyla uyumama izin vermemiş, elinden kanyak şişesi düşmeyen karısıyla çadıra giderlerken ateş yakmamı, etrafı gözlememi, komando gibi davranmamı istemişti. Sabaha karşı çadırın önünde tüfeği patlatıp sırt çantalarımızı ateşe vermiştim...

Babamla altı ay evli kalan, suratımda şamar izi bırakmasından başka, "Erkek milleti değil misiniz, hepinizin taşağını cart diye ayırmalı," sözünü hatırladığım, boşanırken kapımızdaki *Anadol*'u bile alan "cici annem" Vesile kamp yolunda otomobilden kurda kuşa ateş açmış, sarhoşluğun ateşiyle babama durmasını söyleyip kucağına oturmuş boynunu emerken, suratımı tokatlayıp defolmamı söylemişti.

Bastırmaya çalıştığım öfkemin köpük köpük kaynadığını hissettim. Kahvaltıya oturan babamın "Evin anahtarını al madem," dediğini işittim, "banyo yapar dinlenirsin."

Aramızdaki sessizlik yeterince gövdelenmişti, sözü anneme getirip neden öldüğünü sordum.

"Kanserdi oğlum, unuttun mu, hastanede yanında durdun."

"Gözaltına alındığını neden gizlediniz?" dediğimde afalladı.

"Saklamadık... Sungur deden bilmeni istemedi."

"Öğrenirsem subaylıktan vazgeçerim diye mi korktu 'Hımhım Paşa'?"

"Hımhım Paşa mı, çok ayıp! Kin tutmanı istemedi. Kimden duydun, o doktor mu anlattı?"

"Doktor?"

"Annenin..."

Gıcık tuttu birden, boğazını temizledi, ne söyleyeceğini bilmez haldeydi. Çaresizliğine tanıklık etmek keyifliydi. Bildiklerimi bir çırpıda anlatıp gerçeği öğrenmekten başka amacım olmadığına, onu suçlamadığıma ikna etmeliydim:

"Eski bir dergide annemin ölüm ilanına rastladım. Resmini de basmışlardı."

"Doktor'un işidir."

"Doktor? Annemin yattığı hastaneden mi?"

"Konuşuruz oğlum ama gitmem lazım, turistler bekliyor; anlatacağım, söz."

"İlanda yazılanlar doğru mu, işkence mi ettiler anneme, cevap ver!"

"Ülkü teyzene sorsaydın! Sosyete partilerinden fırsat bulsaydı da ilgilenseydi kardeşiyle!"

"Banka meselesi çıkmasa giderdim Ankara'ya... Ne biliyorsan anlatacaksın! Örgütlerle irtibatlı mıydı, nasıl evlendiniz mesela?"

"Geçip giden gençliğimin hesabını sormaya mı geldin?"

Sorularımdan kurtulmak istiyordu. Ne sevinirdi şimdi Erhan'ı gelse. İstediklerimi almadan şehirden ayrılmayacaktım. Gözlerine kilitliydi bakışlarım. Geçmişinden ürküyor-

du. Kendimi sakinleştirdim, çantamı toparlarken günümü planladım. Sehpaya anahtarların yanı sıra para bırakmasına terslenecek değildim. Öğlene doğru çıktık barakadan.

Sazlığın ötesi Akdeniz'di. Güneş henüz bütün yakıcılığıyla dökülmüyordu. El ele yürüyenleri görünce kalbim sızlayıverdi, kıskandım herhalde. Babamın "berduş" arkadaşlarından kimisi sahildeki belediye plajından kapıp getirdikleri şezlonglara uzanmış, dudaklarında külleri uzamış sigara, yanlarında yarılanmış şişeleriyle kendi dünyalarına dalmışlardı. Yanlarından geçerken her biri hakkında kulağıma iki üç cümle fısıldayan babamın dedikoduculuğundan utanıp başımı diğer tarafa çevirdim, annemin konçertolarından birini, sesini iyice yükseltip opera sahnesini hayal ederek dinledim.

Soranlara yeğeni olduğumu söylüyordu. Afişlerdeki "Yabancılarla alış veriş yapma" sloganını sordum. "Bizim faşistler değil," dedi.

Ne kadar da ahbap edinmiş öyle. Şehre taşındığımızda lokalde pinekleyip birkaç tanıdığıyla ava çıkmaktan başka iş yapmazdı. Dün beni ona götüren ihtiyarı başımla belli belirsiz selamladım, oralı olmadı ama babamla bakıştıklarında hasır şapkasını çıkarıp "Merhaba," dedi. Sanki dili ağzında şişmişti. Babamın bazı tanıdıklarının beraber içme teklifini denizin üzerinde taş sektirircesine, sonraki zamanlara erteleyerek incelikle reddettim.

Ağ onarırken şakalaşan, kaz avına çıkmayı konuşan, peş peşe sıraladıkları küfürlerle hayata kızgınlıklarını unutup rahatlayan bu orta yaşlı erkeklerin mazilerinde dağılmış aileler, tükenmiş dostluklar bıraktıkları belliydi. Kariya'ya şifa bulmaya gelen saçı sakalı birbirine karışmış eski bankacı Özgür, eski futbolcu Çağlayan, eski yoga ustası Faik, ordudan atılmış Yüzbaşı Kerim... Güne ayak uyduramayanlar, tekrar denemekten vazgeçenler Kariya gemisinde top-

lanmıştı. Onlarla selamlaşırken Özgür'ün sessizliğiyle Çağlayan'ın çukura kaçmış küçük gözleri kaldı aklımda. Polisin peşime düşme ihtimalinden oluyordu hepsi, bir an evvel bu gerginlikten kurtulmalıydım. Derin bir nefes alarak yalıçapkınlarının süzüldüğü yekpare maviliğe kaldırdım başımı, her şeye rağmen dönmekle iyi etmiştim.

Turist kafilesi hakikaten babamı bekliyordu. Dalacaklarmış. Babam, yanımızda bitiveren Erhan'ın bana "yarenlik edeceğini" söyleyip küçük tekneye atlayıverdi, az sonra onlara "Taşada"yı anlatmaya koyuldu. Benden kurtulduğuna sevinmişti.

Sahil boyu yürürken Kariya'yı metheden Erhan'ı dinlemiyordum. Yanımızdan geçen polis aracı az ötemizde durunca, yine elim ayağım boşaldı. Ya büfeden dondurma almak yerine bize doğru yürüseydi. Kaptırsam, korkumun paranoyaya varması işten değildi. Avcumdaki teri pantolonuma silerken elimdeki titremeye sinirlendim. "Saçmalama," dedim tekrar, "ne işin var polisle?"

"Ankara'da mı geçti çocukluğun?"

Birkaç kısa yanıtla geçiştirdim. Uzun yıllar Ankara'da kalmış. Onu dinlerken göz ucuyla takip ettiğim polis büfeden dondurma alıp tekrar direksiyona geçmişti. İran tarafından gelmiş ailesi. Merak etmediğim daha bir dolu ayrıntı. Çocukluğundaki cem törenleri, kara trenle perperişan yolculuk, denklerin bir istasyonda indirilmesi, kış ortasında incecik kazağıyla annesinin ağlayışı, eşyaları vapura yüklemeleri, Karaköy'de buldukları terk edilmiş binaya sığınışları, ailesini geçindirmeye mecbur babasının Yeraltı Geçidi'nde dükkân camlarını silip etrafı süpürmesi, bizimkinin hapse girmesi... Bir annesinin ağlamasına içim cız etti.

Polis aracı gözden kayboldu neyse ki.

"Yol yorgunusun Ali, gel şurada oturalım."

Başımı kaldırınca "Allah Allah," dedim içimden. Günün

bu saatinde ne işimiz vardı "Bekri Mustafa"da? Sahibiyle tanışlarmış.

Basık tavanlı meyhaneye girer girmez, gözlerimiz içerideki loşluğa alışmadan, eski zaman soğukhanelerini andıran dip kısımdaki masaya alındık. Dekoru deniz kabuklularının gelişigüzel serpiştirildiği eskimiş balıkçı ağlarıyla kurulan meyhanedeki serinlik iyi geldi. Sorunca öğrendim, tövbekâr denizciler teselliyi meyhane açmakta bulurlarmış.

Barbun istedik. Midesi yüzünden seyrek aralıklarla içen Müştak dedemin içki masasında "adab-ı işret"e verdiği önemin şahidiydim. İçki sofrasında dağıtma endişesi duyuşum dedemin öğrettiği katı kuralcılıktandı. Neyse ki Erhan'ın da arası yokmuş içkiyle. Bir de pesketaryenmiş! Şaşırdığımı görünce izaha başladı. Balık dışında et yemezmiş. Neredeyse Belma'cığım gibi "La havle" çekecektim. Rakının yanında haldur huldur et yiyen babamla nasıl arkadaş olabilmişti, hayret! Bana neydi bunlardan. Masaya küçük tabaklarla humustan taratora sekiz-on çeşit meze taşıyan kominin ardından iki duble getirdi garson, "Ender Abi'nin ikramı"ymış. Mezelerden çatal ucuyla alıp kadehlerden birer yudum çektik.

"Doktor," derken gerilmişti babam; yüzündeki anlam boynundaki kasılmayla değişmişti. Eskiden sinirini saklamayı başarırdı. Burada, benden sonraki yıllarını kolay geçirmemiş. Eden bulur! Peki, doktor beni nereden tanıyacaktı ki? Üstüne gitseydim keşke. Tanıdığım bir doktor yoktu. Fransa'da karşılaştığımız şu adamı mı kastetmişti, anlatmamıştık ki ona. Evet, sır gibiydi beni tembihleyen annemle aramızda.

Ellerimi yıkayıp döndüğümde, servis değişmiş, masaya tatlı kaşıkları bırakılmıştı.

"Ender Abi'nin çamfıstıklı irmiği meşhurdur."

İrmiğinin de senin de... Annemin hikâyesini öğrenmeye

geldiğim şehirde gurmeliğe meraklı, muhtemelen hiçbir işte dikiş tutturamamış bir tuhaf adamdan, irmik helvasına konan fıstığın nasıl toplandığını dinlemeye mecbur kalmıştım.

"Kariya'da hayır hasenat işleriyle mi meşgulsün?" dedim bir ara.

"İstanbul'daki Dayanışma Vakfı'nın faaliyeti, bir ucundan tutuyorum."

"Mesleğin?" Gözlerimi üzerine diktim. Ürksün istiyordum, ürküp uzak dursun.

"Balıkçılık, şoförlük, tur rehberliği, garsonluk, mevsimine göre ne denk gelirse. Ekmek hamuru karıyorum bir de."

"Dayım Ankara'da hapis yattığından bahsetti... Siyaset meseleleri mi?"

"Siyaset meseleleri," dedi gülerek, "okuldayken."

Aklıma gelmişken, pankartı sordum. Başında eski bir yüzbaşının olduğu yeni türeyen bir grubun işiymiş. Tekrar hapisliğe getirdim sözü, iki seferde toplam on iki sene içeride kalmış.

"Bende anlatmaya değer macera yok," dedim üsteleyince. "Okulu ite kaka bitirebildim. Bulduğum her işte çalıştım, çat pat Fransızcayla idare ediyorum, hepsi bu."

"Tutukladılar o çocukları biliyor musun?"

"Çocuklar? Ha, şu mağarada ateş yakanlar..."

"Dün kızdın mı? Vaktiyle bir süre kaçak yaşadım. Doğal davran, senin benim gibilerle dolu Kariya."

"Kalkmam lazım," dedim sıkıldığını belli ederek.

"Vaktin varsa bir arkadaşıma uğrayalım, yolumuzun üstü."

Acelem yoktu madem, yorgun da değildim. "Hadi o zaman," dedim nazlanmadan. Güneş kremi kokularının diğer kokuları bastırdığı sahil boyunca yürüdük. Sabit pazar, dev alışveriş merkezi, bir de fark edince ürperiverdiğim emniyet müdürlüğü binası arkamızda kaldı. Babamla selamlaşan subayın emniyet binasına girdiğini gördüm.

"Yüzbaşı Kerim. Yurtdışına gitmeye çalışıyor ama pasaport vermiyorlar."

Başımı çevirip saçı sakalı ağarmış eski subayın girdiği binaya baktım.

"İyidir Kerim Yüzbaşı. İrticacı hikâyesiyle yol vermişler. Abisi de Kara Harp Okulu'nu bitirdiği sene sol örgütlerle irtibatlı diye hapse atılmış. Kızını alıp Almanya'ya giden karısıyla buluşmak istiyor."

Sağlı sollu kafeteryaların, butik mağazaların, apart otellerin dizildiği anacaddedeki dükkânlardan birine rüzgâr çanını elimizle aralayarak girdiğimizde, yürümekten yorulmuştum.

Nem yalıtımlı duvarda bağlama, ut, korno, gitar; ışıltılı vitrinde keman, saksafon, kanun, yan flüt, mızıka, org, ortada bateri; ayrıca nota sehpasıyla müzik tarihi kitapları, metot broşürleri; teller, reçine kutuları, pudra... Orta halli bir heveslinin her istediğini bulabileceği bir enstrüman dükkânıydı burası. Müşterilerin yoklamayı, hatta mırıldanmayı sevdikleri enstrümanlar muntazam dizilmiş, vitrin camları pırıl pırıl temizlenmişti.

Belli belirsiz bir yemek kokusu aldım. Fava mıydı yoksa? Bayılırdım annemin yaptığına. Bu mevsimde baklayı nereden bulmuşlardı? Şoklamışlardır. Belma'cığım bana enginarlısını yedirirdi; "kalbi olan tek sebze"ydi ninemin sıklıkla dolmasını yaptığı enginar.

Müşterilerle ilgilenen birine seslendi Erhan:

"Biz geldik!"

"Geç kaldın," dedi yaklaşan kadın, "Ferhan'ın işi varmış, yarın gelecek... Merhaba, Yeşim ben, açsanız buyurun, yemek hazır."

Gözlerine bakmaktan kaçındığım anlaşılsın istemiyordum. Uzatılan eli sıktığımda parmak içlerindeki sertliği fark ettim. Uçlarına doğru solgun sarıya dönen altın rengi saçlarını topuz yapmış, kulaklarına üçer gümüş küpe takmıştı:

Biri taşlıydı, diğeri düz, üçüncüsü üzüm salkımı. Aramızda bir karış fark olduğuna göre boyu bir yetmiş civarıydı. Dar kesim gömleğiyle uçları püsküllü haki yeşil kalem eteği onu olduğundan uzun gösteriyordu.

Yaşını, çizgilerin derinleşmediği yüzünden çıkarmak zordu. Bakar bakmaz nedense Belma'cığımın "Osmanlı çileği" demelerini hatırladığım dudaklarına takıldım. Ön dişlerindeki birkaç ince sarı çizgi uzun zamandır sigara içtiğine işaretti. Anneme kızdığımda parmaklarının sigara koktuğunu düşünürdüm eskiden. Keşke sigara içmeseydi Yeşim. Kirpiklerinin seyrekliği bal damlatılmış açık kahverengi gözlerinin dalgın bakışını derinleştiriyordu. Dirseğine doğru iyice belirsizleşen kolundaki ayva tüyler, Kariya güneşine rağmen teninin kararmamasını anne-babasına borçlu olduğunu gösteriyordu. Buralıydı demek.

Onu dinlerken, zihnimde bir tasnif çalışması yürüyordu. Oysa belleğimde yeni birine yer açmak istemiyordum.

Henüz tanımadığım Yeşim retroya eğilimliydi galiba. Makyajdan hoşlanmaması, çocukluğu pudralı, rujlu, allıklı, farlı, rimelli kadınlar arasında geçen benim gibi biri için hediyeydi. Makyajlı, hele sigara içen bir kadınla öpüşmek, eline kına yakılmış birinin uzattığı yiyeceği almaya mecbur kalmak kâbusumdu. Eski zamanlardan sıyrılıp Yeşim'e odaklandım. Balenli sutyenle desteklediği memelerini muhtemelen küçük buluyordu. Bu ayrıntı, sigarayla sararan parmakları, bir de uçları tırtırlı tırnaklarıyla birleşince bana stresle başa çıkmakta zorlanan biriyle tanıştığımı düşündürdü. Sorunlarıyla baş etmekte zorlanan güzel kadın figürüne kapılmak yenemediğim zaaflarımdandı. Sert bir erkek sesiyle irkilerek ayıldım.

Türlü ebatlardaki ney kamışlarını yoklayan ellili yaşlardaki müşteri susam yağı istedi, gitar fiyatlarını soran iki lise öğrencisi de tellere hayranlıkla dokunup çıktı. Kimbilir ne

hayaller kurup gelmişlerdi. Elimde olsa gençlerin peşinden koşup gitarı hediye ederdim. Bisikletimi verdiğim çocukların yüzlerinde açan neşeye tutulmuştum çocukken. Yaptığımı duyan Sungur dedemin "Senden esnaf olmaz, en iyisi subaylık," dediğini anımsadım; hiçbir işte dikiş tutturamayacağımı gözlerimden okumuş.

Laf babama gelince gerildi Yeşim. Eskiden severlermiş Turan Abilerini ama kaz avı yüzünden araları limoniymiş. Hayvanseverlerin şikâyetlerine aldırmıyor, her defasında para cezasıyla yakasını kurtarıyormuş. "Kaç kez ikaz ettim," derken kızgındı:

"Hayvanları öldürmek insanları katletmekten farksız."

Yüzündeki katılıktan hoşlandım. Birden, Erhan'ın babamla arasının iyi olduğunu söylemek istedim Yeşim'e. Neyse ki dilimi tuttum. Av takıntısının eskilere dayandığından bahsedip konuyu değiştirmek en makulüydü. Lafı müziğe getirdim:

"Grubunuz varmış. Dinlemeye gelirim bir ara."

"Yarın akşam bekleriz."

"Peki," dediğimi işitti mi bilmiyorum, önemli bir haber verir gibi Erhan'a dönmüştü:

"Elena için yeni ekip göndermişler, biz de dalar mıyız?"

Otuz metrelik bir geminin bin yedi yüz yıllık kalıntısıymış "Elena". Kariya'nın iki mil açıklarında, eski bir kilisenin su altındaki kalıntıları incelenirken rastlanmış. Yük gemisindeki malzemelere bakılarak...

Gerisini dinlemedim. Müsaitmiş Erhan, sanki balıkçı değil holding CEO'suydu. "Başımı kaşıyacak zamanım yok" havası battı bana.

Israra rağmen ayrıldım dükkândan. Gözüme ilişen ilk kafede limonlu soda istedim. Sema Nine haklıydı, yabancıydım bu şehirde. Kentten ayrılana dek kabuğumda yaşamalıydım. Rastlaşırsak ne konuşacağını bilmediğim eski arka-

daşlarımla, hele hayatıma yaz aşkları gibi girenlerle karşılaşmayı kaldıramazdım, tenhalık en iyisiydi.

Lisenin ikinci yılında taşınmıştık Kariya'ya. Bana serseri diyen din kültürü hocasını yumruklayınca karakolda dövülüp il sınırları içinde okuyamayacağım kararıyla liseden atılınca, evdeki kredimi tüketmiştim. Batonlara, renkli eldivenlere, hatta gözlüğüme varana dek kulüpteki her ihtiyacımı yurtdışından temin eden annemin ölümünden sonra. Kıt kanaat geçindikleri halde Cumhuriyet çocuğu olmaya yaraşır davranma prensibini esnetmeyen akrabalarından söz açan, gençliğinde "Salon Rever"de katıldıkları Cumhuriyet balolarında uzun etekli elbisesini nasıl taşıdığını dinlediğim Belma'cığıma mahcuptum; yüzünü kara çıkarmıştım. Begüm de bırakmıştı beni; oysa sadece o elimi tutsa, çıkardım duvarlarına tosladığım labirentten.

Okul işini önemsemedim. Ostim'deki çay ocaklarına girdim çıktım, inşaatta harç kardım, ganyan bayilerinde etrafa saçılan kuponları, köfte ekmek artıklarını, sigara izmaritlerini süpürdüm. Zoruma gitmedi hiçbiri. Hayatta kalmanın bin bir yolu vardı. Gururumu kıran benden vazgeçilmesiydi. Emekliliğini isteyen babamla o yıl Kariya'ya taşındım; Belma'cığımla göz göze gelmekten zor değildi kanıma susayan biriyle şehir değiştirmek.

Temelli yerleştiğimiz Kariya'daki kızların ilgisiyle Begüm'ü nispeten kolay unuttum. Ne var ki adımladığım her yerin annemle mutlu zamanlarımızı anımsatması mahvediciydi.

Kimsesiz, yorgun, çaresiz biriydim. Bana birkaç fotoğrafı kalan annemin beğenip aldığı iki çantaya sığdırdım eşyamı. Üzerindeki "Yılmaz Zıpkın" yazısını unutmadığım kısa zıpkınımı, şnorkelimi, paletlerimi de unutmamıştım. Onu özlediğimi alakasız kokuların birdenbire annemi hatırlatmasıyla anlardım. Ne vakit evde kahve pişirilse mesela, zihnimdeki sis aralanır, beyazlar içindeki Melto'm yanıma gelirdi.

Caddeden geçen bisikletli kadından geriye kalan parfüm annemin kullandığı portakallı elmalı kokuyu anımsattı. Kariya'nın upuzun sahili boyunca beni her sabah bisikletle gezdiren, zile her basışımda ensemden öpen Melto aklımdaydı.

Nemlenen gözlerimi silip markete uğradım, on beş dakika sonra caddeye çıktığımda tabelasında "Kızılağaç" yazan minibüse el kaldırdım. Lodosla birlikte türlü renklerle güzelleşen denizi seyrettim yol boyunca. Kaldırım taşları arasında biriken tozu toprağı havalandıran rüzgâr şehrin dışına doğru ilerliyordu.

İç içe çemberler halinde sıralanan portakal, badem, iğde, çam ağaçlarının ortasındaki boşluğa inşa edilen, türlü bitkilerin boy verdiği avlusunda renk renk çiçekler açan, duvarları ateş tuğlasından, çatısı bir kasketin düz siperliği gibi öne uzamış, ön cephesi boydan boya cam olan iki katlı evin avlusuna girince şaşırdım: Harika bir bahçedeydim. Kendimi toparlamasam elimdeki poşeti, sırtımdaki çantayı düşürürdüm.

Bana abanozdan meşeye varana dek çocuk aklımın alamayacağı kadar fazla ağaç çeşidini, ananastan kiviye türlü meyveleri tabiat ansiklopedisindeki resimler eşliğinde anlatan; şifa veren özellikleriyle beraber kuşkonmazdan radikaya, biberiyeden adamotuna bitkileri tanıtan, salkımlı mimozaları, çuhaçiçeğini, gülhatmileri, inciçiçeğini, şakayıkları, mürverleri, manolyaları gösteren; yaz mevsimini ailesinin Büyükada'da kiraladığı yalıda akranlarıyla türlü bitkilerle çiçek isimlerini ezberleyerek, Marmara'dan geçen gemilerle yarışan yunus balıklarını seyrederek, isimlerini duymadığım oyunlar oynayarak geçirdiğini anlatan, ben ilkokuldayken annemi de alıp gittiğimiz iki haftalık tatilde "Baaak bunlar

zakkum, şunlar çarkıfelek," diye saymaya başladığımda her zamanki gibi sağ yanağımdan usulca öpen Belma'cığımı hatırladım. Bana öyle geliyordu ki babamı, böyle bir bahçe hatırına affedebilirdi.

Babamın evine, bahçesine gösterdiği titizlikte şairliğindeki vasatlıktan, öğretmenliğindeki tekdüzelikten eser yoktu. Alt kattaki odalar tertemizdi. Üst kata çıkan merdivenin ahşap tırabzanı pırıl pırıldı. Banyo kapısını aralayınca aldığım taze sabun kokusu, bir temizlikçinin evi elden geçirdiğini gösteriyordu. Dolabı açmadan daha, boş yere markete girdiğimi anladım; raflar doldurulmuştu.

Meğer emeklilik günlerinde değişmiş babam. Tek başına geçirdiği yıllar, yaşlılığın kapısına varınca, ağır gelmeye başlamıştır. Yüreğim çatallandı. Çocukluğumu zehirleyen babama öfkem diriydi, fakat karşımda gözleri sulanan, daha dünden beni buraya yerleştirmeyi düşünüp etrafı temizleten adama sarılmak istiyordum. "Dilemma," derdi Belma'cığım, "dilemma güzeldir lakin bazen insana yolunu şaşırtır." Çabucak toparlandım. Kolay mıydı birkaç jestle yılların tortusunu dağıtmak.

Sosisleri kızartıp tost ekmeğine yatırdım, üzerine ketçapla mayonezi basıp ısırdım, litrelik kolayı başıma diktim. Soyunup dökündüm, banyoya geçtim, hemen her defasında olduğu gibi Begüm'ü aklımdan kovmak için kendimle savaştım, şifonyere baktım, çekmecelere temiz çamaşır konulmuştu. Gardıropta birkaç şortla tişört vardı. Gereksiz masraftan kurtulduğuma sevindim ama iş bulmalıydım, baba parasıyla yaşamak kumda oynamaktan farksızdı.

Salona geçtim, patlıcan moru koltuğa kuruldum. Çalışma masasının üzerindeki dergi yığınına baktım; çeşitli şehirlerde çıkan şiir fanzinleriyle bazı edebiyat dergilerinin geçen yıla ait sayıları öylece duruyordu. Takatim yoktu dergileri karıştırmaya; belki sabah...

Pencereyi açtım, usulca hışırdayan yaprakların arasından görünen denize akşamın yumuşacık maviliği iniyordu, dikkatle dinleyince dalgaların sesini işittim. Denizin incecik uğultusu aldı götürdü beni. Annem bu defa "konçertant senfoni"den bir bölüm çalarken, nasıl başarıyorsa, bestelerini berber koltuğunda kurup alelacele kâğıda aktaran Mozart'ı anlatıyor. Rüzgârı saçlarımda hissedince yeleleri okşanan atlar gibi uysallaştım.

Hayır, sırası değildi uyumanın. Annemin hikâyesini kaplayan sisi dağıtmak adına katlanamayacağım şey yoktu. Bu kez hatasız davranıp daha az hayal kırıklığı yaşatacaktım. Yalan söylemeden, tutamayacağım sözler vermeden, hoşlarına gidiyor diye başkalarının kulaklarına duymak istediklerini fısıldamadan... İçimdeki kararlı Doğan'ı tebrik ettim, böyle olmalıydım. Beni delik deşik ederek geçen bunca yıl, galiba birkaç prensip bıraktı avuçlarıma.

İsmini, yaşayıp yaşamadığını öğrensem bir yolunu bulup ulaşırdım Doktor'a. Kimdi, annemle ilişkisi neydi, onunla neden karşılaşmıştık, bizi Fransa'da nasıl bulmuştu, evhamlı babamdaki kıskançlığın sebebi neydi? Bacak kadar çocuktum annem öldüğünde. Babamı sevmediğini ailede herkes bilirdi. Çok âşığı olan annem neden onunla evlendi? Evde, öğrenciyken birine âşık olduğundan bahsedilirdi. Öylece yarım kalmış detaylarını öğrenemediğim o hikâye. Keşke iyice dinleseymişim. Polisten korkmasam Ülküş'ü yoklar, meselenin aslını öğrenirdim. Müştak dedem de affetmemişti "Hımhım Paşa"nın oğluyla evlenen annemi. "Bir Cumhuriyet kızı," diye bağırmıştı Belma'cığım, "anlamıyorum nasıl öyle biriyle nikâhlanır!" Kaçırdığım detaylar vardı mutlaka. Uykum kaçınca kalktım, salonda boş boş dolandım. Dört raflı geniş kitaplıktaki kitapları karıştırdım. En yenisi üç yıl önce basılmıştı. Babam iyice boşlamış edebiyat dünyasını. Mutfağa geçip dolabı açtım; tonik, cin, buz çıkardım, raftaki bar-

dağına uzandım, yatak limonundan ince bir dilim kestim, barda çalıştığım günlerdeki gibi içkimi çabucak hazırlayıp kendimi salondaki koltuğa attım...

Kahvaltı etmeden evden çıkıp ilk minibüse atladım. Babamla hemen konuşmalıydım. Yürürken dün selamlaştığımız Çağlayan'ı görür gibi oldum. Bademağaçları arasında kayboldu sanki. Buralarda oturuyordu herhalde. Yo, o "takım" gece gündüz sahilde beraber takılırmış. Uykusuzdum, belki birini ona benzettim. Hayallerle iç içe geçen kâbuslar yüzünden sersemledim. Eskiden herhangi bir rastlantı, hatta sıradan bir anımsayış bende yeni bir kokuya dönüşürdü. Çağlayan'ı görünce bayat balık kokusu duymam makuldü; adamdan hoşlanmamıştım. Bazı zamanlar Melto'mu düşününce neden kibrit eczası kokuları aldığımı anlayamıyordum. İşkence detayını öğrenince yeni bir soru takıldı aklıma: Annemin teninde söndürülen sigaranın kokusu muydu yıllar sonra burnuma vuran?

Merkezde indim. Dalgakıranın dibinde kucağındaki şişeye sarılmış Aybars'ı fark edince zavallıya acıdım; dizlerini karnına çekerek sızıp kalmıştı.

Tek tük turist görünüyordu etrafta. Sahil şehirlerinin fazlasıyla tanıdık mahmurluğundan sıyrılamamıştı caddeler.

"Erkenden uyanıp denize girerim," diye kurarken, aklıma gelenler planımı erteletmişti. Kafamda yanıtlanmamış sorular cirit atıyordu "Günaydın Ali," sesini işittiğimde. Derin bir uykudan sıçrayarak uyanmışçasına şaşkındım. "Ali," diyorlardı. Etrafa bakındım.

"Yorgun görünüyorsunuz."

Yeşim'miş. Boynundaki çillerle kulağındaki safir süslü kelebek küpeye takıldı gözlerim. Kırmızı bisikletini duvara yaslamış, dükkânının kepengini açıyordu. Rahatladım. Siyah babetleri, ayak bileklerini açıkta bırakan krem rengi pantolonu, her iki kol ağzı dirseğine kadar kıvrılıp üstten iki düğmesi açık bırakılmış yeşil pötikare gömleği, hele makyajsız yüzüyle dünkünden daha alımlıydı. Kendi kendime "Saçmalama," dediğimin ayırdına vardığımda içimdeki diğer Doğan beni kışkırtmaya çoktan karar vermişti. Yeşim'in elindeki kesekâğıdı düşüyordu ki hızlı davranıp kurtardım poğaçaları.

"Siz erkencisiniz ama Kariyalılar sevmez erken uyanmayı."

"Bir günde tanımışsınız şehri."

"Alay ediyor," diye düşündüm. Ukala biri olduğumu sandı. Oltacıların yanında gördüğüme benzer bir mikrofonla hoparlör duruyordu ayaklarının önünde.

"Aceleniz yoksa kahvaltıyı beraber yapalım; gevreğimiz, ısırganotlu poğaçamız var."

Rahatsızlık vermeyecektim madem... Hem ayılıp kafamı toplardım. Hışımla girişilen işlerde "muvaffakiyetin imkânsızlığı"ndan bahseden Belma'cığıma uyup, kimi karar anlarında hızımı yavaşlatmayı, dudaklarımda patlamaya hazır sözcükleri zapt etmeyi alışkanlık edinmiştim...

"Peki ama biraz peynir alıp geleyim."

"Gerek yok," demesini duymazdan geldim. Tatillerimizde kılı kırk yararak alışveriş bütçesini denkleştiren annemin kahvaltı malzemesi aldığı Hacı Ömer Efendi'nin dükkânına

uğradım; Hacı Amca ölmüş, dört senedir bu işlere oğlu bakıyormuş, gelirmiş öğlene doğru, eğer beklersem... Kars'ın örgü peynirinden tarttırdım. Ezine ile eski kaşarı methediyordu tezgâhtar, "Kalsın," dedim.

Dükkâna döndüğümde kapıyı açarken sesini duyduğum rüzgâr çanı tüylerimi diken diken etti. İpe asılmış sekiz-on metal çubuğa düşman gözlerle baktım, Şeyma'yı hatırlayıp sinirlerimi bozmak istemiyordum, dükkânın suntayla bölünmüş arka tarafından taşan çay kokusunu takip ettim, ekose örtüyü açan Yeşim, çekiçleme zeytinle limonlu yağa yatırılmış çizik zeytin kâselerini masaya yerleştirmekle meşguldü. Çayı doldururken fark ettim, masada benim getirdiğimden başka peynir yoktu. Süt ürünleri tüketmemeye, yumurtayla bal yememeye, ipek yahut deri ürün kullanmamaya dikkat ediyormuş. Detay vererek anlatması bana kendimi aptal gibi hissettirdi. "Hayır," dedi, "daha değilim, şimdilik sadece vejetaryen sayılırım." Sıkıldığımı görünce başka konulardan bahsetti:

"Gün doğmadan uyanırız annemle; sonra kitap okur veya kumsalda güneşin doğuşunu karşılamaya inerim. Yaz boyunca harikadır sahildeki sabah sessizliği..."

Sonbahardan hoşlanmadığını anlatan Yeşim annesinden bahsederken, neden sadece sevmediklerime "siz" dediğimi tartıyordum. Şikâyetim yoktu ölçülü uzaklıklardan ama ona nasıl hitap edeceğime henüz karar verememiştim.

"Her fırsatta su altı arkeologlarıyla dalarım."

Su altı, dalmak, arkadaşlar... Yüzüne bakarken anlattıklarını kaçırdım. Laf Elena'ya gelmişti, suskunluğumu ilgisizliğe yorınadı neyse ki. Keyfim yerindeydi. Biri kapıyı açıp Şeyma'dan bahsetse "O da kim?" derdim. İkinci çay teklifiyle çıkmazdan kurtulan konuşma Kariya'nın günlük meselelerine doğru saçaklandı. Belediye başkanının deri mont mağazaları açma takıntısından, al takke ver külah bir ihaleyle planlanan Yunus Parkı projesinden bahsetti.

Erhan'ı aradı gözlerim. Bunca poğaçayla gevreği yalnız yiyemezdi. Kâğıda sarılmış bir şeyler daha çıkarıyordu sırt çantasından. Erhan da iştahlı birine benziyordu. "Salaklığı bırak," dedim içimden.

Yeşim'in elindeki kesekâğıdını açmasıyla unutuverdim aklımdakileri. Tesadüf işte, pudra şekeri serpilmiş elmalı turta çıkarıyordu sofraya. Tattım, harikaydı, "Bravo," diye bağırmamak için zor tuttum kendimi. Begüm'e iyi turta yaptığı için daha çok tutulduğumu anlatmak isterken esnedim.

"Uykusuz olduğunuza göre zengin biri veya çalışkan bir şairsiniz. Annem onların uyku cimrisi olduklarını söyler."

"İkisine de uzağım fakat anneler söylüyorsa üzerinde düşünmeye değer."

"Annem gençliğinde yazmış bir şeyler ama çevresine küsüp şiiri bırakmış. Yaşlandı; Hanya'dan çocuk denecek yaşta Meğri'ye gelin gelip babamla İstanbul'a taşınmak, bir gece apar topar Atina'ya kaçmak, dayanamayıp dönmek gibi bir dolu kahra katlanmak onu erken yordu."

"Çocukluğumda sık gelirdim Kariya'ya, liseyi de burada okudum ama tanışmamışız."

"Sanırım sizden üç-dört yaş büyüğüm, taşındığınızda İstanbul'daydım belki."

"İkinci yılımda ben de İstanbul'a gittim. Beyazıt'ta mıydınız?"

"Yok artık, bir de Arkeoloji'de okuduğunuzu söylemeyin."

Güldük, hangi yurtta kaldığını sordum, harçlığını çıkarmak için nerelerde çalıştığını anlattı, "Arkeoloji nereden çıktı?" diye sordum, güldü. Kariya'da belediye ne zaman yol genişletmeye kalksa dozer kepçesi içi gözyaşı şişeleri, altın sikke dolu küplerle dolu antik dönem mezarlarına takılırmış. Buluntuların hikâyelerini masal gibi dinler, hayaller kurarmış. Bağbozumundan bahsettim; kaçırmazmış. Güneşin şekerlediği aroması ada rüzgârını andıran Yakut cinsini

sever, Çalkara'sını, Şiraz'ı, misketi tutmazmış. Yakut'a annemin de bayıldığından, Ankara'ya şişelerle ev şarabıyla döndüğümüzden bahsetmedim.

"Dedem gibi sinemacı olmak istedim fakat başına gelenleri öğrenince hevesim çabuk soldu. İki seçenek duruyordu önümde: Ya kaçak defineci olacaktım ya arkeolog."

Karşısındakini yormayan güzel bir gülüşü vardı. Dudak yapısı, gülerken üst dişlerinin güzelliğini ortaya çıkarıyordu. Yanaklarının ortasında üç ince çizgi belirdi; her on yıla bir çizgi. Boynundaki kırışıklıkları fark ettim; fırtınalı bir hayattan geliyordu. "Sana ne?" dedim kendime, sonra ben de güldüm, sözü okulla çalıştığı dükkân arasındaki alakasızlığa getirmem işe yaradı.

"Tesadüf, okul bitince dört yıl kadar Assos'ta kaldım. Asıl su altı arkeolojisi, daha çok da batık arkeolojisi ilgimi çekiyordu, fakat iş imkânları kısıtlıydı. Bir süre İsveç'teki bataklıklarda çalıştıktan sonra dönüp bizim buralardaki antik kentlere devam ettim. Babam öldüğünde Priene'deki kazı ekibindeydim, hayatımın çalkantılı bir dönemiydi, cesaretimi toplayıp temelli Kariya'ya döndüm. Resepsiyonistlikten *barmaid*liğe türlü işlere yatkındır elim. Piyano çalan annemin ihtiyaçları için uğrardım Ünsal Hoca'ya, çalışacak birine ihtiyaç duyduğunu söyleyince başladım. İki işi birden sürdürmeye çalışıyorum."

Yeşim'den hızlı davranıp çayları doldururken rüzgâr çanının titreyişiyle yine irkildim. Dükkânın diğer iki çalışanıyla günaydınlaştık; çilek reçeliyle zeytin ezmesi getirmişlerdi. Kısa boylusu Emrah'mış, alnındaki kabuk bağlamış yara dikkatimi çekti; geçenlerde birileri yolunu kesip "Sizi geldiğiniz yere defedeceğiz," deyince... Dün akşam barlardan birinin basıldığını söyledi, lokantalara da bildiri bırakmışlar. Gözü korkmuştu, "Ne olacak bu işlerin sonu abi?" diyen Emrah'ın.

"Burası eskiden..." Off, ihtiyarlar gibi "her şey bozuldu"ya bağlayacaktım ki, "Bunları boş verin de kahvaltınızı bitirin çocuklar," diyen Yeşim'e hayranlıkla baktım. Böyle bir anda dünyayı boş verebilen bir kadından daha mükemmel ne olabilirdi? Ben bunları geçirirken içeriye genç biri girdi, sakince sofraya oturdu; Ferhan'mış. Uzun boyu yüzünden hafifçe kamburu çıkan, henüz on yedisinde bir genç. Renkli gözleri, açık teni, gülmeye hazır yüz ifadesiyle gayet sevimliydi.

"Akşam yine yoktun Ferhan'cığım!"

"Sevgilisi çağırmıştır."

"Ne sevgilisi ya... Abim geldi abla, nota çalıştık."

Abisi klarnet çalarmış. "Muhacir misiniz?" diye sordum, yüzüne renk geldi çocuğun. Jivkov zamanında Bulgaristan'dan göçenlerdenmiş. Konuyu değiştirdi Yeşim. İstanbul'dan beklenen siparişlerin ne zaman teslim alınacağını, Çomakdağı'na kimin çıkacağını konuşurlarken izin istedim. Geçirmeye geldi, kapıyı açarken ipini kestiği rüzgâr çanını usulca aldı:

"Keşke kötü hatıralardan kurtulmak bu ipi kesmek kadar kolay olsaydı."

Benim için pat diye kesivermişti.

"Sağ olun ama gerek yoktu. Geçti sayılır... Geçiyor. Nasıl tah..."

"Babam... Annem sonra... Çocukluğumdan beri bazı seslerle bazı kokuların insanları nasıl yaralayabileceğinin farkındayım... Uzun hikâye..."

"Uzun hikâye," derken açılıp kapanan burun delikleri, büzüşünce etlenerek kuş gagasını andıran dudakları içimde tensellikten sıyrılmış bir şefkat hissi uyandırdı. Devam etse ağlardı. Kahvaltı boyunca çay içmekle yetinen, başparmağıyla işaretparmağını sigara aranır gibi birbirine sürten Yeşim savunmasız yakalanmışçasına tokalaşıp arkasını döndü. Bir ben değildim ki acı çeken. Raftaki kavanozdan çıkardı-

ğı içi sedefli deniz kabuklarından uzattı; dükkâna ilk kez gelenlere vermeyi âdet edinmiş fakat akşam buna fırsat bulamamış. Hediye ettiği deniz kabuklarını bizzat toplarmış. Yıllardır bir çakıltaşı olsun hediye edilmemiş birinin sevinciyle teşekkür ettim.

Caddede taksi çevirirken ani karşılaşmaların başımı kaç defa belaya soktuğunu anımsamakla meşguldüm. İkili ilişkiler bahsinde yorgunluğa yol açan yanlışı bol bir geçmişten geliyordum. Dikkat etmeliydim, bazı ilişkileri anlamaya hiçbir disiplinin yetmediğini geçmişimden biliyordum.

Boş bulunup kafamı ön koltuğa çarptığımda hatırladım takside olduğumu.

"Al işte," diye bağırdı şoför, "polis besliyoruz anasını satayım."

Polis! İçim titredi. Babam, Erhan, insan kaçakçıları... Sağa sola bakındım can havliyle. Sol tarafımız denizdi. Neyse ki tanıyordum kenti. Kapıyı açıp fırlasam, vurulmadan ulaşırdım Kariya tepelerine.

"Her gün çevirme mi olur?" diye söyleniyordu sağa çekip ruhsatın arasına bir onluk koyan adam. Polis, ruhsatı alırken yüzüme baktı.

"İyi yolculuklar, kimliğinizi alayım!"

"Bittim," dedim. Bu tip gerilimleri göğüslemek harcım değildi. Elimin titremesine mani olamıyordum. Kimliği uzatırken gözlerime çakılı bakışlarından duyduğum rahatsızlığı hissettirdiğim polisi değil, denizi izledim. Serinkanlı günlerim uzaklarda kalmıştı.

"Ankara'dan tatile mi geldiniz?"

Hâlâ denize bakıyordum yarım ağız "Evet," derken. Kalbimin gümbürtüsü duyulacaktı radyonun sesi kısılsa. Neyse ki "Yine kaçak işi mi abi?" diyen şoförün sorusuyla insan kaçakçılarına küfretti polis. İyi tatiller dileyen memuru ardımızda bırakırken, taksici hepsine birden küfrü bastı.

"Üstü kalsın."

Yirmiliği uzattığım şoförün kıvrak bir manevrayla yanımdan uzaklaşırken, "L"nin üstüne basarak "On yedi tuttu zaten bilader," diye tıslamasına gülüp geçemedim. Elimden gelse kavgaya tutuşmak pahasına o üç lirayı alırdım. Turist kazıklamaya alışmışlardı tabii. Benim de sinirlerim laçkalaşıyordu. Sabah sabah kendimi zorla dövdürecektim. Teninde güneşin renk renk parladığı denize baktım. Ufukta ince bir sis tabakası belirdi; yarım saate kalmaz incelip erirdi.

Güneşe karşı şöyle sere serpe uzanmışlığım yoktu kaç zamandır. Tek başıma yüzmeyi de pek sevmemiştim. Kiminle çıkacaktım tatile? Dere tepe tırmanmayı gözüm kesse bazı yazlar dağlara vururdum.

Çalışmak sıkıntılı zamanlarımda imdadıma yetişmişti. Daha çok çalıştığımı, yazdığımı, iş çıkardığını gören işlerimin yolunda olmadığını anlardı. İlk gençliğimde Kariya Plajı'nda yalınayak koşmak zamanla yerini daha fazla okumaya bırakmıştı. Bir süre sonra o da yetmedi. Sevdiğini kaybetmenin sızısıyla baş etmeyi öğrenemeden otuzlara varmışken, bir der-

gideki ilan sonunu kestiremediğim bir maceraya savrulmama yetti.

Çay bahçesindeki masaya ters çevirerek dizilmiş bir sandalyeyi çektim aldım, garsondan sade kahve istedim. "Merhaba delikanlı," seslenişiyle irkildim. Yüzbaşı Kerim börek almış, yakınlarda demli çayı meşhur bir kahvehane varmış, işim yoksa... "Başka zaman umarım," dedikten sonra kalkıp yoluma devam ettim.

Babamın çevresi tekinsizdi. Kerim, börek numarasıyla ağzımı yoklayacak, hayatımı didikleyecekti belki. İstihbaratçıların Kariya'yı mesken tuttuğu yazı hatırladım; peş peşe orman yangınları başlamıştı. O sonbaharda, bu defa Yunanistan'da ormanlar tutuşmuştu. Ordudan atılma numarasıyla buraya yerleşen istihbaratçılardan biri olabilirdi Kerim. En iyisi hepsinden uzak durmaktı.

Sazlığa girdiğimde yalpalayarak yürüyen Aybars gevrek kemiriyordu. On yıla kalmaz böyle çökecekti babam. Hayatımda dertlenecek onca sıkıntı varken babamın on yıl sonrasına yanacak değildim. Saate baktım; çoktan ayılmış olmalıydı. Yanılmışım; kapıya defalarca vurmam gerekti. Karpuzu andıran fırlak göbeği, nerede olduğunu çıkaramayan sarhoş ekşisi suratıyla "günaydın"a benzeyen bir ses çıkarınca eski katılığımı kuşandım. Konusu açıldığında süslemelerle bezenmiş ince saplı gümüş gondol kâseye itinayla yerleştirilen *madlen* çikolata alıp annemi istemeye gittiğini söyleyen babamın dağılmış hali boşa geçirdiğimiz yılları getirdi aklıma.

"Bir sıkıntı yok değil mi oğlum?" dedi saatine gözlerini kocaman açıp bakarken. Mutfak tezgâhına geçtiğimde eski bir tişört geçirdi sırtına. Çay suyu koyacaktım, kahve istedi. Verdiği sözü hatırlamıyordu. Başından savmak içinmiş demek. Kahvesini doldururken, "Dur sen," diye mırıldandım, "birazdan gününü gösteririm."

Uzun sessizliklere tahammülümün kalmadığını anlasın diye tane tane konuştum:

"Benden sakladığınızın tamamını anlatmanı istiyorum."

"İstiyorum"u üzerine basarak söylediğimden mi bilmem, oturduğu yerde şöyle bir silkinirken tedirgin baktı, daha fazla yokuşa sürmeyeceğini anladım.

"Ne bilmek istiyorsun? Tanıştığımızda örgütün içindeydi annen."

"Ne kadar içinde?"

"Afiş yapacak, pankart asacak, belinde silahla dolaşacak kadar."

"Nasıl tanıştınız, oradan başla."

"Deden istedi. Franz von Papen'i duydun mu?"

"Nereden duyayım? Ne alakası var o adamın Sungur'la?"

"Hitler'in Ankara'ya yolladığı bir büyükelçi, Papen'le babamı bir vesileyle tanıştırıyorlar."

"Bunun annemle alakası ne?"

"Müştak dedenin Ankara'da sevmeyeni çoktu. Vaktiyle Nihal Atsız'ın taraftarlarına az çektirmemiş. Ünal vardı İkinci Şube Müdürü; tahkikat onun talimatıyla başlamış. Annen uzun zaman takip altındaymış. Filistin'e gitmiş, oradan Avrupa'ya geçmiş. Gizlice dönerken tutuklanıp kısa bir hapislikten sonra afla çıkmış... İstihbarat örgütü, dedenin ailesini kontrol altında tutmak istemiş. Annenin çevresinde de komünistliği tescilli yazarlar, şairler olunca... Babam sol bir grubun militanlarını takip ederken Siyasal Bilgiler'de rastlamış annenin izine. Ben de önce annenin fotoğrafını görmüştüm."

"Dur, dur. Ne işi var annemin Siyasal Bilgiler'de?"

"Hapisten evvel orada okuyordu. Babam bir banka soygunu hakkında istihbarat toplarken kuşkulanmış Meltem'den."

"Banka da mı soymuş?"

"Banka eski mesele. Operasyon yapılmış o gruba, annen

kaçıp kurtulanlardan. Filistin'e gidince unutturuyor kendisini. Biz çok sonra, o Gazi'de okumaya başladığında tanıştık. Aralarına girdim, bazı eylemlere katıldık, güvenlerini kazandım ama ihbar etmedim, başına dert açılsın ister miydim? Onu sevdiğimi biliyordu ama bir sevdiği varmış."

"Doktor?"

"Evet. Örgüt evlenmelerini kabul etmeyince, öylece kapanmış mesele. Hep yanında oldum annenin. İhtilalden önce babama rağmen evlendik."

"Doktor'a âşıktı, yarasını kanattın, o da sana sığındı."

"Ben onu sevdim, yıllarca sadık kaldım ama yetmedi... Hiçbir şey yetmiyor bazen, ne yapabilirim... Annenler eylemdeyken polis suçüstü yapacaktı. Ulus'taki emniyet müdürlüğünü bombalamaya ikna edip eylem saatini bildirmemi istedi deden, yapmadım... Kabına sığmazdı annen. *Migros* kamyonlarını mahallelere götürüp içindekileri dağıtıyorlardı. Yaptıklarının hangi birini sayayım. Sana hamileyken eylemden eyleme koşuyordu. Toplantıya giderlerken fark etmiş polis, gruptakilerden birkaçı aranıyormuş. Emniyetten çıktığında düşük yapacağını söyledi doktor ama inatçı çıktın. Görüş günleri hapishane kapılarında bekledi, ne bileyim işte pankart astı, bildiri dağıttı, yapmadığı kalmadı."

"Doktor tutuklanmış mıydı?"

"Çoktan ayrılmıştı Ankara'dan."

"Annemi kim ihbar etti?"

"Abim."

"Komando Togan... Belma ninem 'Muhteşem Şark İrfanı'ndan bahseden Sungur'un nasıl zengin olduğunu anlattı. 'Deruni nizam'dan anladığı buymuş demek."

"Sen de tanıksın, kıt kanaat yaşadı. Ninenin bahsettiği hadise Menderes zamanında Rumların İstanbul'dan kovulması. Teşkilattakileri Edirne sınırına kadar geçirip İstanbul'a dönmüş. Onlar Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba atın-

ca da... Beyoğlu, Şişli, Kurtuluş civarına kamyonlarla adam taşımış... 'Ganimet,' derdi o günlerde elinde birikenlere. Bir kuruşunu harcamadı, Kıbrıs'ta devlet kurulacağı vakit hepsini Mukavemetçi arkadaşlarına yolladı. Ekalliyetten kurtulduğumuzda gençlerin iş bulacağını, Rus işgali tehlikesinin bertaraf edileceğini sandım... Şimdi nerede bir Kürt, Ermeni ya da Rum görsem içim ezilir."

"Togan?"

"Yaralanmasından, silahı motosikletli bir kadın kullandığı için anneni mesul tuttu. Sonra o gözaltı... Ardından amcan öldürüldü."

"Togan'ı öldüren de..."

"Bilmiyoruz... Radyo haberini annenle birlikte dinlemiştik."

"Annemin tekrar gözaltına alınmasıyla bu işin..."

"Alakası yok! Örgüt meselesiydi... Paşalardan birini vuracaklarmış, inanmadım ana odunluktan torbalar dolusu kibrit eczası çıkınca..."

"Kibrit kutuları... Hay Allah, okuldan dönünce benimle ilgilenmek yerine kibritle oynuyor diye kızardım... Doktor'dan bir daha haber aldın mı?"

"Bir ara, Artvin taraflarında dağa çıktığını söylediler. Annen Mamak'takilerle Avrupa'dakilerin irtibatını sağlıyordu, akıbetini duyan bilen çıksa kulağımıza çalınırdı."

Doktor olduğundan artık şüphe duymadığım adamla buluştuğumuzu anlatıp boş yere canını yakmak istemedim. S'leri henüz Ş diye telaffuz ettiğim o gün, "Toulouşe şoşişi yiyelim Melto," dememe gülen annemin neşesini anlatmaktan vazgeçtim. Bir tarafım babamın karşılıksız sevgisine hürmet ediyordu galiba. Hem yeterince yorucuydu öğrendiklerim.

Yer yer betonlaşan bir geçmişi deşerken bulduğum ayrıntılarla anneme özlemim büyüyordu. Ne kadar erken çıkmış hayatımdan. Kumaşımdaki ipler onun ölümüyle atmış. Gü-

nün birinde yaptıklarını öğrendiğimde neler hissedebileceğimi düşünmüş müydü acaba? Onunkinden beter bir hayat sürmemi ister miydi peki? Bir dava insanıymış, ardından gitmeme muhtemelen sevinirdi.

"Mutlu musun şimdi?" diyen babamı duymazdan geldim. Gözlerim dolmuştu.

Barakadan kaçarcasına çıkınca kendimi şehrin eski zamanlarını hatırlatan taş zeminli sokaklarda bulmuştum. Yaz başlarken ıhlamur kokuları arasında Sarıyer sırtlarında dolaşıyordum sanki. Ne düşüneceğimi bilmez haldeydim. İçimden taşan sesler birbirini boğmaya çalışıyordu.

Dingin bir yaşamı özlerken başıma iş almıştım. Bir hışımla çıkageldiğim Kariya'da aile geçmişim beni çepeçevre sarmıştı. Daha fazla eşelemeyecek miydim? Daha ilk konuşmada yüzeye vuran, her adımda misliyle birikmesi muhtemel hakikatin yükü taşınır cinsten miydi?

Dedem istihbaratçı, amcam solcularla çatışan komando, babam muhbir. İşte iftihar edilecek bir aile tablosu. Sherlock Holmeslüğe heveslenmemle kare tamamlanıyordu. Bir annemdi hile hurdaya bulaşmayan. O da devrim sloganları savurmanın, siyasal bir suikasta kalkışmanın bedelini polis işkencesiyle ödemiş...

Hâlâ ayırt edebilecek durumdaydım, Bach'tı keman sesiyle kulaklarıma dolan. Annemin İkinci Dünya Savaşı'nda geçen bir hikâyeden bahsedişini hatırlattı müzik. Stalingrad Savaşı'nın civcivli günlerinde adının Mikhail Goldstein olduğunu sandığım Rus kemancı siperlerde konser vermeye gitmiş. Melodileri hoparlörlerden düşman siperlerine ulaşınca Almanlar ateşi kesmiş. Kemancı gece vakti mevziye çökerken hoparlörlerden kırık dökük bir Rusça ile konuşan Alman askerin sesi duyulmuş: "Lütfen biraz daha Bach çalın, ateş açmayacağız." Bunun üzerine Bach gavotuna başlayan kemancı sabahın ilk ışıklarına dek çalınayı sürdürmüş. Müziğin büyük isimlerinin herkesi birbirine bağlayarak kardeşleştirdiğini sık sık söyleyen anneme inanınayı çok isterdim.

Bazısı sandalyeye oturan, bazısı yerdeki minderlere yayılan kırk civarında dinleyicinin ortasında keman çalan Yeşim, kemik beyazı askılı tişörtünün açıkta bıraktığı sol omzunda toplamıştı saçlarını. Çaldıkça kürek kemikleri dışarı fırlayacakmışçasına oynuyordu. Cilasını silerken kemanıyla konuşan Melto'mu andırıyordu Yeşim.

Birini seyrederken haz duymayalı yıllar olmuştu. Annemin sahnedeki duruşu, Kariya yazlarında sulara dalıp giden bakışları, Belma'cığımın arada bir içtiği sigarasını sol elinin ince uzun parmaklarının ucunda tutuşu, bir kadehi dudaklarına götürüşü, Ülküş'ün "Artık annen benim Doğan'cığım," deyişi... Abartısız alkışlarla Yeşim'e teşekkür edilirken sıyrıldım geçmişimden. Yeşim'i, oturduğu yerde yan flüt çalan Erhan'ı, kucağındaki gitarla yine pek sevimli görünen Ferhan'ı sessizce selamlayıp kenardaki puantiyeli minderlerden birine geçtim. "Viyana klasikleri"nden fısıltıyla bahseden, kimisi aristokrat velinimeti Salzburg başpiskoposuna isyan etmiş Mozart'ı, Haydn'la Beethoven'a; kimisi de Beethoven'ı diğer ikisine tercih eden otuzlu yaşlardaki izleyici grubu hallerinden memnundu. Annemler okuldan veya korodan arkadaşlarıyla "Kim daha iyi?" diye tartışırken kulak kabartırdım. Güldüm. Hiç değilse Donazetti'den, Mızıka-ı Hümayun'dan, İstiklal Marşı'ndaki prozodi hatalarından konuşmuyorlardı. Benim için ne fenaydı o naftalinli tartışmalar:

"Cemal Reşit Rey 10. Yıl Marşı'nın melodisini Rousso'nun 'Köyün Kâhini' eserinden almış efendim."

"Bunlar irticacılarla Menderes tayfasının boş lakırdıları, rica ederim kulak asmayın..."

"Riyaset-i Cumhur Orkestrası"ndan bahsedilince sırtını berjer koltuğa veren Belma'cığım kaçmayayım diye elimi sıkıca tutup söze başlar, boşta kalan elime likörlü çikolatadan sıkıştırır, arada bir "Öğren bunları yavrum," diye bakıp tatlı tatlı konuşurdu.

Gruptaki çakırkeyif kadınlardan biri yanıma oturdu, bir iki defa elime dokundu, bakışlarını gözlerime kilitledi. O sırada, geceyi nasıl tamamlayabileceğime dair ihtimalleri hesaplarken genç kadını kırmadan uzaklaştım, geride kaldı o işler, ayrılığın boşluğunu bastırmak için böylesini yapamaz-

dım. Yeşim fark etti rahatsızlığımı. Tekrar yanıma gelen kadına "iyi eğlenceler" dileyerek Yeşimlere daha yakın bir yere geçtim. Reddetmek iyi hissettirdi, rahatladım.

Üç kafadar Türkçe şarkılara geçtiğinde tekrar çocukluğuma yuvarlanıverdim. Konser bittiğinde "Üstünü değiştir Ferhan'cığım, terlisin," diyen Yeşim'e gülümseyen gencin heyecanı görülmeye değerdi.

Kahvaltı yaparken hissettim ilk; Yeşim'in yakınlarında sıkıntımı unutuyor, kendimi daha güçlü hissediyordum. Erhan'ın sesiyle kendime geldim:

"Yalnız başına dolaşma Ferhan. Gece yarılarında ne işin var tekinsiz yerlerde?"

Yeşim'in sevgilisi miydi bu herif? Onları aynı karede hayal edemiyordum. Erhan'ın hararetle elimi sıkmasını garipsedim. O ellerle... Of! İkindi üzeri Elena için dalmışlar... Birlikte... Yorgunlarmış... Arada bir eşe dosta böyle konserler... Dağılıverdim.

"Bizim de sosyal faaliyetimiz bu," dedi mutfaktan içkilerle gelen Yeşim. Muz likörünü alırken teşekkür ettim. "Bir ara rahatsız oldunuz galiba," dedi tebessüm etmeye çalışarak.

"Rahatsızlık değil de..."

Kadehi bir defada boşalttım. Minderlerimizi alıp denize bakan hasır sandalyelere oturduk. Geceyi derin derin içime çektim. Çok özlemişim deniz kasabalarının ılık gecelerini. Kocaman bir gözyaşını andıran şişeden doldurduğu ikinci kadehi uzattı. Annesinin imalatıymış, teşekkür ederken tanrıça figürlü şişeleri nereden hatırladığını düşündüm. Kendi tasarımı olduğunu söyler söylemez "Vegan Dükkân," dedim; Vahide Teyze, annesiymiş. "O etik vegan," dedi. Anlamış gibi, "hımm"lamayı tercih ettim. Erhan da yarı vejetaryenmiş, boğazımı sıkıyorlarmış gibi tebessüm ettim bakarken. "At sineği," dedim içimden.

Erhan, Turan Abi'sinin bir şarap ustası olduğunu, bu sene

kiraladığı bağdaki üzüm kütüklerinin bakımıyla bizzat ilgilendiğini anlatıyordu, ilaçlamayı da Erhan yapmış; duymazdan geldim. Sessizliğimiz eşzamanlı iç çekmelerimizle kederin pençesinden kurtuldu. Henüz onları iyi tanımadığım halde benzer acılardan geçtiğimizi hissettim.

Her serabı vaha sanmak benim gibi bir çöl yolcusunun kaderiydi. İşlenmemiş ilişkilerden geçtim, zırhına hapsolan yakınlıklardan. Yeşim'le birlikteyken Şeyma'yı büsbütün unutmak kolaydı ya, Erhan'la sevgili olmaları ihtimali tatsızdı; azıcık haysiyetim varsa uzak dururdum onlardan. Hasır iskemlesinde nefeslenerek geceyi seyreden Yeşim'e neden ardımda kalanlardan bahsetmek istiyordum? Oracıkta çözülüvermekten korktum, olan biteni bir bir anlatmaktan. Bu kadar mı yalnızdım, hani umurumda değildi yalnızlıklar? Yan tarafımda arada bir yıldızlara bakıp küçük yudumlarla annesinin likörünü içen bu kadınla hikâyemizin bir yerden itibaren birbirine karışacağına inanıverdim. Yine dalmıştım; Yeşim, söz nereden açılmışsa annesinden bahsediyordu:

"TİP'ten sonra Aybar'ın Sosyalist Devrim Partisi'nde yer almış. O yıllardan kalan bazı bildirilerle dergiler evdeki yüklükte durur. Ne inkâr eder geçmişini ne öyle aman aman arar. Ona özendim ama birkaç gözaltıdan sonra dikildi karşıma, okulu bitirene kadar daha fazlasını yapmamı engelledi."

"Okul bittiğinde hevesin geçmiştir."

"İlk gençliğimde uzaklara kaçmak istiyordum," dedi duymazdan gelerek. "Gerili bir sapan taşı gibi, uzağa, en uzağa gitme, dedem gibi film çekme hayali kurarken annemin işaretparmağıyla çizdiği dünyaya hapsoldum."

"Kendi masalımızın bir yerinde kapıldığımız hayallere gömülüyoruz işte."

Aramıza giren dinlendirici sessizliğin bizi doyurduğuna inanarak sözü bir ucundan kendisine getirdi Erhan. Ne diyeceğimi bilemedim.

"Kendi masalına..." diye tekrar etti. Bakışlarımız çarpıştığında gözlerindeki kederi gördüm. Böyle bir girişle kapısını yokladığı hikâyenin dehlizlerinden mutlu bir sona çıkılmazdı. Kimi ihtimallere karşı kalbini bilememişti demek. Belli ki vaadi hüzün olan, parçaları uzun yılların çorak toprağına dağılmış acı bir tecrübeden bahsedecekti.

Bir dolu deneyimin ardından son iki sene başkalarının kişisel dünyasına sokulmaktan sakınmıştım. "Yakınlık kelepçedir," derdim beni soğuk bulanlara, "bileklerimize takmaya değmez." Erhan'ı Kariya'ya savuran hayatın ayrıntılarıyla ilgilenmemem bu prensibin doğal sonucuydu.

Yeşim'e baktım uzanıp elini tutacak mı diye, yapmadı; benden mi çekiniyordu? Kasvet bastı, acılara hürmetsiz sayılmak pahasına lafı değiştirdim. Neden Kariya'daydı Erhan?

"Tesadüf... Hapisten çıkınca bir süre ne yapacağıma karar veremedim. 'Dayanışma Vakfı'nı kuran Doğan, Kariya'yı önerince düştüm yola."

"Erhan, kalmaya gönüllü değil. Taksim'deki isyan patlayınca soluğu İstanbul'da aldı."

"Havaalanında tanıştık, sırt çantasını görünce tahmin ettim aynı adrese gittiğimizi."

Demek uzun değildi beraberlikleri. Buna rağmen aramızdaki sınır eriyordu. Benzer hassasiyetlerin yakınlığına yaslanmanın sıcaklığını duyumsadım. Aynı günlerde Kariya'da yapılan eylemlerden bahsettiler. Babamın eylemlere katıldığını duyduğumda ateş bastı. "Saçmalama," dedim kendime, "babam, bu yaştan sonra, hâlâ..."

"Yürüsek mi?"

Bacaklarım uyuşmuştu. Hilali andıran Kariya sahilini boydan boya katetme teklifini günün yorgunluğuna rağmen reddetmedim. Birçoğu bodrum katlara taşınan gece kulüplerindeki müziğe tempo tutmama güldü Erhan.

"Küçük burjuva, diyorsundur!"

"Her hareketten sınıfsal sonuç çıkarmayı geride bırakalı epey oldu. Kendime gülüyorum, güya sen anlatacaktın."

Erhan'ın şaşkınlığına tebessüm eden Yeşim, yumuşak dalgalarla dinlenen denizde ışıyan yıldızları seyrediyordu. Elini tutmamıştı. Melodisi tanıdık Rumca bir şarkı tutturdu. Sesi yatıştırıcıydı. Girit'teki arkadaşlarını özleyen annesinin söylediği bir hasret şarkısıymış. Ondan bahsederken saatine baktı. Yeşim'in de uzaklarda dostları varmış. Kimler? Soramadım.

Ot yemekleri yarışmasında ikinci geldiğini öğrendim. Unutmuş yarışmayı, o öğlen dalgıçlarla Kale'nin açıklarında bir batığa bakıyormuş. Hangi yemeği yaptığını merak ettim. "Şevketibostan" ile "arapsaçı kavurması"nı duyunca inanamadım. Hevesimi fark etmişti. Bir akşam evlerine gidersek bize... Teşekkür ettik.

Erhan'ın aklı beni konuşturmaktaydı.

"Kurtuldum sanma Ali, anlatacaksın, asıl hikâye sende," dedi ayrılırken.

İkindi üzeri kapı çalındığında Kızılağaç'ta dinleniyordum. Babamın ördek avına çıkmak veya kiraladığı bağa gidip kafaları çekmek için beni ikna etmeye geldiğini sandım. Baktım gözleri kan çanağı, Erhan da yanında.

"Ferhan ölmüş."

Ferhan'la ölüm... Cinayetmiş! Lanet vardı üstümde sanki, kimseye iyi gelmiyordum. Tişörtümü sırtıma geçirirken anlattılar, polisle alakalıymış mesele... Ferhan'ın abisiyle konuşmaya gitmiş Yeşim, dükkânda buluşacakmışız...

Avluya girene kadar Ferhan'ın öldüğüne inanamadım. Ne taksi şoförünün, ne caddelerde yürüyenlerin, ne dükkânlardan çıkanların yüzünde bizimkine benzer bir kaygı vardı. Otopsinin tamamlandığını Emrah haber verdi. Kariya'daki gazete sahiplerini tehdit etmiş polis, tek satır haber okuyamadık.

"Gece abisine dönmemiş," dedi Yeşim. "Şu binbaşının adamlarıyla karşılaşmışlar, kavga çıkınca polis çevirmiş etraflarını... Mermi kalbine isabet etmiş."

Defin işlemlerinin o akşam bitirilmesi ikazına şaşırma-

dım. Abisine baktık, polisler hakkında suç duyurusunda bulunması gerektiğini anlatıyorduk ki, "Polis kapımda," dedi, "isteyerek vurmamışlar. Kaza."

Bunu beklemiyorduk. Dükkâna kılıksız birilerinin girip çıktığını fark eden Erhan birkaçını tersledi. Daha çok ürktü Ferhan'ın abisi:

"Kapansın mesele, altı aylık bebeğim var."

Sonraki gün, ölümün ağırlığı üstümüze çökmüşken iki polis yanaştı. Babamla tekneyi bağlıyorduk. "Bu arkadaş kim Turan Bey?" diye sordular. Kekeleyecekti babam, sözü ona bırakmadım: "Oğluyum." Görüştüğüm kişilerin kimliğini biliyor muymuşum, keşke Kariya'nın tadını çıkarsaymışım. Yanıt vermedim, çekip gittiler; bakakaldık arkalarından.

Haftası dolmadan Erhan'ı gözaltına alan polis eski defterleri açmış, Vakıfla alakalı sorular sormuş, Ferhan'ı yönlendirmekle itham etmiş. Kendi derdimize yanmamız gerektiğini hatırlatıyorlardı. Korkuyordum, hem de çok; basit bir soruşturma hayatımı karartabilirdi. Diğer yandan cinayete öfkem diriydi. Yeşim'le Erhan üç beş gün kabuklarına çekildiler. Polisle derdi olan bendim, kendilerine kapananlarsa onlar.

Mevsimin hareketliliğiyle abisinin şehirden ayrılması Ferhan'ın ölümünü çabuk unutturdu. Otelleri, plajları, caddeleri turist akınına uğrayan Kariya'da, bazen depreşiveren takip altında olma hissinden kurtulamıyordum. Sanki biri her adımımı izliyordu. Böylesi sıkıntılarla geçirdiğim ikinci ayın sonunda annemle ilgili dişe dokunur yeni bilgiler edinememeyi ilk günlerdeki kadar önemsemediğimi fark ettim. Kerim Yüzbaşı'nın Yunanistan'a kaçtığı konuşuluyordu. Vakitli vakitsiz karşıma çıkan Çağlayan, beni hâlâ endişelendiriyordu. Sorup soruşturunca, tanıyanlar ağızbirliği etmişçesine "Zararsız, efendi biri," diye beni temin ettiler.

Şehir idarecilerinin karıştığı yolsuzluklar Kariya'yı sallıyordu. Yerel bir gazete bu tür haberler yüzünden yakılmış. "Doğudan gelenleri istemiyoruz" pankartının arkasında yürüyenler inşaat işçilerine saldırmış. Şehrimizin tantanası eksik olmuyordu. Göçmen kaçakçılarının fahiş fiyatla elden düşme tekne satın aldıkları konuşuldu. "Çok insan ölecek," diyordu eskiler. Yakında çıkardı kokusu. Şehrin dedikodusunu öğrenmek bir bardak çay için kıraathanelere uğramaya bakıyordu. Gevezelik iyi geldi, hükümet kurup deviren ihtiyar muhabbetiyle hiç değilse geçmişi unutmuştum.

Erhan'a lisedeyken çalıştığım tersane havzası civarında birkaç defa rastlayınca şaşırdım. Yeni kurulan sitelerin güvenlikçileriyle, bazı binaların kapıcılarıyla neden görüşüyordu? Sosyal biri olduğunu, yardım topladığını, bazılarının da arkadaşı olduğunu anlatması beni ikna etmeye yetmedi ama üstelemedim. Yeşim'le beraberler miydi? Onları sokakta veya buluşmalarımızın birinde el ele görsem yüreğimdeki köpüklenme sönerdi. Oysa ben bile Erhan'dan sık uğruyordum müzik dükkânına.

Yeni açılan bir butik otelde öğle ve akşam bulaşıklarını yıkıyor, dört saati bulmayan mesaiden kazandıklarımla geçiniyordum. O iki aylık zaman zarfında babamın aklına uyarak bir damacana dolusu ev yapımı şarapla onun "takım"ını bulup gece boyu içmiş, Çağlayan'ın sorularını geçiştirmiş, beraber söylenen şarkıların ardından kasap havası dahi oynamış, bu arada babamın "emekli bir kadınla kırıştırdığı" dedikodusunu işitmiş fakat aldırmamıştım.

Ferhan'ın ardından içine kapanan Yeşim neşelensin diye elimden geleni yaptım. Üç-dört kez bisikletle dolaşırken yarışmış, Kariya dışına çıkmış, uzun uzun sohbet etmiştik. Erhan hakkındaki sorularımı renk vermeden yanıtladı. Onunla daha fazla zaman geçirme isteği dışında arkadaşlığımızın yatak değiştirme ihtimalini akla getirecek sıradışılık yoktu.

Yine de anlamıyordum, insan sevgilisi olduğunu neden başkasından saklardı?

Arada bir kıraathaneye çıktığımız Erhan'ı tavlada her seferinde yendim. Civardaki dağ köylerinden inen bağ bahçe sahibi kadınlarla çeşidi bollaşan pazardan yiyecek aldım, müzeyi merak eden Alman turistlere, cahil cesaretiyle hazırladığım, üzerinde vesikalık fotoğrafının arsızca güldüğü rehber kartını göstererek Kariya Kalesi'ni gezdirdim, sağda solda not kâğıtlarına çiziktirdiğim dizeleri Kızılağaç'taki evde temize çektim.

Günün birinde Yeşim'i, Kariya'ya geldiğim sabah adres tarif eden ihtiyarlara kitap okurken görmeyi beklemiyordum. Yarım ay biçiminde dizilen otuz-kırk ihtiyar bağdaş kurmuş, bir taraftan ağ onarırken, sekiz-dokuz metre uzaktaki kaideye mikrofonla çıkıp kitap okuyan Yeşim'i dinliyorlardı.

Kızağa alınmış küçük tekneler, öbek haline gelmiş balık pulları, arada bir eteğinin ucu havalanan Yeşim'in bacaklarına bakan yüzleri bakır çalığı ihtiyarlar, elindeki kitaba dalan Yeşim... Rahatsız etmekten korkarak kumsala oturdum.

Bir müddet sonra, sayfa çevirirken varlığını fark etti. Sürdürmesini rica ettim. Kariya'nın hâlâ büyülü bir tarafı olduğunu gösteren o görüntüyü hafızama kazımalıydım.

Bazıları sahildeki barakada yatıp kalkan ihtiyarlar beni tanıdı, "dayımı" sordu. Denize bakan beton rafa dizilmiş otuz-kırk kitaptan bazılarının sırtını okuyabildim: *Masumlar*, *Kırmızı Pelerinli Kent*, *Kayıp Hayaller Kitabı*, *Yedinci Gün*, *Aşk Köpekliktir*. Yeşim'in elindekine baktım, *Şairin Romanı*'ymış.

İhtiyar denizciler haftada bir toplanıp roman dinlermiş. İsterlerse ben de okuyabilirdim. Teklifimi derhal reddederken "denizkızı" efsanesinden bahsettiler. Sadece kadınlardan kitap dinliyorlarmış. Muhtemelen kitaplara kulak verirken, kalplerinden geçenleri, denizin üzerine gerdikleri hayal perdesinde seyrediyorlardı.

Yeşim'i dinlerken çektikleri "mazot" sayesinde pek neşelilerdi. Yeşim'in eline birkaç şişe ev yapımı şarap tutuştururken haftaya hangi saatte buluşacaklarını kararlaştırdılar. Yolda anlattı Yeşim, ilk sefer aralarında topladıkları parayı vermek istemişler de, dil dökerek onları bundan vazgeçirmiş.

Babamla suya sabuna dokunmayan dedikodularla vakit geçiriyorduk. Beni bir kadın arkadaşıyla tanıştırmak istiyormuş. "Bakarız"la geçiştirdim. "Seni de bilen bir hanım," demese "Sevgilin mi?" diye sormazdım. Bir iki kekeledi. Siparişle çalışan takı tasarım atölyesi varmış Firdevs'in. Geçen yıl İzmir'den taşınmış ama iki ay olmuş beraberlikleri. "Sevindim"le yetindim ama baktım ki böyle geçiştiremeyeceğim, kalktım kiraladıkları bağa gidip Adile Naşit'i andıran Firdevs'le tanıştım, tatlı bir kadındı, elini uzattı ama kollarımı açıp sarıldım. Biliyormuş "Ali" olmadığımı, dükkâna bekliyormuş, sonra bir akşam yemeğe... Firdevs toprakla ilgilenirken rahatlıyordu. Sultaniye'nin hangi toprağı sevdiğini dinledim, fermantasyon için kullanacakları çam tanklarını görüp methettim. Babam da ikide bir araya sıkıştırıveriyordu isteklerini:

"Bağbozumunda üçümüz beraber..." Hevesini kırmak istemedim. Cesaretlendi, kışa doğru da zeytin bahçesi tutacaktı...

"Muhacirlerden birinin dükkânını taşlamışlar," dedi durup dururken. "Kürt Naif'i de evire çevire dövmüşler geçende, evleri bastı polis, aman oğlum, tanımazsın devleti; liselileri hapsettiler, genci vurdular, hiçbirimiz sesimizi çıkaramadık, vakit varken seni Yunanistan'a çıkaralım, bak işte Kos şurası."

Gözleri yaşaran babamı yatıştırmak başlı başına mesaiydi. Yaşlandıkça kalbindeki iyimserlik kırıntıları kaybolma-

ya yüz tutmuştu. "Ararsam bulayım," diye elime tutuşturduğu telefonu reddedemedim. Kolu kanadı kırılmış anlarında öfkem darmadağın oluveriyordu. Bütün ihtiyarlar gibi çok konuşmaya, durmadan anlatmaya, giderayak ders vermeye meraklıydı. İçince dağıtıyor, yurtdışına kaçmam için tekrar yalvarıyor, "Sen devleti tanımazsın," diyerek zırlıyordu.

Tatilci kalabalığından bezip Kızılağaç'a kapandığım günlerde annemin kayıtlarını yüklediğim bilgisayarı açıyordum. Çölde vaha gibiydi bu kayıtlar. Anneme odaklandığım, öğrendiklerimi deftere kaydettiğim bir gün merakıma yenilip kurcaladığım deri çantadan çıkan üç hilalli, "hizmete özel" damgalı resmî evraklar babamın anlattıklarını doğruluyordu. Sungur'un imzaladığı raporlara göz gezdirdim. Türlü yazışma metinlerinin değişmez gündemi "tedhiş hareketleri - komünist cereyanlar"dı. Solcu gençlerin öldürüldüğü günlerde "tedhiş", "nümayiş", "tedbir" sözcüklerini sıklıkla kullanarak yazdığı raporların kopyalarını saklamış.

Başlı başına annemle alakalı bir rapora değilse de "acil" koduyla yazılan bir belgeye rastladım. Ankara'daki yasadışı örgütlerin faal kadroları hakkındaki listedeydi annemin ismi. Kimi gençlik liderlerinin amfide veya gösterilerde çekilen fotoğraflarının zımbalandığı kâğıtlar yıpranmıştı. Çantadan çıkanlar, mimlenmiş bir kadının oğlu olduğumu anlatıyordu. Dedem son âna kadar annemin örgütle bağını koparmadığının farkındaymış.

Polis tehlikesi azaldığı halde sır sahibi tekinsiz ihtiyarlar gibi davranmayı seçtim. Nedense Erhan'la Yeşim'i bir akşam yemeğe çağırmayı planladım. Davet öncesinde eşyaları elden geçirmek, bazı fotoğrafları saklamak, not defterlerimi toparlamak yetecekti. Geldiklerinde nerede uyuyacaklarını çözmeye çalıştığım bir gece sıkıntıyla çıktım yatağımdan. İstanbul'daki ev arkadaşlarım bazen saçma sapan ayrıntılara ben-

den çok takan birini tanımadıklarını söylerdi. Meraklı turşuculuktan kurtulamıyordum. Bana neydi nerede yatacakları? Bu saatten sonra *Tekel* büfesi arkasında dertlenerek, yanık aşk türküleri patlatarak, ağlayıp sızlayarak, gizlice peşine düştüğü kıza musallat olanları yumruklayarak otuzlu yaşlarında kendine güldüren biri mi olacaktım? Hem kaç yaş vardı aramızda? Kurt Cobain öldüğünde hayranıymış. Ne Nirvana'dan haberim vardı o yıllarda ne *grunge*'dan; çocuk sayılırdım. Vakitlice tanışsak kemanı seven Yeşim'le sıkı arkadaş olabilirdik, evet, ama öyle bile olsa aramıza sınır çekerdim. İyi bir arkadaşlığı kötü bir ilişkiye feda edemezdim. Hiç değilse bunları söylemek rahatlatıyordu.

Annemin Filistin kamplarında eğitim aldığı, muhtemelen İsrail ordusuyla çatıştığı yılların izini sürmek kolay değildi. "Filistin kazandı," diye sevinçle bağırdığı günü unutamam. Kamp anılarını yayımlayanlar olmuş; birkaç kitap buldum, internet sitelerinde gezindim. Annemden bahsedilmiyordu. Yazarlara ulaşmaya çalıştım, mesajlarıma dönen çıkmadı. Bir iki yerde "Feride"den bahsediliyordu. Dergide evlilik cüzdanındaki soyadı kullanılan annemden "Feride" diye bahsedilmişti ama kimbilir kaç Feride vardı gidenler arasında. Kitapların birinde anlatılan "Feride", Malatya'nın Alevi köylerinde kalmış, Filistin'deki bir baskında yaralanmış sonra. Annemle ilgili buna benzer detaylar duymadım. Ulaşabildiğim diğer kaynaklarda da yoktu annem. Araştırmalardaki titizliğimle methedilen ben, metinleri nasıl okuyacağımı, anlatılanları nasıl elden geçireceğimi çözemedikçe samanlıkta iğne arayacaktım.

Arada bir karşılaştığım Aybars'ta beni neyin rahatsız ettiğini bulamadım. Balıkçıların, saçı sakalı birbirine karışmış gönüllü sürgünlerin veya esnafın eline tutuşturduğu harçlıkla karnını doyurmak yerine beşerli-onarlı *Dimitrikopul-*

lo ile *Efes Güneşi* alan, su niyetine içtiği şarap şişelerini denize savuran, mendirekte veya ağ onardığı sahilde sızan Aybars'ı yerden kaldırmaya uğraşmaz, asfalta uzanmaması kâfi diye bakarlardı. Bir gece uyku tutmayınca indiğim sahilde tesadüfen tanıklık ettim Aybars'ın çığlıklarla kâbuslu uykularından uyanışına. Korkuyla girdiğim balıkçı kahvesinde sabahlayanlar ihtiyarcığa yardıma koşmak yerine "Taze çay içer misin?" diye sorduklarında kalakaldım.

Erhan'ı dinlemeye, anlattıklarından kendi payıma sonuçlar çıkarmaya itirazım yoktu. Diğerlerinin hikâyelerinden bahsederken ihtiyarı anmamıştı. Üç-dört kez tanıklık ettim karşılaşmalarına, *western*lerdeki düşmanlar gibi bakışmışlardı. Aybars inlemeyi andıran bir sesle yoluna devam ederken Erhan yumruğunu sıkıp yutkunmuştu. Birbirlerinin kanına susadıklarına yemin edenin başı ağrımazdı. Gerilimin sebebini sormaktan kaçındım. Nasılsa detay öğrenemeyecektim, eski polisle eski militanın ezel ebed düşmanlığıydı işte.

Birkaç kez, Yeşim'i de alıp tekneyle açıldık, kentin otoyol yapılmamış bölgesindeki milli park sahilinde pikniğe gittik, Erhan'ın yüzmekten kaçınmasına aldırmadım. O anlarda, kayıktaysak gözlerini kapayıp denizin sesini dinleyen, piknikteysek bir söğüdün altına yaydığı ekose örtüye uzanarak elindeki derginin sayfalarını çeviren Yeşim'i seyretmeyi diğer işlere tercih ettim. Çocukluğunda un kurabiyesine bayıldığını, lisede elmalı cevizli turtaya düşkün olduğunu, bir dilim frambuazlı pastayı hiçbir tatlıya değişmeyeceğini öğrendim. Tenim kamaşmadan, şaşkın bir ilgiyle yönelmiştim ona.

Ali isminin kisvesi altında Kariya'ya döndükten sonra geçmişimi gizlemem ikiyüzlülüktü. Onlara nasıl izah edecektim? Başkaları yalansız konuşurken ben neden... Yeşim'in büyük halasının, adı galiba Madelaine'di, havagazını açarak

intihar ettiğini biliyordum mesela. Erhan'ın çocukken gizlice düzenlenen cem merasimlerine katıldığını, annesinin onu her sabah "Üçler sana hayır olsun," diyerek yolculadığını, Şev-u Sen'i dinleyerek büyüdüğünü de. Oysa ben ipe sapa gelmez hikâyeler anlattım.

Tekneleri batırılan kaçak göçmen cesetleri sahile vurmuştu. Polisin art arda bazı adresleri bastığı bir günün akşamında karşılaştık Erhan'la. Evine gitme teklifini reddedemedim. Git git bitmeyen mesafedeydi Kürt Tepesi denilen mahalle. Kitap öbekleriyle dergi yığınlarının yükseldiği çatı katında pek az eşyayla yaşıyordu. Oradan seyredilen manzaraya bayıldığını söylemişti, sonra hücrede en çok dağları özlediğini.

Sevmediğim halde, demlediği çaydan içip masaya çıkardığı kahvaltılıktan aldım. Boş bulunup kendimden bahsetmemek için kitap yığınından çektiğim romanlardan birini karıştırmaya başladım. Serdar'ın evinde tesadüfen karşılaştığım dergi ilanını hatırlayıp ürperdim.

Sohbet Aybars'a, oradan her nasılsa Erhan'ın göğsündeki lekeye kaydı. Gülümsemeye çalışırken dudaklarını ısırdığının farkında değildi. Sigara paketine sarıldı, iki parmağı arasında çevirdiği sigarayı dudağına götürüp çakmak aradı; bir kitaba ayraç gibi koyduğu çakmağı fark edip uzattım. Boğazında düğümlendi sözcükler, eli çay bardağına gitti, belli ki anlatıp anlatmayacağına karar vermeye çalışıyordu. İnsanların karar anlarını seyretmek gerilimliydi. Anlıyordum, ufkunu mazideki kötü hatıraların tozu kaplamıştı; üstelemedim ama bana geçmişini emanet edecek kadar güvenmesini diledim.

"DAL'a alındığımızda..." diye girdi. Bir duman yükseldi tavana doğru. Ne manaya geliyordu DAL, soramadım. Sigara külünü pet şişe kapağına silkelerken açıkladı: "Derin Araştırmalar Laboratuvarı".

"Beni iki kez aldılar. Bir polis vardı, 'Neredeymiş o puşt

layn?' diye bağırıp sol mememize elektrik verir, 'Ohh ne güzel kokuyor,' diye alay ederdi. Şubeye ikinci girişim kalabalık bir grupla birlikteydi. Alınanların en genciydim. O polisin geldiğini 'Layn,' diye bağırışından anladım. Naylon eritip... Selma orada öldü."

"Selma?"

"Yoldaşım... Sevd..."

Sözcük boğazında düğümlendi. Kalakaldım. Gözlerime bakıyordu. Ne elini tutabilir ne teselli edecek bir cümle kurabilirdim.

"Kalabalıktık. Birilerini soruyorlardı Selma'ya. Her defasında askı, falaka, buz... Teşhis için bir araya getirdiklerinde yüzü kan içindeydi, tanışmadığımızı söyledik. Şube'de bile olsa birkaç adım ötemde durduğunu görmek rahatlatıcıydı. Bakışırken bir an yüz hatları yumuşadı, gizliden minik bir gülümseyiş yerleşti dudaklarının kıyısına."

Dokunsam ağlayacaktı:

"Son seferinde kan içindeydi ağzı, Feride yoldaş tutuyordu başını, Selma 'Ben yaptım,' dedi zorlukla. 'Öldürecekler ama ağzımdan bir kelime alamayacaklar... Selam söyle bizimkilere...' Tuvaletteki aynayı kırmış, polislere fark ettirmeden kesmiş dilini."

"Öldürenler yargılandı mı?" diye güçlükle sorabildim.

"Dosyayı kapattılar ama 'Layn,' diye bağırıp Selma'nın sol memesinde sigara söndüreni görmüştüm... Sen de tanıyorsun!"

Tüylerim diken dikendi. Togan, Sungur, babam; katil adayı bol bir aileden geliyordum fakat buna katlanamazdım. Sırtımdan soğuk terler boşaldı o bir dakikalık sessizlikte.

"Aybars Çavuş."

"Hadi be!" bile diyemedim. Babam, "Eski polis," demişti ama işkenceci bir katil olduğunu kim tahmin edebilirdi? Babam biliyor muydu?

"Öldürülme korkusu psikolojisini bozmuş. Sağa sola saldırınca emekli edip memleketine göndermişler. Daha Ankara'dayken bizimkilerden biri sanıp akrabasını vurmuş, düşün. Akıl hastanesinden 'beni burada bulacaklar' diye kaçmış. Karısı terk etmiş, çocukları arayıp sormamış. Bahsettiğim eski bir arkadaşım vardı hani, hapishaneden çıktığımda anlattı olan biteni. Öldürmeye karar vermişler fakat Aybars delirince ne yapacaklarını şaşırmışlar."

"Buraya bilerek geldin?"

"Onu görmem gerekiyordu. Belki numaradır diyerek geçen yıl yanına sokulduğumda huylandı... Ne zaman karşıma çıksa Selma'nın morgdaki yüzünü hatırlıyorum."

Beni beklemediğim bir zamanda sırrına ortak eden Erhan'ın sesi çatallandı. Bir sigara daha yaktı, kalkıp pencerenin kapalı kanadını açmak istemedim. Acısı ömür süren kayıplardan biri düşmüş payına. Annem geldi aklıma; ona işkence edildiğini yıllar sonra öğrendiğimde etim kerpetenle sıkıştırılmışçasına ağrımıştı.

Yarısı boşalmış bardağımdaki çay soğumuştu. Ne zaman geçmişten sıyrılmaya çalışsam, başkalarının anıları yola devam etmemi imkânsızlaştırıyordu. Sanki bazı karşılaşmalar bu ezeli mesajı taşımamın vesilesiydi.

Sonraki gün öğlene doğru uyandık. Erhan'ı babama bırakıp enstrüman dükkânına giderken Yeşim vardı aklımda, Şeyma'yla karşılaşınca afalladım. Geçen yıl aldığım hasır çanta vardı kolunda. Beni fark edene kadar geçen o kısacık zaman diliminde önce yaklaşmayı, sonra hızla uzaklaşmayı geçirdim aklımdan. Her defasında başa dönmenin anlamı yoktu. Nasıl öğrenmiş Kariya'ya geldiğimi? Sağda solda bahsettiyse, adresimi bulmaya çalışan polis onu izleyerek... Akşamüstü gezintisine çıkan turist kalabalığına karışarak ara sokaklardan birine giriyordum ki sesini işittim:

"Aa, Doğan!"

Kozyatağı'nda ayrılırken böyle sıkı sarılıp öpmemişti. Karşılık vermekteki isteksizliğime aldırmadı. Her zamanki gibi kendi havasındaydı. Bodrum'dan bir günlüğüne gelmişler, buradan Antalya'ya geçeceklermiş. Mavi Tur müptelalığını bilmiyor muydum eski sevgilimin? "Eski sevgili" diye gülerken edasındaki oyunculuğa işaret edip "eski"nin hiç eskimediğini anlatmaya çalışıyordu. Nereye kaybolmuşum, anlatacakları varmış, "Tekrar denemelisiniz," diyormuş ahbapları. "İşin yoksa" teklifinin nerelere varacağını bilmiyor değildim. Alışkanlıkla saate bakmamdan alındı: "Konuşacaklarımız tükendi mi Doğan?"

Kış ayazına rastlayan ilk terk edilişimi hatırladım. Her zamankinden güzel bir gecenin ardından "Gidiyorum," demişti. Çatıdan sarkan buzdan kılıçlar pencereye inmişti. İlerideki tümseğe varmadan kavis çizerek sola sapan karlı yolda silinmeye yüz tutmuş ayak izlerine bakarken kapana kısılmış bir avdan farksızdım. Günlerce geçmemişti başımdaki zonklama. Nefesini yüzümde hissetmemle öpülmem bir oldu. Kollarını belimde kenetlemiş, özlediğini söylüyordu. Dudakları biberon emziğinden farksızdı. Bu kadarını beklemiyordum. Arada bir kalbimi yoklayan sorunun yanıtını bulmuştum, hayatımdan tamamen çıkmıştı. Dudaklarımı kurtarıp belimde kenetlediği ellerini çözüyordum ki sekiz-on adım ötede bize bakan Yeşim'i fark ettim. Görmemiş gibi yapıp yüzünü çevirmeyi seçti. Bir süre kafasının karıştığını, geçen aylar boyunca bana çok âşık olduğunu anlattığından dem vuran Şeyma'ya "Hoşça kal," dedim, "bu kez tamamen bitti."

Ona ne olduğu artık umurum değildi, koşup Yeşim'i aradım. Kimbilir neler geldi aklına? Saçım başım dağılmıştı, yanımdan geçenler her "Of," diye bağırışımda şaşkınlıkla bakıyordu. Enstrüman dükkânından da elim boş dönünce çöktüm kaldım. Yeşim'i biriyle sarmaş dolaş görsem ne hisseder-

dim? Dilim damağım kurumuştu, büfeden su aldım, kalabalıktan sıyrılıp sahile inmek geldi aklıma. Güneş kremi kokularının taştığı plajı geçip gürültülerin ulaşamadığı kayalıklara vardım, kayaların en irisine çıktım. Yoktu Yeşim. Denize batmaya hazırlanan akşam güneşine bakarken koca şehirdeki kimsesizliğime lanet ettim. Yapamıyordum işte, tepeye çıkaracağım değirmentaşı her defasında gerisin geri sulara yuvarlanıyordu. Dünya bana göre bir yer değildi.

Bir seferinde Vahide Teyze'nin dükkânına gittim Yeşim'le. Beni gördüğüne sevindi, fakat bizimle ilgilenemedi. Elindeki dürbünü sordum, bir ahbabıyla kuş seyretmeye gideceklermiş. Kariya'da kurulacak Yunus Parkı'na karşı kampanya başlatmışlar, harekete geçmemizi öğütledi ama bu kadarla kalmayıp destek sözü aldı. Erhan da kampanyayı destekliyormuş. Meğer her sabah gelip hamur kararmış Erhan ama o sabah uğrayamamış. Dükkândan çıkmaya hazırlanan Vahide Teyze'ye hamur karmayı iyi bildiğimi söyledim ya, Yeşim'le baş başa kalmayı kurduğum o günün yarısı kâh suyunu kâh ununu ayarlayamadığım ekmek hamurunu karmakla geçti.

Sonraki hafta bankaya gidince hesabıma dört yüz lira aktarıldığını öğrenip gazete bayisine koştum. Açıp baktım, gönderdiğim şiirlerden dördünü birden basmışlar. En yakın çay bahçesinde üç-dört sefer okudum. Şeyma'nın yaşattığı şokun ardından hediye gibiydi şiirlerimin yayımlanması.

Şiirin büyülü esintisi kanlı bıçaklı düşmanlıkların, akacak kanda bileylenmeyi bekleyen sözcüklerin zehrini alıp götü-

rüyordu. Babama karşılıklı içmeyi teklif edecektim, hatta isterse Firdevs'i de alsın gelsindi. Bekri Mustafa'da "Ayyaşlar Bayramı"nı kutlama davetini geri çevirdiğimden beri beraber içmekten bahsetmiyordu. Şiirden kazandığım parayla kurduğum sofra babamın gönlünü almaya yeterdi.

Marketten çıkarken Yeşim'e rastladım. Mora çalan sırt çantasını karıştırıyordu. Dört gün önce Erhan'la verdikleri dinletiden sonra yaz bitince neler yapacağımızı konuşmuştuk, aynı kum rengi tişört vardı üzerinde.

Babam mı yoksa o mu, tereddüdümü çabuk yendim. Konuşmamız lazımdı. Son zamanlarda günüm gecem kendimle didişmekle geçmişti. Ne yapacağımı bilmiyor, akışına bıraktığım rastlantılardan medet umuyor, birlikte geçirdiğimiz saatlerin sonunda bir daha ne zaman görüşeceğimizi sormuyordum. Yeşim de hevesli görünmüyordu düzene bağlanmış buluşmalara. Şeyma'yla bizi sarmaş dolaş gördükten sonra hele. Birbirimizi anlamalıydık. Belki sevda peşinde koşmaktan yorulmuş bir aşk kırgını veya tövbekârdı. Ne olursa olsun dinlemeliydi. Karşılaşma ihtimalimizi düşünerek güne neşeyle başladığımı, geceleri "bugün de olmadı" sızlanmalarıyla denize vurduğumu anlatsam ayıplar mıydı? Ya uyku tutmadığında, kapalı olduğunu bilmeme rağmen, bir umut diyerek enstrüman dükkânının civarında ring attığını öğrenince...

Yeşim'in beni fark etmesi zaman aldı. Belini mavi bir kuşakla sardığı, çiçeklerle bezenmiş pembeli beyazlı, etekleri dizkapaklarına uzanan tek parça elbisesiyle ne kadar da güzeldi. Onu ilk o akşamüstü "korkunç güzel" bulmuştum. Ne istediğimi bilsem kendimle boğuşmazdım. Başkalarıyla dertleşememenin, dışarıdan bakan birinin tavsiyelerini alamamanın sancısını yenmek zannettiğimden zordu.

Onu göremediğimde canım sıkkın gezindiğim günleri unutuverdim. Güneş gözlüğünü çıkarırken baktı, karşılaş-

tığımıza sevinmişti, elimdeki dergiyi sordu; o da dün almış, İranlı keman virtüözünün röportajını okumalıymışım. Yanımda biri var mı diye bakınca, içim çalkalandı. Gözü elimdeki poşetlere takılınca "Öteberi," dedim heyecanla. Yengemin solo keman kayıtlarını bulduğum için neşeli olduğumu ekledim.

Giderse şansımı kaybederdim. "Konuşsak mı?" derken iyice şapşallaştığımı biliyordum. Yakarırcasına ekledim: "Lütfen."

"Olur," dedi ama hemen ekledi: "Gece araç bulabilecek miyiz?"

"Üç-dört saate kalmaz döneriz."

Minibüsteyken Kariya'nın üç mil açığında keşfedilen eski bir liman kentinin bilimcileri şaşırtan buluntularından, su altı arkeoloji müzesinde gördüklerimizden, Türkiye'deki batık envanterinin yetersizliğinden bahsediyordu:

"Son batığın haberini seyretmişsindir. Geminin gövdesi sedir, döşemesi çam, zıvanaları meşe, çapaları karaağaçtandı. Dalarken heyecanlıydım. Neler çıktığını görmeliydin Ali: Altın, bakır, kalay külçeler, takılar, kasalar dolusu kılıç, kalkan, kama, ayrıca bakır kandiller, altın varaklı heykelcikler, gözyaşı şişeleri. Muhtemelen ansızın yön değiştiren sert rüzgâr önce seren direğini kırmış. Devrilip sürüklenen gemi kıyıdaki kayalara çarpıp darmadağın olmuş. Camı ilk üreten Mikenliler Tunç Çağı'nda hâkimler miydi Ege'deki deniz ticaretine? Bunu netleştirmek dahi yeni olasılıklara kapı aralar. Göbeklitepe kazılarından bu yana arkeolojiye değen pek az gelişme beni bu kadar heveslendirdi. Annemi bırakabilsem sırt çantamı kaptığım gibi..."

Batık gemiyi düşündüm, tarihin tamamlanamamış yolculukların toplamı olduğunu, gemidekilerin yolunu gözleyenlerin gerçeği öğrenince hayatlarına nasıl devam ettiklerini. Güldü Yeşim, başımı okşadı. Aylar sonra, üstelik pek güzel

bulduğum bir kadın, saçlarımı... Usulca elini tutup bıraktım. Fark etmeden anlatmayı sürdürdü. Eşyalar arasında, ortasına fildişinden menteşeler takılmış şimşir ağacından defter ilgimi çekti. İç yüzeyine balmumu sürüldükten sonra yazılıyormuş. Kimbilir ne şiirler, ne anılar tanımıştı defter. Belki bir şair vardı gemide. İki bin sene önceki şairin yazdıklarını hayal ederken kimi sözcüklerin çağrışımıyla kanatlandı aklım.

"Çabucak siliniveren balmumuna yazmak tam şairlere göre," dedim, "yazdıklarının tutsağı olmazlar böylelikle."

Evin manzarasına bayıldı Yeşim. Bahçeye bakan salon penceresinden görünen denize akşam güneşi ince bir şerit halinde vuruyordu. Ortalarda görünmediğimde burada dinlendiğini söyledim, istediği zaman gelip dinlenebileceğini de. Bir bulut geçti bakışlarından, pot kırmıştım. Etrafa başkasının izini arar gibi baktı. "Kimse gelmedi buraya," dedim panikle, "sadece ben kullanıyorum."

Yemek yapacaktım. Mutfakta bana eşlik ederken annesinin veganlığıyla kendi vejetaryenliğini karşılaştırıp kendini henüz o kadarına hazır hissetmediğini anlatırken mantar sotemi beğendiğini ekleyiverdi; geçer not almak hoştu. Kariya tepelerinden sonbahar yağmurlarında toplanan mantarın üstüne yokmuş. Bulaşıkları yıkayıp döndüğümde, solo keman kaydını dinliyordu.

"Mest edici," dedi birden, "benimki heves ama Meltem'de tutkulu bir aşkmış keman, dinle bak..."

Bayılırmış kemanla hızlı pasajlar çalmaya. Viyola, çello, kontrbas da denemiş ama kemanın yeri başkaymış. Belli ki lafın Şeyma'ya gelmesini istemiyordu. "Frekansların titreştiği rezonans bölgelerindeki faz farkları"ndan bahsedince, konudan koptum, saçlarını seyrettim, gözlerinin ışığına baktım... Bayıldığı Bach'ın adıyla anılan Barok'tan; Beethoven-

lı, Schubertli Klasik veya Çaykovskili Romantik Dönem'den bana neydi!

"Ablası Ülkü'yü, anneleri Belma'yı, babaları Müştak'ı tanımalıydın," dedim. "Dayıma benzemezdi dünyalar tatlısı Melto, kız lisesinde trompet çalan başına buyruk biriymiş. Acayip matraktı, kendisine 'Melto' diye seslenmemi isterdi."

Olan biteni yeni yalanlarla açıklamaya hazırlanma zavallılığına boyun eğdim.

"Ne güzel," dedi, "sevgiden öte sendeki, sanki bütün varlığınla ona bağlanmışsın."

"Öldüğünde çocuktum. Yıllar içinde giderek silikleşen anıları, hatırlamak istediği cümlelerle yeniden düzenliyor insan."

"Birini hakikaten sevip sevmediğini o senden ebediyen ayrılmadan anlamak zor. Kuşku kemiriyor yüreğini. Babam mesela... İlkokuldayken ne zaman sokaktan geçtiğini görsem öğretmene aldırmadan sınıftan çıkar, peşine takılırdım. Annemden çok ona bağlıydım, fakat çocukken prensesmişim gibi davranan babam üzerime geldikçe asileştim. Uzun süre tartamadım ona hislerimi. Neler çektiğini bilmiyordum ki. Bazen oturduğu yerde öne arkaya yaylanır, anlamadığım sözcükler mırıldanırdı. Sese, gürültüye tahammülsüz, evdeki ışıkları kapattırmadan uyuyan biriydi. Lambaları söndürdüğümüzde evin basılacağını söyler dururdu."

"Kahvaltı yaptığımız sabah rüzgâr çanındaki ipleri kesmene şaşırmıştım."

"Hasarlı bir geçmişten gelenler birbirini çabuk fark eder. Babama yaşatılanları hatırlatan rüzgâr çanı sende bambaşka çınlıyordu."

Sessizliğe sığındım. Baskın yemiş, çırılçıplak yakalanmıştım. Neyse ki sürdürdü:

"Talandan sonra dükkânı bırakıp gittikleri Yunanistan'dan yeni bir terzihane açarız umuduyla döndüklerinde

babam girememiş Beyoğlu'na. Dedem memleketin en eski sinema işletmecilerinden. Birkaç kez taşlanan salonda gösterdiği filmlerin çoğunu seslendirmiş, yetmemiş belgeseller çekmiş. Babamın gözleri önünde ateşe vermişler o binayı. İlk krizi o günlere rastlıyor. Çocukluğundaki sandal gezilerine gözyaşı döken, Arnavutköy Koleji çıkışlı annem lokantalara meze hazırlayıp pansiyonlarda pike, çarşaf değiştirerek ev geçindirirken, babam odasından çıkmaya korkardı."

Nutkum tutuldu. Sağ tarafıma düşen salon penceresine hafifçe dönerek denize baktım. Ne geceydi ne gündüz. Deniz varılamayacak kadar uzaktı sanki. Kalkıp bir bardak su getirmeme sevindi, sorunca banyoyu gösterdim, elini yüzünü yıkayıp döndüğünde toparlanmıştı.

"Dinlerken hissediyorum, çalışında mutluluğun uzağından geçenlerin sancılı kederi gizli. Fotoğrafı var mı?"

Özellikle görmesini istediğim bir fotoğrafını seçtim. Geniş yakalı siyah gömleğinin üzerine giydiği verev çizgili ceketi, dizlerinde Doktor'un hediyesi kemanı, küt kesilmiş saçları, taşı yaprak yeşili zarif kolyesiyle annem kolunu omzumdan aşırıp sağ elimi tutuyordu. Yıllar sonra, fotoğrafı Yeşim'e gösterirken yüzük takmadığının ayırdına vardım. İnceden gülümsediğim fotoğrafta anneminkiyle aynı renk gömlekliymişim. Tanımayanlar uzun saçları küt kesilmiş çocuğun beş-altı yaşlarında bir kız olduğuna inanırdı.

"Ne tuhaf, Meltem'in yüzü tanıdık. Sana çocuğuymuşsun gibi sarılmış."

"Tatlı bir çocuğa her kadın böyle sarılır," dedim şakaya vurarak. Duymazdan geldi.

"Yüzünüz, bakışınız, saçlarınız birörnek."

"Karşılaştığımız gün aynısını teyzemle senin için düşünmüştüm."

"Yok canım, baksana yüzünün hatları incecik, kalemle çizilmiş gibi."

Sessizlik girdi aramıza. Eğilip dergileri karıştırdı, bir aşk şiirinde iç geçirdi, Melto'mun "dayımı" sevip sevmediğini sordu; bilmediğimi söyledim.

Kendini anlatmak istediği belliydi ama geçmişini dinleyecek kadar sağlam mıydı sinirlerim? Kaba bulunma pahasına mutfağa geçtim. Kahvelerle döndüğümde annem hâlâ Vivaldi'yi yorumluyor, Yeşim çenesini avcuna dayamış dergi karıştırıyordu. Dibe vurduğunu kabullenmek bir dert, bunu başkalarına itiraf etmek bir başka dertti. En dip, en karanlık yerler diğerlerine anlatılınca aydınlanmıyor, oradan fışkıran enerjinin kuvveti insanı yukarılara fırlatmaya yetmiyordu.

"Şeyma," dedim sakince, "eski sevgilimdi. Tatil için..."

Tamamlamama izin vermeden tokat gibi yapıştırdı: "İlgilenmiyorum."

Saate baktı, vakit gelmişti. Dergiyi kapayıp ayağa kalktıktan sonra toparlanması uzun sürmedi. Kitaplığın önünden geçerken raftaki denizkabuğuna gülümsedi, görebileceğini düşünmemiştim.

Çıkarken Vahide Teyze'yi arayıp yolda olduğunu haber veren Yeşim'e evdeki kaydın kopyasını hediye ettim. Saksı çiçeklerinin en güzeli saydığım ateşçiçeğini eline tutuşturdum. Teşekkür ederken gözleri sanki bana değil, dünyaya açıldı. Korkularımı prensip kisvesiyle duvara dönüştürmekten vazgeçmenin zamanı mıydı yoksa? Tehlikeli eğilimlerimi yoklamayı alışkanlığa dönüştüren bir kalple hayata karşı daha ne kadar zaman sağlam durabilirdim?

Suskunluğunu rahatsızlık duymasına yorunca gerildim. "Şimdi ne yapacağım?" diye kıvranırken "Teşekkür ederim," sözüyle ferahladım. Nedense bir bahaneyle sıvışmayı kolladım ama önümüzde duruveren taksi sözü yarım kalan Yeşim'den uzaklaşma planımı oracıkta suya düşürdü.

Diskolardan, çay bahçelerinden taşan müzik şoförün radyosunu perde perde bastırırken, Kariya'ya gecenin inmesi-

ni engelleyen ışıklı caddelere vardık. Dar cepheli "tek tek" meyhanelerinden birinin duvarına yaslanan masada kafayı çekiyordu babam. Kavga mı etti Firdevs'le, belki dayanamayıp gitmişti kadıncağız. Birazdan kalkar, yalpalayarak barakasına gider, sabah turistleri gezdirmeye çıkardı. Şehirde gündüz uykusuna çekilenlerin eğlencesi yeni başlıyordu. Gözüme çarpan baş döndürücü güzellikteki kadınlar son senelerde yok yere moralimi bozduğumu anlatıyordu. Şakaklarının beyazlaması, alnının kırışması, kaşlarımın çatılması boşunaydı; Kariya'ya daha erken gelmeliymişim.

Yeşim'le bir gece "Taşada" civarına açılmayı kararlaştırdık. Annesi beklemese babamın kayığıyla hemen gitmeyi teklif ederdim. Şoför nispeten daha az aydınlatılan caddelere kırarken saatine bakan Yeşim'i seyrettim göz ucuyla. O sırada telefonum çaldı. Ekranda bilmediğim bir numara vardı. Kalbimde kırbaç gibi şakladı polis korkusu. Ya Şeyma'ysa... Evham yapıyordum, nereden bulacaktı numaramı? Konu o olunca her ihtimal mümkündü gerçi. Yeşim'in yanında Şeyma'yla konuşmak iyice katlanılmaz olurdu.

Erhan'mış, bir o eksikti. Babamdan almış numarayı. Derhal görüşmeliymişiz. Yeşim'e bir bahane uydurup Ender Usta'nın mekânına gelmemi istiyordu. Özür üstüne özür dileyerek taksiden indim. Kimbilir ne düşünecekti ardımdan? İkinci defa geldiğim meyhanede dekordan müziğe her detay aynıydı. Dipteki masalardan birindeydi Erhan. Oturacaktım ki, "Çıkalım," diye tısladı. Yeşim'i sormadı bile. Hesabı öderken ekmek arası ciğer sardırdı, "Yürüyeceğiz," dedi. Korktuğumu sanmasın diye ne olup bittiğini sormadım. Karanlık sokakları ardımızda bıraktık, tersane civarında durduğumuzda "Önemli bir ricam var," dedi.

"İki arkadaşım geldi Kariya'ya, kalacakları bir yer lazım."

"Dur Erhan, yavaş! Sen bu işlerle mi ilgileniyorsun?"

"Acil bir durum... Kızılağaç'taki evde... Sağ ol! Bir de... İki

gün sonra gidecekleri yere kadar arkadaşlara refakat edebilir misin?"

Yürürken içim titriyordu. Şaka yaptığını sandım. Baykuş gibi ötünce koruluktan birer çantayla otuzlu yaşlarda iki kadın çıkıverdi.

"Süleyman sizi misafir edecek arkadaşlar, yolculuğa da birlikte çıkacaksınız."

Kızılağaç'a nasıl gidebileceğimizi düşündüm. Gece vakti sıradan bir polis kontrolüne takılmak işimizi bitirebilirdi. Yarım saat sonra takside, eve kazasız belasız varabilmek için dua ediyordum. İnip on dakika yürüdük, etrafı kolaçan edip eve adımımızı atınca rahatladım. İlk işim temiz havlu çıkarmak oldu. Kalabilecekleri odayı gösterdim, banyonun ardından "Çay hazır," diye seslendim. Mümkün mertebe az konuşuyorduk. Birkaç saat önce Yeşim'le bu salonda oturduğumuzu, aslında gecemi berbat ettiklerini düşünürken, "Eşin evde değil mi?" diye sordu Songül, saçları sağ gözünü örtüyordu. Geniş bir halka çizdiği eliyle salonun havasını işaret edip "Parfüm," diye açıkladı, beceriksizce yanıt vermeye çalışınca iyice battım, hele Güneş, "Henüz açılamadın demek," deyince yanaklarım kızardı: "Çayları tazeleyeyim ben."

Müzik isteyip istemediklerini sordum, elime gelen Mozart'ı koydum, laf arasında "sempatizan" bile olmadığımı söyleyiverdim, teşekkür ettiler, mahcup oldum, "iyi geceler" dileyip çıkarlarken elime ihtiyaç listesi tutuşturdular ama verdikleri parayı reddetmeme güldüler.

Sabah babama uğradım; para istemem hoşuna gitti, Erhan'ı sordum, açıklardaki tekneyi gösterdi, bir iki saate balıktan dönecekmiş; gidip bekledim, iki kasa balıkla indi, selamlaştık, aksilik çıkmadığını fısıldadım, Songül'le Güneş'i götüreceğim adresi verip gitti. Adamdaki rahatlığa şaştım kaldım.

Oradan ayrılınca gelip geçen devriyelerin plakalarını kontrol ettim, aynı plakayı birkaç kez görseydim elimdekileri bırakır kaçardım. Yeşim'e gidemedim, bıkmıştım yalandan.

Her tıkırtıda polisi hatırlayıp gerileceklerini düşünerek kapıyı "Benim," seslenişiyle açtım. Sabah yola çıkacağımızı biliyorlardı, haşladığım patatesi, çalkaladığım ayranı, acemice kavurduğum otları dizdiğim masaya geçtiklerinde keyiflilerdi.

Otobüste ayrı koltuklara oturduk. Yolda polis kontrolüne denk gelme ihtimali yüzünden gergindim. Türlü endişelere battığımdan üç saatlik yolculuğun nasıl geçtiğini anlamadığım gibi sonbaharın işlemeye başladığı ovaları, dağları, kasabaları seyretmekten tat da alamadım. Neyse ki şehrin girişinde inip Gaziemir minibüsüne geçtik. Onları alacak kişiyle buluşacakları pizzacı az ilerideydi. "Veda vakti," dedi Güneş, tokalaştık. Uygun bir yerde bekleyeceğimi, aksilik çıkarsa birlikte Kariya'ya döneceğimizi biliyorlardı.

Çay ocağındaki tabureye çöktüm. Üçüncü çayımı içerken, etrafı süzen biri pizzacıya girdi. Yanlış görmüştüm galiba. İki-üç dakikaya kalmadan Songül'le Güneş'i alıp caddeye çıkana baktım, Serdar'dı. Songül, teşekkür edercesine, ondan gizli bana son kez el salladı.

Serdar'ı görmenin şaşkınlığı çabuk geçti. Vartayı sorunsuz atlattık. Erhan da işlerini halletmiş. Her ihtimale karşı telefonumu kırıp atmamı öğütledi. Buluştuğumuz günün sabahında önünden geçtiğim "pet shop"u görünce şaşırdım. Bütün kafesler boşaltılmış, dükkân ateşe verilmiş, camlar kırılmış, yer yer islenen dış duvarlara "hayvanlara özgürlük" yazılmıştı.

Enstrüman dükkânına koştum, enstrümanların tozunu alıp vitrin düzenleyen Yeşim'i seyre daldım. Beni merak etmiş; sağlık sorunlarımdan bahsettim, inanması bana kendimi kötü hissettirdi.

"Pet shop" haberini heyecanla anlatmaya başladım. Tebessüm etti. Sözlerimi coşkudan çok bir tür tevazuyla karşılamasını garipsedim. Kaz avına gidiyor diye babamı tersleyen, büyük balıkçı tekneleriyle trolcülere öfke kusan Yeşim onlarca hayvanı kafesten kurtaran böyle bir eylemi...

"Senin işin!" diye parmak salladım konuşmamı pat diye keserek. Şaşkınlık sırası ondaydı. Kendini tutamayıp güldü; aynı anda kollarımızı açtık, sarıldık.

"Keşke çağırsaydın," dedim. Erhan'la beraber yaktıklarını öğrenince beynimden vurulmuşa döndüm, beni nelerle uğraştırırken... Gözümün ışığı söndü. Aldatılmıştım.

"Şehir dışındaydı Erhan, gece yarısı döndüğünde benzin bidonuyla uğraşıyordum, yorgun argın yardım etti sağ olsun."

Vahide Teyze beni soruyormuş. Derin bir nefes aldım, daveti geçerliyse konuğu olmak isteğimi söyledim. Minibüse binmeden Vahide Teyze'ye limon çiçeği kokulu mumlardan almamı alaylı bir ifade takınarak takdir etmesine aldırmadım.

Önünden geçtiğimiz "pet shop" savaştan çıkmış gibiydi; bakarken elimi sıktı, tekrar sarılma isteğimi güçlükle zapt ettim. Araba ilerlerken içimde beliren kuşku, araç denize bakan Marta Tepesi'ne kırdığında yoğun bir telaşa dönüştü. "Hadi canım," dedim birkaç kez, "bir bu eksikti." Geldiğimden beri semtine uğramadığım yüksek bacalı, kiremit çatılı, taş duvarlı, giyotin pencereli yaz evinin bulunduğu mahalleye girmekle kalmamış, Yeşimlerin, bizimkine elli metre mesafedeki evinin yakınında durmuştuk. Yutkundum, sorunca, "Yok bir şey," dedim.

Tam bana göre bir rastlantı! Minibüsün arkasından bakarken gözüm yazlığın bahçesine kaydı. Yamaçların türlü çiçekleri hatırlatan kokusu çarptı burnuma. Belma'cığımın adımı verdiği manolya avludaydı. Yapraklarını dökmüş ley-

laklar duruyor muydu hâlâ? Şaşkınlığımı saklamak istiyor ama yazlığa bakmadan da yapamıyordum. Avlu duvarı üzerinden görünen ikinci katın ışığı yanıyordu, heyecanlandım. Kim gelirdi ki? Begüm, yaz tatillerinde Bodrum'u Kariya'ya yeğlerdi. Peki o ışık neyin nesiydi? Evi satmışlarsa... Babamın haberi olur, ben de duyardım. En azından vekâlet meselesi için haber verilirdi.

"Hadi Ali," diyen Yeşim'in sesiyle bıraktım olasılık hesaplarını.

"Baksana, ne çok ateşböceği var; binlerce Venüs ışıyor sanki," dedi sonra.

"Sanki inceden bir yangın başlamış ötelerde."

Avlu kapısını açınamızla Vahide Teyze'nin kapıya bakan alt kat penceresinde belirmesi bir oldu. Üzüldüm, kızı benim yüzümden gecikmişti. Duvar boyunca sıralanmış begonvillerle zakkumlar karşıladı bizi. Yaprakları henüz dirilmeyen yalancı safranlar, kasımpatılar bahçenin diğer köşesindeydi. Acemlalelerine baktım, açarlardı bir iki aya. Bahçe kekiğinin kokusu vurdu burnuma. Çiçek sırıklarına geçirilen yumurta kabuklarını görünce gülümsedim, o detaya varana dek burası dedemin yazlığıyla birörnekti. Biz girişteki merdivendeyken açıldı kapı:

"Helen, iyi misin yavrum?"

"Bak kaçak misafirini bulup getirdim."

Gümüşsü saçlarını tel tokalarla tutturan Vahide Teyze saksıdaki çiçeğe sevindi. Eline uzandım, başımı okşadı. Belma'cığım da böyle okşayarak severdi. İtaat ettiren, uysallaştıran bir yan vardı saç okşanmasında; saçlarımı okşayana bağlı hissederdim kendimi.

Babamın barakasında rastladığımdan daha tembel, daha kurumlu bir kedi belirdi kapıda. O da yabancılardan hoşlanmıyordu. Ceketinin kuşağını çözerken "Boncuk," diye seslenen Yeşim'i duymazdan gelip çalımlı bir baş çevirmeyle, üs-

telik kuyruğunu sarkaç gibi sağa sola sallayarak gözden kayboldu. Mişkin ise usulca yaklaşıp boynunu Yeşim'in bacaklarına sürmeyi seçti. Bu dört arkadaş paylaşıyordu evi. Arka ayakları üzerine oturan Mişkin'le tokalaşırken Yeşim'in anlattıklarını ilgiyle dinledim.

Dönüp ağır aksak yürüyen Vahide Teyze'ye yardıma kalkışmadım. Beni engelleyen, ölümü biçareliğe yeğlediği apaçık yüz ifadesiydi. Girdiğim evin kokusuna yabancı değildim. Duvardaki siyah beyaz fotoğrafları, yaldızlı koltuk örtüleri, bir köşede ebedi sessizliğe kapanmış ampullü radyosu, ona eşlik eden kurşun renkli eskimiş kamerası, eski zamanların nişanesi *Odeon* marka plaklarıyla ev Vahide Teyze'nin geçmişini muhafaza edebildiği yegâne yerdi.

Evin içi az ötedeki yazlığımız kadar tanıdıktı. Gösterdiği koltuğa geçtim, tuttuğu telkâri kâseden, tavsiye ettiği vişne likörlü vegan çikolatayı aldım. Vitrinin alt bölümünü açtığında şaşırdım. Özellikle arayıp bulduğunu tahmin ettiğim biçimli şişeler muz, elma, erik, vişne gibi meyvelerin likörüyle doluydu. Ustalığına güvenenlerin herkesi bir baş yüksekten süzen güvenli bakışlarını fark ettim Vahide Teyze'de.

Burnuma kişniş kokusu geldi. Belma'cığımın aldığı kişniş şekerinden bahsettim, "Artık bunları hatırlayan çıkmıyor evladım," dedi kokulara karşı hassas Vahide Teyze. Bir solukta maziye gidip gelmişti. Yeşim dün pişirdiği vegan pastaya koymuş kişnişi. Elmalı cevizli turtayı pek güzel yaptığını söyleyince Yeşim, ilk kahvaltımızdaki turtayı hatırladım. "Biliyorum," dedim, "nefis yapıyorsun."

"Bir dilim yediğini hatırlıyorum," dedi Yeşim, "ben ısrar edince, iki tane daha almıştın."

"Tek rakam takıntısından o. Hiçbir şeyi iki, dört, altı gibi çift sayılara denk gelecek biçimde yapamam."

"Komikmiş."

"Babam manyaklık derdi..."

Takıntımdan bahsederken gülüyorlardı ama turtanın anneminkinden güzel olduğunu söylediğimde, daha önce rastlamadığım kadar soruyla doldu Yeşim'in bakışları, şaşırdım. Bahçeye geçme teklifiyle yerimden fırladım. Annesi üzerine bir rüzgârlık alırken çabucak kurduk sofrayı.

Alelade bir akşam yemeğinde masaya çıkarılanlara bakınca dereceye girdiği yemek yarışmasını hatırlattım. Başını annesinin omzuna yasladı. Dikkatle baktım gözlerine. İltifatlara benden dayanaksızdı. Çocukluğumdan biliyordum insana her şeyi yaptırabilecek o duyguyu. En zayıf noktasıyla oynayabilirdim beş-altı yıl önceki bana rastlasa. Birkaç kaşık tarhana çorbasıyla arapsaçı, ebegümeci, labada karışımından meydana gelen çiportadan iki çatal almakla yetindi perhizdeki Vahide Teyze. Sofradan yarı aç kalkmayı alışkanlık edinmiş, sağlıklı bir hayat için bana da tavsiye etti. Geç saatte yeme huyu yokmuş, sırf ben geldim diye... Çeşit çeşit ot kavurması, mücver, pita, kazayağı böreği, çizik zeytin, topik gibi çoğunu daha evvel görmediğim öteki yiyecekler Yeşim'le bana kaldı.

Onda Belma'cığımın arada bir yakındığı annemin "müdanasızlığından" eser yoktu. Elmalı turta yapışına varıncaya dek annemle aralarındaki benzerlik yüzünden Yeşim'e yakınlaşmaktan duyduğum boğucu korku yüzünden alıp başımı Kariya'dan gitmeyi kurmuşken, Freud yorumcusu tanıdıklarımın bahsettikleri elden düşme şemanın cenderesinden kurtulmamı sağlayan ayrıntılar yakalamaktan memnundum. Diğer taraftan kendi geçmişimle baş edemezken onunkini sırtlamayı gözüm kesmiyordu. Kimsenin kuyusundaki karanlığa bakmak istemiyordum.

Yeşim'in pişirdiği kahveyi içmeden önce tepsideki muz likörünü almam Vahide Teyze'nin dikkatinden kaçmadı. Kimlerden olduğumu sorunca peş peşe yalan söylemeye mecbur kaldım. "Meymenetsiz," dediği babamı geçiştirdi ama Belma'cığımı sordu; her yaz burada buluşurlarmış.

Şaşkınlığımdan memnundu fakat beni neden çıkaramadığını bulamadı. Ninemi başka birinden dinlemek güzeldi, istesin, her gün gelir başımı dizine koyup dinlerdim. Bir an evvel doğruyu anlatmazsam işin ucunda Yeşim'e rezil olacağımı geçirirken annemden bahsetmeye başlamasıyla tüylerim diken diken oldu.

"O meymenetsizde ne buldu bilmiyorum," dedi bir ara. O da emindi Melto'mun babamı sevmediğine.

"Son gözaltına alınışından evvel bir müddet burada kaldı. Süzülmüştü, yemek pişiremeyecek kadar yorgundu, her gün görüştük. Birkaç arkadaşı uğradı, Ankara'ya dönerken ağlamaklıydı. İşkence edildiğini duyduk, sonra da öldüğünü."

"Kimlerdi, hatırlayabilir misiniz?"

"Geçmiş gün evladım, sararıp soldu o günlerden kalan hatıralar."

Ne diyeceğimi bilemedim. Gözlerimi sildim, anneme dair bir ayrıntıyı beklemediğim bir yerde öğrenmiştim. Doktor uğramış mıydı anneme? Zihnimi toparlayıp birkaç detay soracaktım ki "Oğlu nerelerde?" dedi, "Meymenetsiz herif oğlanı kendine benzetmiş, serserinin biriymiş."

Yüzümü ateş bastı, ben başkalarının gözünde buydum işte... Banyoyu sordum. Elimi yüzümü yıkayıp dönerken aldım limon çiçeği kokusunu, çok severmiş Vahide Teyze.

"Albüm nerede kızım?" diye seslenen annesinin yanına kalın bir fotoğraf albümüyle gitti Yeşim. Beni aralarına almalarına bayıldım. Belma'cığımı hatırlatan pudra kokusunu duyduğum Vahide Teyze işaretparmağıyla tanıtıyordu albümdekileri..

"Fotoğraf çektirmeyi çok severlermiş Girit'te," diye açıkladı Yeşim.

Eski günleri hatırlamak Vahide Teyze'ye kötü hissettirdi. Yeşim koluna girdi ama mühim bir ayrıntıyı hatırlamış gibi heyecanla bana döndü:

"Sputnik'teki Strelkaya'yla Belka için günlerce ağladım evladım. Dönemediler dünyaya. Orada bir köpek daha vardı, biliyor musun?"

Ne diyeceğimi şaşırdım. Yeşim'e baktım, gözlerimdeki soruları gördü.

"Hadi ilaçlarını alalım da uyu anneciğim."

"Gördüm, hepsini gördüm. Onları Gorki Parkı'na atmışlardı. Otların arasına. Bir köpek Stalin'in başını yalıyordu. Burnunu kırdılar Lenin'in, boynunda urgan vardı, çocuklar üzerlerine işiyordu."

Hayal ülkesindeydi. Yatak odasındaymış tansiyon aleti; koşup getirdim, ilaçlarını birlikte içirdik. Kendi dünyasına kapanmıştı. Bileklerini ovduk, koltuğa yatırdık. Nefesi düzelince yatağına taşıdık. Avluya çıktığımızda tenimde ince bir rüzgâr hissettim, terlemişiz. Omzuna yeşil renkli ince bir şal alan Yeşim, dağılmış saçındaki tokayı çıkarıp ince uzun parmaklarını tarak gibi kullandı, saçlarını bir iki kabartıp havalandırarak omuzlarına döktü.

Mişkin, Yeşim'in dizlerinin dibine uzandı, okşanmanın tadına varan köpeği kıskandım. Neyse ki hafif bir havlayışın ardından gözden kayboldu. Yaprak hışırtıları duyuluyordu. Yıldızlar çok yakındı. Nemliydi gece, nefes almakta zorlandım.

"Eski günleri hatırlamak yaramıyor. Rahatsızlığının tetikleneceğini düşünsem hiç getirmezdim albümü."

Ayrıntılardan bahsetmekten kaçındı, üstelemedim. Annem hastalandığında dünyamın karardığından bahsettim, pek ilgilenmedi. Avlu duvarıyla çevrelenen bahçede yürüdük. Peşimize takılan Mişkin ağzında kâh tenis topu, kâh faraşla gelip sırnaştığı Yeşim'i yumuşattı. Öpüldükten sonra kapısız kulübesine giren köpeği daha fena kıskandım. İki turun ardından tekrar masaya geçtik. Aynı sokaktaki komşulardan söz açmaya niyetlendiğimde, "Eskiden buraya gelmiş gibi-

sin," dedi. Böylesi bir dikkati beklemediğimden afalladım:

"Vaktiyle böyle bir evde kaldım."

"Sokağımızın bütün binaları üç Rum mimarın eseri. Annemler İstanbul'dan Kariya'ya temelli dönünce onlardan epey ucuza almışlar burayı."

Dedem de az rastlanır sadelikteki yaz evinin mimarlarından bahsederken mimarları hayırla yâd ederdi. İzlerini bulamamıştı. Birden dank etti, yaz tatillerinde mutlaka Yeşim'le karşılaşmışımdır, hatta başımı okşamıştır. Melto'mu da tanıyordu. Bir bu eksikti. Nasıl sıyrılacaktım sarpa saran şu işten? Dosdoğru anlatsam, sonra ardıma bakmadan çıkıp gitsem...

Onun da aklı karışmıştı galiba. Bahçedeki salıncağa oturduk. Buraya otuz-kırk adım mesafedeki yazlık, yalanlarımın işaret taşı gibiydi. En kötüsünü hayal ettim, kapının çalındığını, Ülküş'ün gece gezmesine geldiğini, beni karşısında görünce kalbine indiğini... Keşke karşılaşmasaydık Yeşim'le. Aramıza giren sessizliğin hacim kazanmasını engellemek istedim:

"Sana neden Helen diyor?"

"Babam 'Yeşim' diye seslenmezdi. Annem, şimdilerde Helen diye çağırınca yalnız kaldığını unutuyor sanırım. Ne o, karmaşık açıklamalar mı bekliyordun?"

"Melto'm da bana başka isimlerle seslenmeyi severdi, o günler geldi aklıma."

"Senin gibileri eskiden sülükle tedavi ediyorlarmış, biliyor musun?"

"Sülük"... "Tedavi". Bu sözcükleri duyunca daldığım hayallerden hızla sıyrıldım. Anlamadığımı belli ederek, galiba biraz da aptalca baktım yüzüne, aldırmadı:

"Eskiden İsviçre'de nostaljikleri Alpler'e çıkarırlarmış. Afyon verip sülük yapıştırırlarmış bedenlerine. Bakma öyle, ciddiyim."

"Nostaljikliği nereden çıkardın?"

"Gözlerin geçmişe bakıyor, hatta bakmıyor, delicesine arıyor."

"Annen de benim kadar nostaljik."

"Geçmiş onun kurtulmak istediği bir kâbus, seninse mutlu evin, sen kaybettiğine yanıyorsun, annem unutamadığına. Elinden gelse bir kalemde siler geçmişini. Yarını düşünmeyen biri şu bahçeye bunca özenebilir mi?"

"Otuz yıllık bir hayatın eşelemeye değer bir geçmişi olabileceğini sanmam."

"Bakışların ihtiyarlamasa sözlerine inanırdım Ali. Bak Erhan'a, iki haftada neredeyse bir tır dolusu yardım topladı. Geçmişe yanarken bugünü ıskalıyorsun. Anlattıklarının arasına hatıra serpiştirmiyor, farkına varmadan hatıralardan ibaret bir dil kuruyorsun, hatta bir dünya. Elmalı turta bazen sadece elmalı turtadır oysa. 'Semantik çark' diye dudak bükeceğine dinle! Tanıştık tanışalı dilinde Meltem var. Orada kopmuş içindeki takvimin yaprağı. Sebebini düşünmelisin. Sen insan uğurlamayı bilmiyorsun."

Çıkışmasına sevindim. Gözlerimden akan uykuya rağmen gecenin bitmesini istemiyordum.

"Çok zor birisin Yeşim."

"Diyene bak! Eski sevgilin filan, boş ver bunları, geçmişini bana açıklamak zorunda değilsin. Ne ben ilişki arayan bıkkın bir kadınım ne sen her gördüğüne tutulan çaresiz. Bazı ihtimalleri eleyip arkadaş olalım."

Derin bir nefesle hafiflediğimi hissettim. Uğursuzluğuma inanacakken gelen dostluk teklifi hediye gibiydi. O dala tutunarak uçurumdan kurtulabilirdim. Yine de bir çırpıda kendimi anlatmam imkânsızdı... Ya uydurduğum yalanların altında kalırsam... Kendimle tartışırken Yeşim'in sesi imdadıma yetişti:

"Uyusak mı artık?"

Gözlerimi çığlığa benzer bir haykırışa açtığımda etraf karanlıktı. Alışkanlıkla perdeyi aralayınca yazlığımızda olmadığımı anladım, giyotin pencerelerin kasası plastiktendi. Toparlanırken duydum, "Geldim anne," diyerek basamaklardan inen Yeşim'i. Kapısını aralık bıraktığı odasının önünden geçerken şöyle bir baktım: Tepesinde bir poşunun alınlık gibi durduğu geniş camekânda dizili binlerce plakla albüm, camekânın eteğine kurulan geniş masada arkeoloji, antropoloji, Kürt tarihi başlıklı kitaplar, bez bebekler, türlü biblolar, solgun okul forması içinde ışıltıyla gülümseyen bir kızla erkeğin el ele fotoğrafı... Yalnız kalınacak bir adaya veya odaya herkesin ihtiyacı vardı demek, Yeşim'in bile...

İndiğimde annesine ilaç içiriyordu. Dışarısı karanlık, ev sessizdi. Anne-kızın hareketlerine sinen kabullenmişlik tokat gibi çarptı. Yeşim, çok geçmeden uykuya dalan annesinin pikesini örttü.

Salona geçtik. Her sabah bu saatte ayaktaymış. "Dolaşsak mı biraz?" teklifini, "Fırsat bulmuşken denize açılalım," diye yanıtladım. Güneş yükselmeden dönüp Vahide Teyze'ye bakacaktık, söz.

Sessizce çıktık dış kapıya. Acıyı, yokluğu tanıyan biri olması çekiciliğini artırıyordu; gözlerimi ondan alamıyordum. Silueti görünen yazlığımız karanlığa gömülmüştü. Bisikleti ben sürdüm. Sabah rüzgârı iyi geldi. Ses çıkarmadan ilerledik parke taşlı yolda. Kuyumcular çarşısından geçerken dayımın sevgilisiyle tanıştığımdan bahsedip Firdevs'in dükkânını gösterdim, biliyormuş burayı, Adile Naşit'e benzediği için Firdevs'ten hoşlandığımı söyledim.

Limana vardığımızda mezat doygunu kediler geziniyordu etrafta. Siyah topakları andıran irili ufaklı tekneler lacivertin koyulaştığı açık sularda sağa sola sallanarak bekleşiyordu. Bisikleti plajı çevreleyen duvara yaslayıp sandaletlerimi-

zi çıkararak yürüdük. Kumlara bata çıka ilerlerken elini tutma isteğimi güçlükle dizginledim.

Dizlerime kadar suya girip bir müddet sahile paralel yürüdüm. Palamarını çözdüğüm tekneye atladım, Yeşim'in elinden tutup güverteye çektim.

"Hazır mıyız Yeşim Hanım?"

Alışkın hareketlerle işe giriştim. Tente omurgasını kavrayarak teknenin sancak tarafına oturunca dümen yekesini çıkarıp yana yatırdım. Deniz tuzu emmekten yanları aşınmış cilalı tahtaları okşadım, ıskarmoza takarken incitmekten korkarcasına yumuşak kavradığım kürekleri sessizce denize indirdiğimde baş başa denize açıldığımızı düşünerek keyiflendim. Bir süre ayakta çektim kürekleri, döndüm Yeşim'e baktım, rüzgârda savrulan saçlarını ayırt edebiliyordum; kürekleree asılmayı oturarak sürdürdüm. Iskarmozların alacakaranlıkta yayılan gıcırtılarını dinledik. Yanıma oturdu, kürekleri istedi. Yorulduğumu düşünmesi hoşuma gitti. Israrıma rağmen çekti kürekleri.

"Taşada"ya ilerlediğimiz sekiz-on dakika boyunca büyülenmiş gibi seyrettiğim Yeşim'den aldım kürekleri. Alnından sızan ince teri kurularken, sabah rüzgârının baş ağrısı yaptığından bahsetti. İleride tek sıra dizilmiş uykucu martıları rahatsız etmeye kıyamadım, motoru çalıştırmadan bir süre daha ilerledik. Denizi uyandırmadan yol almak, ipeği yararcasına teninde yumuşacık bir sesle ilerlerken kürekleri sessizce sulara daldırmak efkârını dağıtmış, dudaklarımın kıyısına iyimser bir gülümseme kondurmuştu. Şafağı paylaşıyordum Yeşim'le, daha ne olsundu.

Sabahı deniz ortasında baş başa karşılayacağımızı tahmin edemezdim. Utandım, keşke hayatıma giren ilk kadın olsaydı. Yıldan yıla menzili eriyen, ufuk ayarı bozulan bir yaşam sürmüştüm, ardımda kalan zamanın kadrajına aldığı görüntüler kumluydu, kendimi yeniden kurmalıydım; sıfırdan, yalansız.

Kariya sahiliyle birlikte kalbime musallat olan korkular gerilerde kaldı. Suların sonsuzluğuna teslim olurken, incir çekirdeğini doldurmayacak meseleler yüzünden kendimle didişmekten vazgeçtim. Ne tuhaftı hayat, nasıl hissettiğimize göre anbean değişiyordu anlamı.

Misafir ağırlamaya alışkın ev sahibi gibi, sağa sola bakınan Yeşim'in sırtını temiz olduğuna inandığım bir minderle besledim. Sıcak bir teşekkür yetti sevincimi katlamaya. Ufka bakarken çocukluğunda birkaç kez Girit'e gittiğini anlattı. Marmaris, Rodos, Kandiye, sonra Aya Nikola. Manastır rahiplerinin şaraplarından tadarken Erotokritos destanından dizeler okumuş babası, Seferis'le Kavafis'ten söz açmış. Kariya'dan da bahsetti, "Taşada"daki kilisenin hikâyesini anlatırken, arkeologların, Alya isimli kadına ait olduğunu sandığı iskeletin yanında bir erkek cesedinin kalıntısına rastladıklarını anlattı. Erkeğin, kendinden evvel ölen kadını gömdükten sonraki yıllarda bir nedenle açıp girdiği aynı çukurda ölümü beklediği düşünülüyormuş. Aşka değen her hikâye Belma'cığımla Müştak dedemi getirirdi aklıma. Tozlu geçmişe uzanınca Ankara rüzgârı yaktı yüzümü, gitmemiştim onları uğurlamaya; hakikaten bozkır kabalığı varmış hamurumda. O sırada Romanya'da eski bir Dominik Manastırı avlusunda bulunan altı yüz yıllık mezarı anlattı Yeşim:

"Arkeologlar mezarı açıp bir kadınla erkeğin el ele iskeletlerini görünce çok etkilenmişler."

Anlattıklarını "masal bu ya" inanmazlığıyla dinlediğimi sanıyordu:

"Oo, kime ne anlatıyorum ben?" dedi birden toparlanma ihtiyacı duyarak.

Belma'cığımla Müştak dedem... Ömrümce peşimi bırakmayacak bir günah işlemiştim, gözlerim doldu, başımı usulca öne eğerken gülümsemeye çalıştım.

Kendini bize göstermeden evvel gökyüzünü aydınlattı gü-

neş. Tümseği andıran ufukta uç veren pembelik kızarırken, Yeşim'in neşesini yedirerek söylediği Rumca şarkıya kulak kesildim. İnsanın kendini ayrıcalıklı hissettiği anlar, başkasının varlığıyla anlam kazanıyordu. Yaşadıklarımın tortusu onun sesine karışarak azaldı. Birörnek kilometre taşlarıyla döşenen hayatımda, hiç değilse bundan böyle acılara boğulmayacağıma inanmak istedim.

Dönüşte Yeşim sürdü bisikleti. Elma kokusunu andırıyordu teri. Pazar sporuna çıkan tanıdıklarla selamlaştı. Kahvaltı için gevrek almamı istemedi:

"Akşamdan hazırladığım hamurla Girit'in nefis poğaçasından pişireceğim."

Öğlene doğru ihtiyar balıkçılara roman okuması gerekiyormuş, beni götürmeyi kabul etti. Görenlerin bizi sevgili sanacaklarından emindim. Yavaşlarken atladığım bisikleti eğri büğrü uzayan dutun gövdesine yasladı. Bana dönmesini beklerken birinin "Doğan!" diye seslendiğini işittim. Şeyma? Aldırmadım ama bu kez kararlıydı sesin tonu:

"Doğan!"

Yeşim'e avlu kapısını açmıştım ki karşımda gözlerine inanamayan Ülküş'ü fark ettim.

"Doğan, oğlum!"

Dedemlerin, bahçesinde zambakların solmaya yüz tuttuğu yazlığına Ülküş'le sarmaş dolaş girerken ardımızdan gelen Yeşim'in yüzündeki ifade, her iki-üç cümlede bir beni öpen, saçımı okşayan teyzemi dikkatle dinlememi engellemişti. Bir ara, göz göze geldiğimizde "Hepsini anlatırım sonra," demek istediğim halde dondum kaldım. Mahcuptum Yeşim'e. Dün gece onca dil dökmüşken... Güvenini kaybetme ihtimali balyoz gibi patladı. Affedeceğine dair küçücük bir jest yeterdi. Yapmadı. Gözlerini kırpıştırıp olan biteni anlamaya çalıştı yalnızca.

İstanbul'daki ilk yılımda okula kadar gelmişti Ülküş. Begüm'ün beni görmeyi çok istediğini yalvarırcasına tekrarlamasına, hatta Belma'cığımın yatağa düştüğünü söylemesine rağmen yüreğim yumuşamamış; her gün un kavurup yemeyi, teyzemin yanımdan ağlayarak ayrılırken cebime koymaya çalıştığı para zarfına tercih ettim. Takındığım kayıtsızlığın teyzemin ağırına gittiğini biliyordum. Begüm gelmişti sonra, odamda kaldı bir hafta; buna rağmen dönmemiştim Ankara'ya. Bir eski zaman şairinin, beş parasız günlerimde

sığındığım iki dizesi beni birebir anlatıyordu: "Açlıktan belime yapışsa karnım / El açmaz aç yatar aç kalkarım."

Zaman, Ülküş'ün gençliğini alıp götürmüştü. Üzerimize, pencereleri sıkıca kapatılmış rutubetli bir odanın boğucu kasveti çökecekti ki Orhan enişteyle çocukları sordum. Kocasından bahsetmekten kaçındı ama Begüm'ün de Kariya'ya geldiğini söyleyiverdi; mimarmış ama gül gibi mesleğini boş verip İzmir'de bir otelde aşçılık yapıyormuş; güldüm, aşçılık hamlesi Begümlük bir işti.

Anlatmayı seven teyzem konu günlük hayata değince bir parça ferahladı ama Ankara'dan bazı ahbaplarının isimlerini hatırlamayınca panikledi, Müştak dedemle Belma'cığımın cenazesine katılıp katılmadığını da çıkaramadı, o sırada nazikçe kestim sözünü. Son yıllarda hafızası iyice zayıflamış; kuzenlerimin isimlerini, anahtarların yerini, marketten alması gerekenleri unutuyormuş, ilaçlar da kâr etmemiş:

"Ya ben de annem gibi olursam?"

Bu cümleyi tekrarlarken, dehşet ifadesi vardı gözlerinde. Onu bu halde görmek istemezdim. Ölüme tercih ettiği bunamanın pençesine düşmemek için hangi otları denediğini anlatırken ekşi ekşi çatırdadı gözlerim, belli etmeden sildim.

Çaresiz insanları seyrederken pis bir röntgenci olduğumu hissetmişimdir. Arada bir histeriye tutulan Şeyma'yı odada yalnız bırakmam, hayatlarının önemli sırlarına beni ortak etmek isteyenlerden uzak durmam bu yüzdendi.

Kocasının dengesizliklerini döküp sayarken yabancı gözlerle baktığı Yeşim'i henüz fark etmiş gibi susuveren teyzem konuşmanın akışını değiştirmeyi seçti. O sırada Yeşim'i tanıttım, arkeologdu; meğer tanışıyorlarınış, daha doğrusu Ülküş onu çıkaramayınca, en son geçen hafta karşılaştıklarını söyledi. İyice canı sıkılan teyzem ağlamaklıydı:

"Aklımı kaybedeceğim, kimseyi hatırlayamayacağım."

Yeşim, "Göbeklitepe kazıları hakkında konuşmuştuk," di-

ye ekleyince yakarırcasına bakan gözleri aydınlandı: "Hatırladım." İçime dokundu teyzemin çaresizliği. Maden şirketlerine çalışan taş ocakları yüzünden güzelim kaya resimlerinin mahvolacağından bahsettiler. Beşparmak Dağları'na bir arkeolog heyeti gönderileceğini öğrendim. Kızgındı Yeşim:

"Feldispat elde etmek için sekiz-dokuz bin yıllık kaya resimlerini yok etmek cinayet."

Cilası atmış duvar saatine baktım, otuz beş dakikadır diz dizeydik. Avcumu öpmesiyle büsbütün üzüldüm. En fenası bana hakikaten ihtiyaç duymasıydı. Oysa ben herkesin yanlış tercihiydim.

Patates kızartmasını dahi beceremeyen enişte min ısrarı yüzünden sonbaharı Kariya'da çıkaramayacakmış. Onca yılın ardından erkek denince, tüyleri diken diken oluyormuş.

"Yıllarca TRT'de çalıştım, Ankara çölünde çocuk baktım ama koca hizmetçiliğiyle altmışlarıma vardım. Anladım ki kaç yaşına gelirsen gel, ne iş yaparsan yap, kadınsan her yer senin cehennemin."

Yenilgiyi kabullenmiş eski bir isyancı kırgınlığı taşıyan sözlerini düşünürken onun "Simone de Beauvoir ölmüş Meltem'ciğim," dediği günü anımsadım ama o sırada nasılsa konuşma radyoculuğa kaymış. Yeşim'in bir zamanlar radyoda program sunduğunu, hatta Kürtçe şarkı çaldı diye Kariya polisince gözaltına alınıp sorgulandığını bu vesileyle öğrendim:

"Özel radyolar açıldığında... Harçlığımı çıkarmak içindi. Heves işte... Evet, edebiyat üzerine haftada bir gece. Ulaşabildiğim şairlerle yazarlara bağlanır, arada şiir okurdum. Kariya'ya geldiğiniz yazlarda dinlemişsinizdir."

Radyo günlerinden saygı dolu bir ifadeyle bahsedilince keyiflenen teyzem elini yüzünü yıkamaya giderken, kederli gözlerine değil, dudaklarının ince kıvrımlarına baktığım Yeşim'e teşekkür ettim. İlk fırsatta hepsini anlatacaktım. Ko-

nuşmaması utancını artırdı. Dikiş tutmuyordu yalanlarım. Lanetli bir pisliktim. İçimdeki kıraçlık da yeşillenmeyecekti. Zordu sessizliğe dayanmak, kalkıp dolaştım.

Diğer odalardaki eşyalara örtülen çarşaflar eve esrarlı bir hava katmıştı. Belma'cığımın sedef kakmalı, dış çizgileri safir mavisi el aynasına usulca dokundum. Ankara'daki kuyruklu piyanoyu bu eve taşımışlardı. *Colombia* marka gramofonu da. Bir vakitler Ankara'da Beethoven'ın "Erotica" isimli taş plağını çalarmış Belma'cığım. Etrafı pirinç telle süslenmiş ince işçilik ürünü ceviz sandığı açtım; mercan kaşıklar, gümüşten şeker kerpetenleri, zarflı kristal bardaklar eski günlerimizi anımsattı. Unuttuğumu sandığım bir dolu detay zihnimde canlandı. Belma'cığımın kullandığı oda gayet düzenliydi. Kendimi eşyalara bakmaktan alıkoyamıyordum. Gardıroptaki inci sırmalı tuvalete baktım; Müştak dedemle Ankara Palas'ta buluşmaya bu elbiseyle gidermiş. Bir de "Madam'ın Yeri" için hazırda tuttuğu kıyafetinden bahsetmişti... Haklıydı Yeşim, sülükle tedavi edileceklerdendim.

Ayrılacağını söyledi, maden şirketlerinden birinin müdürüyle görüşecekmiş. "Kal," diye inledim. "Peki," dedi renk vermeden. Elini yüzünü yıkayan teyzem hole geçmişti, kapı çalınca fırladım. "Aaa," dedi içeri giren kadın; sonra boynuma atıldı:

"Doğan!"

Teyzem "O da Kariya'da," demese, karşımda duran güzel kadının Begüm olduğu aklıma gelmez, gözlerim ilk gençliğimde iki memesi tek avcuma sığan, yüzü çilli sıska kızı arar dururdu. İstanbul'dan döndüğünde ebediyen kopacağımıza inanmıştım. Terminaldekinin aksine şen şakraktı.

"Gece arkadaşlarla takıldık, tesadüf işte, kimliğimi unutmasam bugün uğramayacaktım."

Soru yağmuruna tutulmam olağandı. Hızlıca cevapladım:

İyiydim, İstanbul'dan sıkılınca birkaç haftalığına Kariya'ya döndüm, bu sabah da teyzemle... Yalanları sürdürdüğümü Yeşim'e bakınca fark ettim. Giderek daha rahat savurduğum yalanları âdeta yaşıyordum. "Çapkınlığa devam mı?" dedim eski günleri anımsatan bir ifadeyle.

"Seninkinin yanında benim göz çapkınlıklarımın lafı bile edilmez canım. Ee, aşksız kalmanın bedeli, n'apıcan."

Belma'cığım sırf şu "n'apıcan" yüzünden ağzına vururdu. "Belma Nine beni sevmedi ki," dedi çocuk kıskançlığıyla.

"Doğan dururken Begüm kim köpek ki onu sevsinler?"

Saçlarını okşadım: "Hadi len küçük Ceylan!"

Bir daha, üstelik daha sıkı sarıldı ama bu defa dudaklarımın kıyısını öpünce irkildim.

Kalın bilekliğine kaydı bakışlarım, seneler evvel bir piknikte yapıp vermiştim; hâlâ takıyordu, içim cız etti, fakat o sırada, özellikle Yeşim'e bakarak çoğunu uydurduğu Ankara'daki sevgililerimin isimlerini saymaya başlayınca "Ne olur yapma," dedim, "duyan gerçek sanacak."

"Ne çakalsın seeen. Ankara'dan sonraki zamanları da anlat kuzen."

Başa çıkılmazdı bu kızla. Pişman oldum bulaştığıma. Begüm'e laf yetiştirirken, yüzünü buruşturan teyzemin derdi başkaydı: "Hâlâ görüşüyor musun o adamla?"

Babamdan değil, bir pislikten bahsediyordu sanki. Gülmemek için zor tuttum kendimi. "Sevgilisiyle bile tanıştırdı," dedim laf arasında, yüzünü buruşturdu Ülküş. Sesime yüklediğim sitemle sordum:

"Bana annemin solcu gruplara katıldığını, Filistin kamplarına gittiğini, hatta işkence gördüğünü neden anlatmadın teyze?"

Tahmin ettiğim gibi bu soruyu beklemiyordu. "Ne işkencesi?" diyen Begüm'ün şaşkınlığı görülmeye değerdi. "Dünyadan bihaber yaşadık kuzen," derdim başka bir zaman ol-

sa, "bizi kandırdılar, seninle öpüştüğümüz günlerde annemi işkenceden geçirdiler, sonra öldü Begüm; onu öl-dürdü-ler..."

Göz ucuyla baktım Yeşim'e, yüzünde beni anlayan bir ışık yakaladım. Derdimin büyüklüğüne sığınacaktım af dilerken, beş dakika dinlemesi kâfiydi. Dergideki ilandan bahsettim, babamın anlattıklarından, elimde hâlâ pek az ipucu olduğundan, başka bir gözle yeniden hatırlayıp eşelediğim çocukluğumdaki tuhaf ayrıntılardan... Madem iyice battım, hepsini dökmeliydim; Ankara'ya neden gidemediğimi böylece öğrendiler. Begüm'ün gözünde yıkıcı bir terörist gibi mi görünüyordum, gözlerindeki ışık bu detaya aldırmadığının deliliydi gerçi. Yeşim alışkınmış böyle vakalara, kendi bahsetmişti. Teyzemin kardeşi radikal solcuydu.

"Ne anlatayım oğlum, söylediklerinden fazlasını bilmiyorum."

"Yapma teyze. Annemin sır ortağıydın, dertleşirdiniz."

Yeşim'e bakıyordu teyzem. Nasılsa alışmıştım yalana; meseleyi bildiğini, rahat konuşabileceğini söyledim. Ülküş aile içindeki diğer ayrıntılardan, mesela Komando Togan'dan haberdar değildi. Detaylar sonranın işiydi, konuşurduk, Doktor'u anlatmalıydı, annemin Filistin'e gidişini, dönünce hapiste kaldığı günleri...

"Siyasal'da okurken Mahir Çayan'ın grubuyla ilişkiliydi. Ayrıntısını bilmiyorum, bir mesele yüzünden bazıları tutuklanmış. 12 Mart Muhtırası zamanlarından bahsediyorum. Polis Ankara'da evleri didik didik arıyor. Operasyon sürerken kaçıp geldi, radyodaki odamda yatıp kalktı, başkalarını getirdi. Yardım ediyorum ama başımıza olmadık dertler açılacağı da ortada. Sevgi Soysal gibi bazı tanıdıklar tutuklanınca, annen radyo binasındaki odamdan ayrıldı."

"Sonrası?"

"Ankara'da kalsa bulurlardı, Filistin'e gitmesi bundan. Su-

riye üzerinden gidecekti. Önce Antep taraflarında biriyle buluşması gerekiyordu. Yol iz bilmiyor, sadece keçi inadı var, anneme anlattık, fazlasıyla yetecek para verdi, anneni de nüfuzunu kullanıp belediyenin resmî araçlarından biriyle, üstelik beni 'Kardeşine refakat et,' diye yanına oturtup Malatya'ya kadar yolladı. Bir minibüsle Akçadağ'ın Alevi köylerine geçtik. Meltem bir iki isim söyleyince köylüler yakınlık gösterdi, hatta jandarma baskınından korudu, saz çaldıklarını, az uyuduklarını, ellerinde avuçlarında olanı sunduklarını hatırlıyorum. Dağ havası zayıf bünyeli anneni çarpınca bir hafta yattı. Biri geldi sonra..."

"Doktor?"

"Bilmiyorum. Annen gelen arkadaşıyla gidince Ankara'ya döndüm."

"Filistin?"

"Kötü şeyler gelmiş başlarına, konuşmak istemiyordu. Çatışmalara katılmış, bacağında şarapnel izi duruyordu. Tutuklanacağını bilerek geldi, yapamazdı Avrupa'da. Hapisten afla çıkınca okulunu değiştirdi. 'Pis revizyonist,' diyerek kızdırırdı beni. Sonra sokak çatışmaları başlayınca işler daha kötüye gitti, akşamları yüreğimiz ağzımızda beklerdik. Deden ajans haberleriyle yetinmez, tanıdıklara müracaat eder, radyoda okunmadan bir kenara atılan çatışma haberlerinin metnini bana anlattırırdı. Cesaretinin bedelini ömrüyle ödettiler oğlum."

Öğle rüzgârı perdeyi havalandırdı, konuşmak gelmedi içimden. Soluğu dondurmacıda aldığımız yaz günlerini özledim. Bize su getiren Begüm, aramıza yerleşen sessizliği dağıtmak istiyordu; Kariya Plajı'na gidişlerimizden bahsetti, güldüm. Bikinisini çabucak giyer, annemin hasır şapkalarından, geniş çerçeveli güneş gözlüklerinden beğendiğini alır, Karamürsel sepetini andıran hasır çantaya havlu, kitap, sandviç, bir de su koyar, "Yapma!" diye yakarmama rağ-

men beni baştan çıkaracağını bildiği cümleyi fısıldardı: "Sıcaklığını içimde hissetmeyi özledim." Yolculuğumuza o sıralar geniş çayır olan engebeli arazideki herhangi bir kuytulukta mola verir, neşeli bir iştahla sevişip bizden evvel plaja varan aile üyelerine duyurmadan denize girerdik. Eski sırlarımızdan birine işaret ettiğini anladığım kuzenim "Güzeldi ama çok çocukçaydı," dememe bozuldu.

"Sen büyüdün demek."

"Çocukluğumuzla aramıza uzun ayrılıklar girdi kuzen."

"İstanbul'daki bir haftayı ne çabuk unuttun lan!"

Yeşim'e baktım, yüzünü ekşitmişti, ilk fırsatta evden ayrılacağına emindim. Sinirlice gülüp "görürsün" demeye getiren bir işaretle başını sallayan kuzenime aldırmadım. İnadı dillere destan Begüm'ü kızdırmak aptallıktı. "Amaan," dedim içimden, "bu delinin her lafıyla hop oturup hop kalkacaksam burada işim ne?" Dinlerse hepsini açıklardım Yeşim'e. O sırada sarılan Ülküş'ten anne kokusu aldım, anlattıkça gözleri bulutlandı. "Sen bizi sevmesen de Meltem'in emanetisin," diyerek başımı göğsüne bastırdı Ülküş. Begüm'le Yeşim bizi izliyorlardı, utandım. Çıkıp dolaşmalı, duyduklarımı babamdan öğrendiklerimle birleştirerek anbean çoğalan sorularıma yanıtlar bulmalıydım. İzin isteyince telaşlandı, akşam geleceğime söz verdim, sevdiğim yemeklerden yapacakmış, hatırlıyor muydum, hani annemle bir seferinde... Begüm'e de söz verdim.

Yeşim'le baş başa kalmanın yükü sandığımdan ağırdı. Biraz evvel hikâyemi döküp saçmıştım. Onu aptal yerine koyduğum açığa çıkmıştı. Tepeden tırnağa yalandan ibaret birine selam dahi vermezdi bundan sonra. Korktum.

"Sonra Ali, pardon Doğan; daha sonra."

Israr edersem utancını artırmaktan geri durmayacaktı. Annesine bakıp çıkacakmış, çok istiyorsam müsait bir zamanda enine boyuna anlatırmışım.

"Tamam," dedim vazgeçmesinden korkarak, "yarın konuşsak?"

Süklüm püklüm indim şehre. Bazısı ters dönen hasır şemsiyelerle sağa sola devrilen şezlonglara baktım. Yaz bitiyordu. Bir mevsim, tadına varamadan geçip gitmişti. Sanki bir düştü sona eren. Annemin başına gelenlere dair bulduğum her cevap yeni soruları doğurarak meseleyi içinden çıkılmaz hale getirirken beni değiştirmişti.

Kamil Amca'nın "*Brunch* dinginliği," dediği bir sessizlik yürüyordu. Gece yorgunluğunu üzerlerinden atamamış kulüplerin arasında amaçsızca dolaştım. Gırgırdan dönen ihtiyar balıkçılar ara sokaklardaki toptancıdan kumanya alıyordu. Çocuklarının elinden tutup kırtasiyeleri dolaşan anne-babaları görmek burnumu sızlattı. Bir kere elimden tutulup... Belki değişirdi hayatımın akışı. Tetik üstünde yaşadığım, durmaksızın yalanlar sıraladığım yokuşu bitmez bir ömür sürmeye mecbur kalmazdım. Annem kurtulurdu kötü adamların elinden, yanında olurdum, buralardan kaçıp giderdik.

Sarı yapraklar döken, gövdesi yarıya kadar kireç badanalı yaşlı bir çınarın yanındaki sandalyelere ilişti gözüm; çay bahçesiymiş, ahşap masaya geçerken "duble çay" istedim. Yıllar evvel, kaçarcasına gidinceye dek kurtulmak istediğim Kariya'yı çok özlemişim. Kimsenin dolduramayacağı öyle bir boşluk vardı ki içimde, dilim dönmüyordu tarif etmeye.

Bir salyangoz gibi, ıslak izler bırakarak çıktığım yolculukta annemle ilgili bir arpa boyu yol alamamışken yalanlarım ortalığa saçılmıştı. Yeşim'in gözünde bir pisliktim. Daha dün gece neler anlattı kadıncağız. "Yakamı bırak," diyecektim, "benden adam olmaz, arkadaşlık filan imkânsız, serserinin biriyim, bana güvenen kaybeder." Hayat beni döndürüp dolaştırıp dedemin yazlığına getirerek nanik yapmıştı işte.

Yerel kıyafetleriyle Kariya'nın köylerinden inen yaşlı insanları seyrettim. Neden onlara benzemiyordum? Ergen-

liğinde delimsirek, otuzunda ne yapacağını şaşıran kalbi uyuşmuş biriydim. Bana elini uzatan pişman olurdu. Umutsuzluğun dibine vurarak caddeye çıktığımda lodosa aldırmadan çadır kurmaya çalışan gençlere rastladım. Polisleri tersleyip ille de çadırımızı kuracağız diye tutturuyorlardı.

Denize baktım, kıyıya bağlı sandallarla kayıklar sağa sola yatarken birbirine çarpıyordu. Çok geçmeden dörtnala ilerleyen siyah bulut topakları göründü. Afişlere bakarken yüzüm aydınlandı; belediye, Yunus Parkı projesini ertelediğini duyuruyordu. Koşup Yeşim'i tebrik etmek istedim ama akşama hazırlanmam gerektiğini hatırladım.

Mutfağından kokular yükselen yazlığa Yeşim'in evinin önünden, yakalanmaktan ölesiye korkan acemi hırsız gibi geçip girdim. Teyzem yine hasretle sarıldı boynuma. Ülküş olmasa dudaklarımı öpmekten sakınmayacağını sezdiğim Begüm "Tam zamanında," dedi kollarını sıkıca boynuma geçirirken. Teninin kokusu bir an başımı döndürdü. Kendimi geriye çekmeye çalışırken saçlarını okşadım:

"Nasılsın çocuk?"

Uzaklığımı yadırgamasına rağmen bozuntuya vermedi ama dilini de tutamadı:

"Büyüklerle takılmak sana yaramış. Çok büyümüşsün kuzen."

Ülküş de anladı Yeşim'den bahsettiğini. Getirseymişim ya. Var mıymış aramızda... "Of," dedim bezgince. Teyzem benimle lisedeymişim gibi konuşuyordu. Sakince anlattım; sadece arkadaşımdı, başım dertteyken nasıl uğraşacaktım gönül meseleleriyle. Begüm "Tam benim kafa," dedi gülerek.

"Artık evlen," diye tutturan Ülküş'le anlaşamıyorlarmış. Çeyizleri çürümüş Begüm'ün; birkaç yılda bir, garanti süreleri doldukça konu komşunun kızlarına dağıtıyormuş el değmemiş beyaz eşyayla güneş görmemiş koltuk takımları-

nı. Bir zamanlar teyzeme de uzaktı çeyiz düzmeler. Bizi turneye yolcularken annemden Simone ile Sartre'ın devam ettikleri Cafe de Flore'da oturmasını istediğini hatırlatıp Begüm'e destek çıkacakken tuttum kendimi.

Neyse ki salona geçti teyzem. Begüm'le baş başa kalınca tüylerimi diken diken eden o ezeli gerilimi hissettim. Uzanıp yine aynı biçimde öptü ama bu defa dilini hissedince panikleyip tavayı düşürdüm elimden, "Yapma," dememe güldü, kaçarcasına pencereye doğru çekildim. "Anlat," dedim öylesine, "nasıl gidiyor?" Barışmak isteyen eski sevgilisiyle "Evlenelim," diyen yenisi arasında kararsızmış, yaşı otuzu bulduğu için ne yapacağına hemen karar vermeliymiş.

"Hangisine âşıksın peki?"

"Hiçbirine."

"Nasıl yani?"

"Öylesine takılıyoruz."

"Âşık olmadığın biriyle mi evleneceksin?"

"Evli arkadaşlarımın hiçbiri âşık değil. Mantık evliliği. Kalanlar amının, sikinin derdinde, canın kimi çektiyse git düzüş, hepsi bu. Niye abartıyorsun, barlardan bir içkiye adam kaldırılıyor oğlum.... Senden sonra saldım kendimi valla, ne uçan kurtuluyor elimden ne kaçan."

"Neden kendine bunu yapıyorsun Begüm?"

"Bilsem," derken dudakları titredi. Aklımdan geçeni tahmin etmişti herhalde: "Fakat çok yoruldum be Doğan, etim yoruldu inan, kalbim yoruldu."

"Senden sonra"yı duymuştum bir defa, "Hay senin etine de kalbine de," diyemezdim. Birbirimizin mutluluğuna mal olmuştuk... Bunları düşünmenin sırası değildi. O da sıyrılmıştı az evvelki halinden. Ülküş'ü duyunca sesini yükselterek "Evimin kadını olayım diyorum," dedikten sonra göz kırpıp kahkahayla güldü. Ardından gözlerimin içine bakarak "Ana yemek yoksa aperatif almadan ömür geçmez," di-

ye fısıldayınca, küçük dilimi yutacaktım; bereket "Ne yemeği kızım?" diyen teyzem konuyu anlamadı.

Ülküş saçlarımı okşayıp sarıldığında konuyu değiştirdim, Belma'cığımın nefis şevketibostan dolmasından bahsettim, ninemi anınca teyzemin gözlerinde kırgınlık belirdi; cenazelerine katılmayışımı bağışlamamış demek. Bereket çalçene kuzenim yetişti imdadıma; favorisi zencefil ekleyerek bademyağında kızarttığı kızıl deve etiymiş Begüm'ün ama bu akşam için fıstıklı irmik helvasıyla mercan tava hazırlamış. Kayın mantarlı. Herkese yapmazmış, kıymetimi bilmeliymişim. Adını duymadığım bir İtalyan şeften öğrenmiş, pişirirken içine...

Teyzemi dinlerken masaya geçip yemeye başladığımızda yemeği övdüm. Her nasılsa, mercandan alınamama içerleyen Begüm'e, "Vejetaryenim," deyiverdim.

"Ne zamandan beri?"

"Bir süredir," diye geçiştirdim. Aldırmadı. Ona bakarken arada bir Yeşim'in yüzü canlandı gözlerimde. Çocukluğumun, ilk gençliğimin sevgilisiydi Begüm; serseriliğimin, dağılışımın, çaresizliğimin tanığı; âşıktım ona. Hâlâ beni ona çeken bir şeyler vardı üstelik. Bir başkası beni bu kadar iyi tanıyabilir miydi bu saatten sonra? Dikkat etmez de bocalarsam, bir daha ne ben toparlanırdım ne Begüm ve Yeşim...

Yeşili sevdiğimi bildiğinden mi seçmişti üzerindeki kıyafeti? "Hadi oradan," diye tersledim içimdeki azmanı; "sen kimsin ki!" Daha Ankara'da, beni kızdırmak için başkalarına kur yapan Begüm'ün peşinde dolaşıyorlar diye okulda, mahallede onlarca çocuğu pataklamıştım. İlk gençlik günlerinde anlatırdım ona nasıl kızlardan hoşlandığımı. Esmer erkeklerin çekici olduğunu söyledi diye, o günlerde etine dolgun Begüm'e inat, kocaman memeli zayıf kadınları güzel bulduğumu ballandırarak anlattığımda, yüzümü tokatlamasına rağmen sıkı bir diyetle fazla kilolarından kurtulmuştu kuzenim.

Tabakları kaldırıp tatlı kâselerini aldık masaya. Sigarasız, içkisiz yapamayan kuzenimin boynunda yaşını ele veren enine çizgiler de belirmişti. Omuzlarına dökülen saçındaki kokuyu başını okşarken duydum.

"Ülküş," dedim tatlımızı bitirip koltuklara geçerken. Gözleri parladı. Eski günleri hatırladı. "Hem annemi tanımamış gibiyim, hem o sanki hâlâ yaşıyor..."

"Bana eskisi gibi hep 'Ülküş,' desene oğlum."

"Ankara'dan ayrıldıktan sonra da sen benim 'Ülküş'ümdün zaten."

Gözleri buğulandı. Beni babamın insafına terk edişinden duyduğu pişmanlıktan bahsetti. Gelip "Oğlum," diye diye alnımı, gözlerimi, yanaklarımı, boynumu öptü. Ne diyeceğimi, ne yapacağımı bilemedim. Begüm'le göz göze geldik; dudaklarını okudum, "Sen de öp salak," diyordu. Parmağımı ona doğru sallarken dudaklarımı oynattım: "Görürsün!" Sonra "Kuzenimi özlemişim," diyerek o da geldi, memelerini hissetmem ürpermeme yetti. Bir duygudan diğerine bunca hızlı geçmenin başıma açacağı işleri listelesem sayfalar tutardı. Elimi yüzümü yıkamak isteyince kıkırdayan Begüm'e lanet ettim içimden.

Salona döndüğümde bir parça sakinleşmişti teyzem ama hayatımı merak ediyordu. Detaya girmeden anlattım. Konu anneme gelmesin diye aklımın ucundan geçmeyen bir dolu ayrıntıdan bahsettirdi. Konuşmanın bir yerinde tekrar Yeşim'e getirdi sözü, Begüm'e baktım, tedirgindi. "Çakal," dedim içimden, "kıskıvrak yakaladım seni." Yeşim'in bu sabaha dek beni "Ali" diye tanımasına şaşırdılar. İstanbul'dan, annemle ilgili dergi ilanından, aranma ihtimalimden başlayıp serinkanlı cümlelerle olan biteni özetledim.

"Zamanım az... En çok senin yardımına muhtacım Ülküş, hafızanı zorlamalısın."

Hafıza kelimesiyle solan yüzü Melto'yu duyunca aydın-

landı. Eski günlere gitti geldi. O kısacık anımsayışla kararını verdi herhalde:

"Meltem'i Alevi köyünden almaya gelen Doktor'du," diye başladı. Bir daha böyle bir ânı yakalamak zordu. Dilimi tutmalı, kesmeden dinlemeliydim. "Filistin'e beraber gittiler, seviyorlardı birbirlerini. Annen Avrupa'dan dönüp hapisten çıktıktan sonra birkaç kez evimize geldi Doktor. Neden ayrıldıklarını inan bilmiyorum. Birdenbire babanla evlenmeye karar verdi. O adama ısınamadık. Annen örgütle bağını kesmedi ama hayata küstü. Tutuklanan arkadaşları hakkında pek konuşmazdı. Hapishanelere kıyafet, para, kitap, selam taşır, başka kentlerden gelen mahpus ailelerini sağda solda konuk ederdi. Birkaç kez onun hatırı için ben de kuryelik yaptım, radyoya bıraktığı paketleri Kızılcahamam taraflarında birilerine vermek gibi... Doktor'la son kez Fransa'da karşılaşmışlar... Ölene kadar ona âşıktı."

"Son gözaltına alınışı sırasında Kenan Evren'i öldürmeye hazırlanıyorlarmış. Sana bunu sormadı mı polis?"

"Beni de aldılar ama haberim olmadığını söyledim. Meltem gizli konuları açmazdı."

"Hadi Ülküş, az önce söyledin kuryelik yaptığını. Düşünsene onca kibrit bir eve neden girer; parmakları su toplamıştı, hayal meyal hatırlıyorum, sen de bazen yardım ediyordun?"

"Kibrit kavından bomba mı olur oğlum?"

"Mahkemede değilsin Ülküş, rahat ol; anlatacakların çok önemli."

"Eylemden haberim yok."

"Sen annemden daha militansın, sır gibi saklıyorsun bildiklerini... Doktor'un adını bilmiyor musun peki? Hadi, ne olur Ülküş, söyle."

Teyzemin gözlerini kırpıştırmasından anladım tanıştıklarını. Yanına gittim, başımı kucağına koydum, elini öp-

tüm. Yüzümü iyice yüzüne yaklaştırdım ki çaresizliğimi görsün.

"Söz verdim oğlum... Kimseye anlatmayacağıma... Ne yapacaksın, şimdiye çoktan ölmüştür o. Annenin son yıllarını bilmez... Of! Asıl adı Doğan'dı."

"Ne?" dedim gayriihtiyari, "annem bana onun adını mı verdi?"

Öğrendiklerimin en ağırı buydu. Aradığım adamın adını taşıyordum. Peki soyadı, yemin etti bilmediğine. Karnımdaki çalkalanma durulunca o adamla karşılaşmak isteyip istemediğimi düşündüm. Ne soracaktım, annemi neden terk ettiğini mi, annemden sonraki hayatını mı? Hıncımı ondan alabilirdim. Diğerleri kadar payı vardı annemin ölümünde..

Bakışları yorgun teyzem, anlattığına pişmandı. Teşekkür ettim; gerçekleri bilmek istiyordum madem, öğreneceklerimin hepsine baştan razı gelecektim. Saçlarını okşadı ayağa kalkarken, uyuyacakmış. Annemin döşeği duruyormuş, onu verecekmiş yan odaya. Sevindim ama ısrarıma rağmen yardım etmemi engelledi.

Begüm oturdu yanıma, elimi tuttu, eski günlerden, Yenimahalle'deki serseriliğimizden bahsetti. Onu yıllar yılı aramamama kızgınlığını hoşuna giden herkesle yatarak çıkardığını anlatınca çakırkeyifliğinin farkına vardım. Yanından uzaklaşmalıydım. İznini istememe aldırmadı, mutfağa geçip üç beş dakika sonra döndü.

Ülkü teyzem yan odada işini bitirip iyi geceler diledikten sonra üst kat merdivenlerini çıkarken Begüm votka, vermut, zeytin, acı biber katarak hazırladığı kokteyli uzatıp "Kendini nasıl hissediyorsun?" dedi. Kokteylden küçük bir yudum alıp teşekkür ettim, fazlasını içmeyi kaldırmazdı bünyem, neyse ki ısrar etmedi. Saçımı okşarken, kolundan bileğinin iç tarafına yılankavi çizgilerle inen mavi damarları öpme isteğiyle doldum. Annemin başına gelenlerden çok beni

merak ediyordu. İyiydim, gördüğü gibi, otuzlarıma geldiğim halde annemin gerçekte kim olduğunu öğrenmeye çalışıyordum, hayır, ne yapacağımı bilmiyordum, tabii ki canım yanıyordu, Melto'mu öldürmüşlerdi... Ağlamaklı çaresizliğimden kurtulmanın yolu uyumaktı.

Başımı şefkatle göğsüne yaslayan Begüm'e direnmedim. Dayak yediğim bazı günlerde yüzümü avuçlayıp moraran yerlerimi öpen kuzenimin tanıdık kokusuna karışan belli belirsiz parfümü aldım. Dudaklarının dudaklarıma değmesiyle sıyrılıverdim geçmişten.

"Çok özlemişim dudaklarını. Beni neden bıraktın?"

"Yapma Begüm. Dur desen, dön desen, gel desen..."

"Yalancı! Yaz tatillerinde bile sormadın. Domuz... Seni çok özledim. Sen özlemedin mi, hani gelip kucağına..."

"Susar mısın?"

"Ha-yır! Gitmenden daha önemli olan ne biliyor musun? Yattığım her erkekte seni arzulamış olmam."

"Sus," dedim ama artık tükenmiştim. Şeyma'dan kurtulmayı başardım ama bu defa kendime hâkim olmam imkânsızdı. Erhan değildim ben, reddetmeyi bilmeyen zayıf tabiatlı bir zavallıydım; yorgundum, iradesizdim üstelik. Kendime lanet ederken Ankara'daki oyunlarımızı anımsadım. İlk dokunuş, ilk öpüş; onunlaydı ilk sevişmelerim. Yıllar yılı adını anmadığım halde dudaklarının nemini tadınca beni gençlik günlerime götüren Begüm'e kapılıverdim.

Gömleğimin düğmelerini çözerken sıcaklığını unutamadığını fısıldayınca içim titredi, keten gömleğimi bir çırpıda sıyırdım sırtımdan, ıslaklığını özlediğimi söyledim, alışkın hareketlerle kemerimi çözmesi zaman almadı, kollarını kaldırınca tişörtünü çıkarıp pencereye doğru fırlattım; her şey o kadar tanıdıktı ki...

Oturduğumuz bordo koltukta Begüm, başımı kollarının arasına alıp yumuşak devinimlerle dudaklarımı emerken

ince bir iniltiyle kucağıma yerleşti. Ankara'daki sevişmelerimizde, yüzümü daha iyi görebilmek için daha çok kucağımda olmayı severdi. Ancak eski zamanları hatırlayıp büyük bir iştahla parmaklarımı sırtına geçirirken hayalimde Yeşim'in gözleri beliriverdi. Sarsıldım, elektrik akımına kapılmış gibiydim. Zihnim ne söylerse söylesin, çözülen ellerim kuzenimin iki yanına dibinden kesilmiş iki eski kavak gibi düşmüştü bile.

Devinimleri hızlanınca olanca gücüyle başımı memelerine bastıran kuzenimi durdurmaya çalıştım ama o tavana bakıp dudaklarını ısırmaya başlamıştı bile. Bacakları, kalçası, memeleri şiddetle titrerken boynumu ısıran, ellerinin arasına aldığı başımı göğsüne vurup duran kuzenim hırıltısını zapt etmeye çalışarak mutlu bir ölü gibi gülümsediği sırada ben neredeyse ağlamaklıydım. İhanet mi ediyordum Yeşim'e?

Teri ensesinden sırtına akan Begüm şefkatle sarılmamı, eskiden olduğu gibi boynunu öpüp onu yatağa taşımamı, uzun saatlere yayılacak sevişmemizi orada sürdürmeyi beklerken usulca koltuğun diğer tarafına alınmayı yadırgadı. Üstümü giymeye davrandığımda gözlerindeki hayal kırıklığının derinliğine şaşırdım. Az önceki mutluluğu dağılmıştı. Gece boyunca konuştuklarımız yüzünden sevişmeyi bıraktığımı düşünmesi en kötüsüydü.

Nedense çıplaklığının ayırdına henüz varmış gibi çabucak eteğini giydi, seslenmemi duymazdan geldi. Kalkıp bir bardak su içtikten sonra balkona çıktım. Çocuk gözlerimle defalarca baktığım karşı ev Yeşimlerinmiş meğer; ağaçlarla çevrelenen avlu duvarı ikinci katın karaltısından başkasını görmemi engelliyordu. Şimdi yanımda olsa, detaylarına varasıya bütün hikâyemi korkusuzca bırakırdım avuçlarına.

O sırada iç odalardan birinin kapısı hızla çarptı. Salonun ışıklarını kaparken Begüm'ü düşünüp pişmanlık duydum. Aceleye getirmeden, ilk elde inkâra sığınmadan tekrar baktım

yaşadıklarımıza. Canı yanacaktı. Gece boyunca yatağında kalsaydım, hatta son defa... Hayır. O an kararımı verdim, Vahide Teyze dükkâna gitmeden çalacaktım Yeşim'in kapısını.

Yorgunluğuma rağmen uyku tutmadı, kıvrıldığım koltukta sabahı bekledim. Ezan sesiyle kendimi sokağa attım. Tırnaklarımı kemiriyordum. Cesaretimi kaybetmekten, her şeyi öylece bırakıp kaçmaktan korktum. Sanki ucunu bıraksam tavsayacaktı anlatma isteğim. Duş alıp döndüm, annemin döşeğine uzanmak gelmedi içimden.

Ateşçiçeğinin mutfak penceresine yerleştirildiği evin önünde, odalardan birinin ışığı açılsın diye bekledim. Yeşim'le karşılaşma ânını düşündükçe içimde büyüyen çalkantı cesaretimi kırdı. Neyse ki alt kat ışıkları yandı, derin bir "Oh," çektim.

Evden belli belirsiz sesler duyulurken, avluya akıntı çağanozu gibi sağa sola yalpa vurarak girdim. Bahçedeki sürgün vermiş asma çardağına, nemli toprağında mayhoş kokular saçan yaban lavantalarına, maviliği kendisini duyurmayan büyük Cezayir menekşesine bakarak taşlığı geçtim ama kapıyı çalamadan gerisin geri sokağa döndüm. Bir türlü cesaretimi toplayamıyordum. Yeşim avludan çıkmasa, onunla karşılaşmadan Kariya'yı terk ederdim.

"Doğan," dedi şaşkınlıkla, "bir şey mi oldu?"

Yunus Parkı'ndan vazgeçildiğini söylememden etkilenmedi, haberi varmış. "Taş ocakları," diye geveledim ama devamını getiremedim.

"Özür dilerim," diyebildim güçlükle, "yemin ederim hepsini anlatacaktım."

"Boş ver. Git dinlen, sonra dinlerim söylemek istediklerini."

"İçim içimi yiyor Yeşim, ne olur sonraya kalmasın."

Çocukken ne zaman canı sıkılsa lavanta tepesine kaçarak ferahladığını anlatan Yeşim'e güldüm; vaktiyle burası benim de sığınağımdı. Tepede derin bir nefes alarak karaltısı yağmur bulutu gibi ansızın çöken on binlerce sığırcığı seyreder, kuyruklu çalıbülbüllerinin cıvıltılı ötüşlerini taklit ederdim. Karşı tepelerdeki taş ocaklarında patlatılan dinamitlerin sesi, havaya kalkan toz bulutlarının ardından bize dek ulaşıyordu, hepsine küfreden Yeşim onu yadırgamayışıma sevindi:

"Mahallenin 'Erkek Fatma'sı bir kızdım. Ortaokulda müzik yarışması düzenlenmişti, yan flüt çalıyordum, beni eleyen jürinin masasındaki sürahiyi yere çarptım, 'Siz kim oluyorsunuz,' diye bağırdım, nasıl kaçıp gittiklerini görmeliydin. Bütün Kariya o skandalla birlikte varlığımdan haberdar oldu. Küçük bir çetem vardı, hepsini 'Fenerli' saydığım erkeklerle kıran kırana futbol oynar, yenilirsek tekme tokat girişirdik. Babam, 'İskolidis Bey, sizin kız bizim oğlanı dövmüş,' diyen şikâyetçilerden bıkmıştı."

"Belalıymışsın. Çocukluğumuzda tanışsak beni de döverdin."

"O potansiyel var sende. Kurumlananlara katlanamam."

"Ben mi kurumluyum?"

Gülünce açığa çıkan muntazam sıralanmış küçük dişlerini öpmek istedim. Süperman'i, Heman'i, Titrek'i, Uçan Kaz'ı, Clemantine'i, Atom Karınca'yı arkadaşı sanarak büyüyen, yalnız kaldığında uydurduğu şiirleri okuyan, uykusu yüzlerce yıl evvele uzanan rüyalara açılan, annesi erken ölmüş bir çocukta ufak tefek arızalara rastlanmasını kimseler yadırgamazdı.

Şeyma'dan bahsetmemi engellemedi bu kez. Kariya'ya gelmesem, o tadı kaçmış beraberliği belki sürdürürdüm. Renk vermedi ama Kariya derken tanışmamızı kastettiğimi anladı.

Bunu fırsat bilip "Affettin mi Yeşim?" dedim çamları ardımızda bırakırken. Gözlerine baktığımda boynunda taşıdığı tığ işi boncuk kolyenin tanelerini andıran berrak ter damlalarının alnında biriktiğini gördüm. "Beni affetmen önemli," diye bastırdım. "Ne olur," diye yalvarıyordum içimden, "ne olur bağışla." Omzuma çöken ağırlıktan, ayaklarımdaki prangadan kurtulmama "Evet," demesi yeterdi.

"Bizi gözümüzün içine bakarak kandırdın," dedi mesafeli bir sesle. "Teyzenle karşılaşmasak, sürer giderdi kandırılışımız. Eski sevgilinle sizi görmeme neden bu kadar takılıyorsun? Hassasiyetimiz başka bizim. Tamam, kolay bir hayatın olmamış, türlü sıkıntılarla boğuşmuşsun da hangimiz gül bahçesinde büyüdük? Anlatmak zorunda değildin. Arkadaş olmak zorunda da. Zayıflığını saklayanlardan korkarım; güçlendiklerinde zalimleşenler genellikle onların arasından çıkar. Sebebi önemli değil, arkadaşlık bunca yalanı kaldırmaz."

Yeşim'in dere kenarında, suların aşındırdığı boğumlu bitki köklerinden birine takılıp sendelemesi yetişti imdadıma, bir elimle kolunu tutarken diğeriyle belini kavradım. Temasın, dokunmanın duvarları yıkan büyüsü mutlaka işe yarar-

dı. Önünü sonunu düşünmeden yerleşeceğim ebedi mağdur rolü de kalbini yumuşatabilirdi:

"Tamam kandırdım, kirliyim, adiyim ama kabul et, dünya da temiz bir yer değil."

"Bırak Allah aşkına! Klişelere sarılacak kadar çaresiz değilsin. Bahsettiğin dünyadan sana ne, büyü biraz, yaptıklarını cesurca üstlen."

Devrilmiş çam kütüğüne yan yana iki küskün gibi oturduk. Mantarın şapkasına dokundum. Kendimi nasıl affettireceğimi düşünürken az ötede bizi izleyen saksağana takıldı gözlerimiz. Konuştuklarımızı dinliyordu sanki.

"Aynı şey mi geldi aklına?" dedim Yeşim'e.

Gülümsedi, doğru tahmin etmişim, "Hırsız Saksağan Uvertürü"nü anımsamış saksağanı görünce. Gülümsemesine bayıldım. Sabahtan bu yana ilk defa ferahlarken saksağana binlerce kez teşekkür ettim. Hafif bir sessizlik iyi gelmişti.

Sandalları, muhabbete dalmış balıkçıları, elişi hediyelik tezgâhlarına mal taşıyan genç satıcılarla dükkân önlerinde müşteri bekleyen esnafı ardımızda bırakıp manzarası denize açılan lokantanın terasına geçtiğimizde, bizden erken gelen Erhan'ın üzgün yüzünde birikmiş soruları okuyabiliyordum. Vakfın çalışmalarını sordum. Yardımların biriktirildiği depoyu basmış polis, itiş kakışla malzemeleri kurtarmışlar. Pasaport işlemleri de zaman almış, zırt pırt engel çıkarılıyormuş, dinlemedim ötesini. *İspanya İç Savaşında Enternasyonal Tugaylar* adlı bir kitap okuyormuş dünden beri, anlattı ama ilgimi çekmedi. Tır ehliyeti almış nihayet. Ne zaman yola çıkacaklarını merak ediyordum.

"Eylülün sonuna doğru buradaki işleri bitiririz."

"Peki ondan sonra?"

Duymazdan geldi. Yeşim'in yorgunluğuyla ilgilendi, Vahide Teyze'yi görmek istediğini söyledi. Söyleyecekleri tüke-

nince gözlerimize dikkatle baktı. Neden apar topar çağrıldığını merak ediyordu.

Kafamda dönüp durdukça beni kendimle savaştıran sorulardan kurtulamıyordum. Bunları yüksek sesle, dosdoğru söyleyebilmeyi isterdim. Bir dolu çatışmayı, yangını, savruluşu ardımda bırakırken farkına varmadan hamlığımdan kurtulmuş olabilirdim. Konu aşka gelince... Bir uçtan diğerine savrulurken zamana dayanıklı yanıtlar bulmakta gecikmemin güçlü sebepleri vardı.

Bazen korkularımı kışkırtmaya, bazen beni ayartıp yoldan çıkarmaya kalkışan iç seslerimle çekişirken duydum Yeşim'i. Sessizliğime şaşırırken sabırsızlandı Erhan. Onu yatıştırıp merak ettiği ayrıntıları yemekten sonra anlatacağını söylemek Yeşim'e düştü. Garson hindistancevizi sütünde pişirilmiş ahtapotu önerdi ama basit bir çorbayla yetindim.

Yeşim, dört aydır sakladığım gerçeklerden bahsederken ışığı, tahmin ettiğim gibi, aldatılmışlıklarına değil başımın belada olma olasılığına tuttu. Erhan, "anlamıştım" demeye getiren bakışlarını gözlerime sabitlemişken, minnet duydum karşımda azize ikonu gibi duran kadına. Tepeye tırmanırken "Geçmişimin tamamını öğrenirsen beni tekrar görmek istemezsin, göze alıyor musun?" dediğime pişmandım.

Erhan'ın "Benim de bahsetmem gereken ayrıntılar var Yeşim," demesini karşısındakine ilk taşı atamayacak birinin iyi niyeti sandım ilkin. "Anlatacaklarım Doğan'ın annesiyle de ilgili."

Afalladım. Melto'yla alakalı ne söyleyebilirdi? Biz teninde ikindi güneşinin parıldadığı denizi izlerken hemen her cümleyi Yeşim'den özür dilercesine kuran Erhan Siyasal'daki günlerinden söz açtı.

"Hiç değilse adını saklamamışsın," derken sinirli gülüşünü bizden saklamayan Yeşim'i böyle göreceğime geberseydim. Aldatılanın aldatanlardan fazla utandığı dünyaya ilendim.

Dinlediğim detayların anneme ilişkin bölük pörçük bilgilerimi tamamlaması beni hayrete düşürdü. Gözaltı sırasında Selma'nın yanındaki kadının annem olabileceğini söylediğinde, Yeşim'in kızgınlığını unutuverdim. Suikast iddiasıyla gözaltına aldıklarından bahsettim hemen, "Feride" ismini kullandığını ekledim. Annem bazı ipuçları bıraksa daha somut konuşabilirdim. Annemin müzik öğretmenliğini hatırlamam Erhan'ı şüpheden kurtardı. Selma ile görüşmeye gittiği bir gün anneme rastlamış, kısacık konuşmuşlar, nazik bir yoldaşmış... Annemi örgüt yaşamından tanıyan biriyle aynı masada oturduğuna inanamıyordum, gözlerim doldu.

Hedef aldıklarını motosikletli militanlarla vuran örgüt, Selma'nın öldürüldüğü büyük operasyondan sonra dağılmaya yüz tuttuğunda, Erhan on dokuzunda bir gençmiş. Dudaklarından dökülenleri hafızama kazıdım, fakat annemden çok kendinden veya işime yaramayacak detaylardan bahsetmesine sinirlendim. "Annem," dedim neredeyse tıslayarak, "Kariya'ya bu yüzden döndüm."

Melto'mla köşke gidişimizi hatırladım. Bahsedilen generalle karşılaşmış mıydık? Yanaklarımı sıkmış, gümüş kâsedeki cumhurbaşkanlığı çikolatalarından tutmuş muydu?

"Ayrıntılardan haberdar değildim," dedi Erhan, "yalnızca büyük bir eyleme hazırlanıldığını çıtlatmışlardı."

"Plan nasıl deşifre edildi?"

Yeşim'in sorusuyla afalladım. Doğru ya, nasıl olmuştu da? Aralarına ajan sızdırıldığını mı ima ediyordu?

"Her ihtimali düşündük. Eyleme bir yıldan fazla hazırlanmışlar. Polisin ilişki sistemini çözdüğü kesin. Ankara'nın hareketsiz zamanları o yıllar, biz de göz önündeki öğrencilerle memurlardık... Muhbir olasılığı zayıf; meseleden haberdar herkes ağır işkence gördü, sonrasında çoğumuz hapsedildik."

"Görüyorsun Yeşim," dedim ağlamaklı bir ifadeyle, "geç-

mişi unutmaya çalışmak boşuna." Bakışındaki endişe o kadar cesaret vericiydi ki dilime hâkim olamadım:

"Bu kadarını anlattım madem, babamın kim olduğunu da açıklayıp rahatlayayım."

Ben konuşurken bir bulut geçti Erhan'ın gözlerinden. Kendi dünyasında yaşayan emekli öğretmen profiline uyan babamın Ankara'dan bahsetmekten kaçınmasını şimdi çözmüşmüş. Melto ile babam, aklına yatmıyordu. Fırsat bulsaydım da içimden geçenleri peş peşe sıralasaydım.

"Onun babası, yani Sunturlu Sungur birçok pisliğe bulaşmış bir istihbaratçı."

Yeşim'e bakarken, beni onlarla bir tutmasından korktum. Erhan'ın ademelmasının yukarı kalkıp indiğini görmemle katıla katıla gülmem bir oldu. Benim de istihbaratçı olma ihtimalimi tarttığına emindim. İyice şüphe çekecek tavırlar takınmayı isterdim. Yeşim görsündü yardım beklediği kahramanın korkaklığını. Nasıl da karaktersizdim. "Korkmana gerek yok," dedim yine de, "onlardan değilim."

Anneme odaklanmamız gerektiğini hatırlattıktan sonra gençliğinde banka soygununa karıştığını anlattım, sonra Filistin kamplarında kaldığından, Türkiye'deki hapishane macerasının afla sona erdiğinden bahsettim.

"Filistin'de kimlerin kampında kalmış? O tarafa geçen kadın sayısı epey az o günlerde... Bir arkadaş var... Feride Yoldaş'ı yakından tanır ama önemli bir sorunumuz var, eskisi kadar faal olmadığı halde teşkilatla ilgili konularda fazla ketum. Yine de bir deneriz."

Vay be, Feride Yoldaş ha! Annemden "Feride Yoldaş" diye bahsedilmesi hoşuma gitmişti. Erhan'ın arkadaşıyla görüşmek istediğimi söylüyordum ki Yeşim'e gelen telefonla planımı ertelemek zorunda kaldım.

"Annem," diyebildi Yeşim, çantasına davranıp ayağa kalktığında. Peşinden koşarken Vahide Teyze'nin öldüğünü dü-

şündüm. Telaşla taksiye bindiğimiz sırada komşuların hastaneye yetiştirdiğini söyledi.

Hastane kapısından girince, Yeşim kafeteryadaki Ülküş'ü başıyla selamlayıp Erhan'la beraber üst kata çıkarken, teyzemin masasına geçtim, telaşla Begüm'ü sordum. Vahide Teyze'nin telaşına kuzenimle ilgili endişem karışmıştı. Liseye geçtiğimiz yıl onu hastaneye ucu ucuna yetiştirdiğimiz günü hatırladım, yine bileklerini mi kesmişti? Dün gece yüzündense hele. Bir de mektup bıraktıysa? Aptallığının faturası bana havale edilirdi.

"Vahide Abla..." dedi, "Seni merak edince Yeşimlere bakayım dedim. Avluda çiçeklerin ortasında yatıyordu, apar topar getirdik komşularla. Kriz... Kurtulur inşallah."

"Begüm ne âlemde?"

"Eserekli kız. Eşyalarını toplayıp erkenden çıkmış. Havaalanından aradı. Bahsettiği çocukla evlenecekmiş. Sevindim, sen mi tembihledin?"

"Biraz konuştuk ama evlilikten bahsettik mi hatırlamıyorum."

Niçin Yunanistan'a geçmediğimi sordu, yardım teklif etti, mesele paraysa... Teşekkür ederek sarıldım. Derdim ona annemi anlattırmaktı. Annemin hastane günlerini hatırlattım, gözlerimiz doldu.

"Benden sakladığın ne var?" diye sıkıştırdım sonra, "N'olur anlat, baş başayız şurada."

"Ah Doğan, tutturukluğun anneninkinden beter... Doktor vardı ya hani, evleneceklerken birden koptular. Alıp yürüyen dedikodular Müştak dedenle Belma ninenin kulağına gidince, annen biraz da kendini baban olacak adamla evlenmeye mecbur hissetti. Sana hamileyken de gözaltına aldılar. Nikâhtan üç-dört ay sonra. Senin Doktor'dan olma ihtimalin adamda saplantıya döndü. 'Çocuğumu aldırmam,' diye inat etti Meltem."

Daha fazla sürdüremedi. Sıkıca sarılıp öperek, bir daha görüşemeyecekmişiz gibi uğurlamasından etkilendim. Ben asansöre binene kadar ayrılmadı hastaneden.

"Sadece ailesi beyefendi, lütfen güçlük çıkarmayın," diyen somurtuk hemşire altıncı kattaki odaya girmemi engelledi. Erhan geldiğinde kadına çıkışıyordum; ona da izin vermemişler. Bu herif hakkında ne düşüneceğimi bilememek tatsızdı. Şeytan kadar düzenbaz, İsa gibi mazlum, Muhammed gibi sabırlı, Ebuzer gibi adil, Ali gibi cesaretli... Aynı kız için kavgaya hazırlandığım bir akranıma duyduğum öfkeye benziyordu Erhan'a hissettiklerim. Nedensiz, üstelik bazen patlamaya varan kıskançlığımla baş edemiyordum. Bazen anlattıkları geliyordu aklıma, işte o anlarda, Selma'nın aşkını unutamayan biri hakkında düşündüklerim için utanıyordum.

"İyi ki kabul etmemiş teklifimi," dedi ben kendimle cebelleşirken. "Tırın işlemleri tamamlansa, muhtemelen bugün yola çıkardık."

"Bana haber vermemiştin."

"Savaş bölgesine gidiyoruz Doğan. Alınmak yok. Dün haberlerde vardı, hapisten beraber çıktığımız bir arkadaş öldürülmüş orada."

"Başın sağ olsun," dedim sesi çatallanan Erhan'a.

Ayakuçlarına bakıyordu. Omzuna dokundum. Hapiste, dışarıda, kalabalığın ortasında başkalarına hissettirmeden bir başına ne acılara göğüs germişti kimbilir.

Odadan doktorlarla çıkan Yeşim'in yüzü onları dinlerken kararadı. "Anevrizma" sözcüğünü duyabildim. Taburcu edeceklermiş hastayı. Dilaltı tableti de her an ulaşabileceği bir yerde olmalıymış. Sakalını kaşıyan doktor göz ucuyla bize bakarken buruşturdu yüzünü:

"Konsültasyon istediğim arkadaşlarla kanaatimiz annenizin yaşama arzusunun kalmadığı. Hastalıkları ciddi, fakat

asıl önemli olan artık hayata devam etmek istememesi. Geçen seferden ağır bir durumla yüz yüzeyiz Yeşim Hanım."

Doktoru darmadağın bakışlarla dinleyen Yeşim'in elini tutmuşum. Alt kata inip ödemeyi yaparken ambulansı ayarladım. Tekerlekli sandalyedeki Vahide Teyze tanıdı beni, yüzümü öptü. Yeşim, güçbela ikna ettiği Erhan'ın bizimle gelmesini engelledi, yol boyunca annesiyle ilgilendi, saçlarını okşadı, Vahide Teyze'nin "Artık su istemiyor çiçekler," demesiyle ağladı.

Sokağa girdiğimizde komşular avluda birikmişti. Yaşlı komşularının güz çiğdemlerine bakmasından etkilenen kadınlardan biri yazma ucuyla siliyordu gözlerini. Geçmiş olsun dileklerini kabul ederken hepsine adlarıyla seslenen Vahide Teyze hal hatır soruyor, rahatsızlığının geçtiğini söyleyip teşekkür ediyordu. Eve girişimiz yarım saati buldu. Neyse ki avludan sokağa taşan kalabalık içeri girmeye kalkışmadı.

Odasının duvarlarında İskolidis ile Madelaine'in siyah beyaz fotoğrafları asılıydı. Eski bir pikabın yanında üst üste dizilmiş plaklara baktım, kuyruklu piyanonun tanıklıklarını düşündüm. Vahide Teyze, dışına düşmesine ramak kalan hayatı bir nefeste ardında bırakmış demek.

Yatağa yatırıp üstüne pike örttüğümüz sıra bileğimi tuttuğunda yine "Artık su istemiyor çiçekler," diye fısıldayan Vahide Teyze'nin elini tedirginliğimi saklamaya çalışarak öptüm. İskolidis'in ansızın kolundan tuttuğu Yeşim'in neler çektiğini anımsadım. Kızına kenardaki kemanı işaret etti. Tahminim doğru çıktı; Bach'tı, Yeşim'in gözyaşını annesinden saklayarak çaldığı. Bir süre sonra, ilaçların etkisiyle uykuya dalan yaşlı kadının bir daha yataktan kalkamayacağını hissettim. Annemden biliyordum, ölüm kendine has sesiyle konuyordu insanların omzuna. Belma'cığımın da, ben Kariya'dan ayrılmadan hemen önce Vahide Teyze'nin şimdiki

ifadesine benzeyen bir yüz ifadesi vardı mesela. Yeşim de yakında annesizler kulübüne katılırdı.

Yığına binalar arasından denizi parça parça görebildiğimiz geniş terasa çıktığımızda, Yeşim'in dumanı dağılmamış yalnızlığıyla baş başa kaldım. Başka bir zaman, uğruna uykusuz kalacağım teras tenhalığı huzursuz ediciydi. Başkasının acısına tanıklık etmek korkunçtu bazen.

Annesinin iyileşeceğini söylememi istiyordu. Yıllar evvel birinin bana "Annen ölmedi, yakında dönecek," demesini beklemem gibi. Hastanedeki sakinliği, annesiyle konuşurken ümitli olmaya çabalayan hali dışarıdaki poyraz gibi karayele dönmek üzereydi.

Yalnız kalmak Yeşim'e de iyi gelecekti. Komşulardan birinin yemek getirmesini fırsat bilip vedalaştım. Teyzeme sonra uğramak daha akıllıcaydı. Begüm'ü merak ediyordum, dargın ayrılmasaydık keşke, kahvaltılık almaya girdiğim markette aradım, açmadı. Gönül borcuydu benimki. Yoksa karşılaşsak ne konuşacaktık? Annemi aramızdan çıkardığımda, Ülküş'le de kalmamıştı bizi birbirimizle saatlerce konuşturacak anılarımız.

Ardımda bıraktığım günün kalbimde nelere yol açtığını tarttım. Erhan'ı alıp bir yerlerde içmeli, sazlıktakilerin Turan Hoca'sıyla henüz vakit varken baba-oğul muhabbet etmeliydim...

Erhan intikam defterini kapatmış gibiydi. Tutunacak dal arıyor, bulamadıkça Kariya günlerini uzatıyor, yardım tırı organizasyonuyla zihnini dağıtıyordu. Tır ehliyeti edindikten sonra yolculuğu etraflıca konuşmaya yanaşmıyordu. Erkendi, "sonra konuşuruz" bahanesiydi, şuydu, buydu; palavra. "Düşün taşın," demişti. Yeşim'in yola çıktığı şehirde durur muyum ki... Hele beni o arkadaşıyla buluştursundu Erhan, gerisini düşünür, bir yolunu bulurdum. Öncelik annemin hikâyesindeydi, gerisi sonra ayarlanırdı..

Nedense yolumu sazlığa düşürdüm. Oltacılar yoktu etrafta. Uzaktan uzağa duyulan motor sesleri denize açılan balıkçıları haber veriyordu. Asfalt yola kestirmeden çıkmak için sazlığı dikine geçmeye çalışırken uzakta ışığı kıt bir çadır gözüme çarptı. Merak edip yaklaştım, solgun ampulle yüzü aydınlanan Aybars'tı. Sızıp kalmıştı elinde şarap şişesiyle. Su bidonları, balıkçı ağları, tabureler, hasırlar, şarap şişeleri sanki ölüm atmosferi yaratmak isteyen biri tarafından oraya kasten dağıtılmıştı.

Saçı sakalı iyice uzamıştı. Onunla yalnız kaldığımızda telaşlanacağını zannetmezdim. Başını ezebileceğim mecalsiz ihtiyarın karaltısıydı yerdeki. Yapabileceklerimden ürktüm. Annemin işkencecisine duyduğum kin ömürlüktü. Peki cesaretim? Çadıra girmekten vazgeçtim, ararsam bulabileyim diye sağa sola bakındım, gürültü çıkarmadan, sazlığın bataklığa dönen toprağında parçalanan sandaletimi alıp uzaklaştım.

Asfalta çıkınca minibüslerden birini rastgele durdurdum, merkezdeki işporta tezgâhından sandalet aldım. Uyumak iyi gelecekti ama uyuyamayacağımı biliyordum. Bunalan ruhumu soluklandıracak acil çıkış kapısı, müsait bir yerde demlenip Kariya'da tutulduğum fırtınayı düşünmekti. Cebimdeki son parayı bırakacağım bir meyhane ararken verdim kararımı, "Bekri Mustafa"dakilerin muhabbeti sarardı. Geçmişi vardı bir kere, bu da anlatılacak bir dolu hikâye demekti. Başkalarını dinleyerek ayaklarımın kendi geçmişime dolanmasını engellemeyi deneyecektim.

"Selamünaleyküm," diyerek alçak tavanına balıkçı ağları gerilmiş loş ışıklı meyhaneye girmemi tebessümle karşıladı garsonlar. Cam kenarına geçtim, kulaklarım inceden duyulan Müzeyyen Senar'a alışırken ilerideki garsondan, boyunu elimle tarif ettiğim "bi küçük" istedim, masaya gelen mezeyi gönülsüzce çatallarken gelip geçenleri seyre daldım. İkinci dublede bir sıcaklık yürüdü yanaklarıma. Uzun hava patladı

bir köşeden, masadan masaya kadehler kaldırıldı, karşılıklı selamlaşılıp hal hatır soruldu, delercesine baktığımız kadehler yuvarlandı. Hepi topu üç dublelik canım vardı; ağırdan almazsam, ramak kalan sapıtmalarımdan biri başlardı ki işte o zaman kimse beni çekemezdi.

"Afiyet olsun."

Babammış.

"Bir sen eksiktin peder bey, geç otur, geç."

Dil döken adama "Gelmiyorum," dedim, "karışma bana," dedim, kadehime uzanınca "sikerim lan o elini, yavşak," dedim, Erhan'ın arkadaşı geldi aklıma, Sungur'un deri çantası sonra, tükürür gibi baktım babama:

"Senin yedi ceddinin ta..."

Gözlerimi açtığımda pencereden vuran güneş yüzünden bir süre etrafımı göremedim. Başım ağrıyordu. Gece en son... Babamın eli yakamdaydı. Yüzümü yokladım, yine mi dayak? Neyse ki ağrı sızı yoktu. Yıllardır biriktirdiğim küfürleri savurduğum adamcağız ağzını açmadı. Yerinde olsam evlatlıktan reddederdim. Âdetim değilken elimi yüzümü yıkamak istedim. Baş ağrıma aldırmadan doğrulmuştum ki yakalandım:

"Uyandın mı oğlum?"

Uzayıp giden sevimsiz sessizlik eşliğinde kahvaltı tabağındakileri şöyle bir tırtıklayıp şekersiz kahve içtim. Babamın yüzüne bakamıyordum. İyi kötü açılınca kendimi birkaç lafa mecbur hissettim.

"Sarhoş sözüne kızılmaz," dedi sakince.

"Son günlerde dağıttım. İçim dışım annem, biliyorsun. Erhan'ın bir tanıdığı ölmüş ayrıca, Yeşim'in annesi öldü ölecek, benim şu İstanbul'daki meseleyle ilgili belirsizlik sürüyor, ne yapacağımı bilmez haldeyim... Hepsi birikince sana patladım, kusura bakma."

"Unuttum ben. Sen de öyle yap... Yeni bir şey öğrenebildin mi?"

Birden fena halde tekinsiz buldum babamı. Sıradan bir sorusu ürkmeme yetiyordu. Değiştiğine inanacakken, kuşku kaplıyordu yüreğimi. Eski güvensizliklerle zehirlenmiştim.

"Annemi birileri ihbar etmiş baba," dedim birden.

"Bahsettim ya, cumhurbaşkanını vuracaklardı."

"Binayı havaya uçuracaklarını öğrendim. Eylemi annem yapacaktı... Derdim başka benim. Annemin tanıdıkları emniyete götürülüp sorgulanmış. Kamil Amca'yı bile almışlar."

"Doğan, bak yine..."

"İma yok. Sakinleş, beraber düşünelim. Polis annemin selam verdiği herkesi, hatta Ülkü teyzemi sorgularken ne sana dokunuyor ne Sungur'a."

Kapı çalınca irkildik.

Erhan'ın bakışlarını görünce anladım Yeşim'in de annesiz kaldığını.

Kariya'daki hemen her aileden en az bir kişinin katıldığı gösterişten uzak cenaze töreninde Yeşim beklediğimden sakindi. Taziyeleri kabul ederken akrabalarının cenazedeki yokluğuna üzülmesin diye elimden geleni yaptım. Cenaze vesilesiyle yıllar sonra bir araya gelen teyzemle babam ömürlük kızgınlıklarını kenara bırakmışlardı. Firdevs'in yardımıyla sokak boyunca kurulan masalara yemek çıkarılması, helva karılması, içecek dağıtılması gibi işlerle uğraşıyorlardı. Ölüm törenlerinin aksamaya tahammülsüz ortamını bildiğimden, belli etmemeye çalıştığım bir telaşla yapılanları yokluyor, muhtemel sorunları hesaplayıp tedbirler alıyordum.

Kimin bulup getirdiğini bilmediğim hocanın megafonla bağırarak dua okuması, merhumenin adını unutması, hele "abla" dediği Yeşim'e, "hizmeti karşılığında" bin euro istediğini söylemesi ayaklanmaya hazır öfkemi taşırdı. "Yedisinde yahut kırkında mevlit okutmak istenirse, ücret tarifesini takdim edebilir"miş. "Defol," diye tısladım avcuna bir tomar para sıkıştırırken.

Yeşim'i sersemleten acıyı yıllar evvel duyduğumda gün boyu sessizliği yeğlemiştim. Defnin ardından baş başa kalmak iyi geldi. Yanımız sıra dizili sokak lambaları önünde ilerledik.

"Beni buraya bağlayan bir sebep kalmadı biliyor musun."

Kaburgalarımın arasında bir bıçak hissettim. Kariya'da ne kadar kalacağım belirsizken "Gitme," diyemezdim. Gözlerini kırpıştırarak baktı, karanlığı yarmak, ne düşündüğümü anlamak istiyordu. Aklındaki ihtimal ya kalbimden geçenlerse... Ateş yürüdü yüzüme. "Yardım tırı..." diye geveledim. Beceriksizce konuyu değiştirmeye çalıştığımın farkındaydı.

"Sözleştik Erhan'la. Sen de gel istersen. Sonrasına orada karar verirsin."

"Bakalım..."

Cesaretimi toplamaya çalışıyordum. "Kısacık bir şiir yazdım," dedim, "adı 'Bir Umut', okumamı ister misin?"

"Taşrayım / Ben / Tenha / Sen / Sinema / Yılda / Bir / Gelen."

Bir şey demedi ama gülümsemesinden anladım memnuniyetini. Ona şiir yazan olmuş muydu? Aptalcaydı geçmişi kurcalamak, unuttum aklımdan geçenleri. Geceyi teyzemde geçirmesini istedim, sonraki gün toparlardı annesinden kalanları.

Turist kafilelerinin terk ettiği şehirde, cenaze töreninden sonraki hafta boyunca Ülküş'e uğradım, babamla dağ bayır dolaştım, İstanbul'daki arkadaşıyla bağlantı kuran Erhan'la dertleştim, annesinden kalanları toparlayan Yeşim'i yokladığımda annesinin dükkânını bir dostuna bedelsiz devrettiğini öğrendim, kaya resimleri için Bafa'ya gidecek gruba katılamayacağı için üzgündü, teselli ettim.

Firdevs haber yollamış, dükkâna gittim, herhalde nasihat edecekti. Kahvelerimizi içerken çekmeceden çıkardığı kutuyu uzattı, açtım, güzel bir taşlı kolyeydi, "düğün" "nikâh" gibi laflar etti lafa başlarken, babamla isterlerse evlenebileceklerini, bunun babama da iyi geleceğini anlatıyordum ki güldü:

"Kolye sana... Yeşim taşını tanımadın mı? Onun için tasarladım, umarım beğenir."

Ne diyeceğimi bilemedim, kaşlarımı çatmış olmamdan ürktü galiba, "Turan söylemedi," dedi, "sizi birlikte görünce... His işte."

Çatık kaşlarımın çözülmesine yetti bu kadarı, yanaklarımın kızardığını hissedebiliyordum, sarılıp sessizce çıktım.

Alyali Kilisesi'ndeki freskler balyozlarla parçalanmış, bana zeytin ekmek veren Sema Nine dövülerek öldürülmüştü. Annesinin ardından Sema Nine'nin ölümü Yeşim'in yüzünü soldurdu. Nasıl kıymışlardı kadıncağıza? Fail bilinmiyordu. Duvarlarda yabancılara kin kusan yazılara daha sık rastlamaya başlayınca, birkaç arkadaşım hariç şehirdeki kimseyi tanımadığımı düşündüm.

Aybars'ı bir türlü kovamıyordum aklımdan. İstesem bir gece sessizce yaklaşıp... Cesedine taş bağlar, Ege'nin Akdeniz'e açılan sularının dibine yollardım. Sessizce halledersem kaçınama gerek kalmazdı. Nedense kalbime kabullendiremiyordum o yolu. Kimseler bilmeyecekse ne manası vardı öldürmenin? Herkes duymalı, bazıları eski günahlarını hatırlayıp korkmalıydı. Onun ölümünü şenlik gibi kuran kalbim, birilerinin dehşete kapılmasını istiyordu belli ki.

Çitle çevrili, ortasında beyaz badanalı çınarın olduğu çay bahçesinde soluklanıyordum. Masama gelen Erhan bilgisayarı göstererek "İşini hallettim," dedi, "bizim ihtiyarı ikna ettim nihayet."

İstersem hemen görüşebilirmişim. Heyecanlandım. Teşekkür ederken kafamdakileri toparlamak için bir saate ihtiyacım olduğunu söyledim. Tost getirdi garson, çayları tazeledi. Sonbahar kuşlarından bahsettim, bozaran yapraklardan, beni ota böceğe ağlamaklı yapan garip hüzünden. Heyecanımın karşılığını uzaklara dalan Erhan'da bulamadım. Alınganlığım aptalcaydı. Onca çabalayıp işimi halletmişti işte, daha ne yapacaktı? Aksine aylardır ne zaman dara düşsem elinden geleni esirgemeyen Erhan'ın sıkıntılarını paylaşmayan bendim. Ne şımarık, ne işe yaramazdım hakikaten. Kendimle konuşma işkencesinden kurtulmak için laf olsun diye yardım organizasyonunu sordum.

"İki gün sonra yola çıkıyoruz," dedi mırıldanırcasına,

"yurtdışı yasağını hallettik. Vakıf adına olduğu için yasal çıkış yapacağız."

Masaya keten ceketinin iç cebinden çıkardığı, henüz tazeliğini büsbütün yitirmemiş bir yaprak koydu. Defne kokusu aldım. Neyse ki sorınama gerek kalmadı.

"Sınırı geçtikten sonrası sapsarı çöl kumundan ibaretmiş. Sırtını yaslayıp gölgesinde dinlendiği defne, Suphi'nin gördüğü ender ağaçlardanmış. Onu karşıya geçirip Türkiye'ye dönen mihmandarla yollamış yaprağı, 'Belki görüşemeyiz,' demiş, 'beni bununla hatırlasın.' Vaktiyle bir defneyaprağı yollamıştım, unutmamış demek."

Görüşme için hazır olduğumu söyledim Erhan'a. Midemden boğazıma yükselen köpüklenmeyi zapt edemiyordum. Ekranda saçı sakalı ağarmış, yanakları çökük, orta yaşlı adam belirdi. Söze nereden başlayacağını bilmiyordum. Bir an boğulacağımı sandım. Aklımdakilerin tamamı uçup gitti. Zangır zangır titredi ellerim. Annem hakkında bilmek istediklerimi birazdan öğrenecektim, öyle mi?

"Sizi baş başa bırakayım Doğan Yoldaş," dedi Erhan.

"Kal," dedim kolundan tutarak, "gitme lütfen."

"Merhaba... Ben Doğan. Sizden şöyle bir bahsetti Erhan, sanırın Meltem'in akrabasısınız. Ali miydi adınız?"

Stradivarius*lardan bulamadım... Adın ne yakışıklı... Toulouşe Şoşişi yiyelim Melto...*

Adı Doğan'dı... Ölene kadar âşıktı... Birdenbire ayrıldılar... Annen o adamla evlenmek zorunda kaldı...

Ateş bastı yüzümü. Hırsını ekranı parçalayarak çıkarmaktan korktum.

"Annemdi," deyiverdim elimde olmadan. O da şaşırdı bunu duyunca.

Bırakıp gitmese belki ölmeyecekti annem. Kendini kurtarma pahasına onu harcamıştı. Konuşursam kendimi tuta-

maz, ağzıma geleni söylerdim. Soru dolu bakışlarına kilitledim gözlerimi. Buza döndü içimdeki bin yıllık yangın. O da düşünmemişti annemi. Yüzüne karşı "Alçak," diye bağırmak istesem de yapamazdım.

"Meltem'i neden yalnız bıraktın?"

"Doğan, sen misin?"

"Yanında olsan hayatı cehenneme dönmeyecekti. Senin yüzünden, hepsi senin yüzünden."

"Yüz yüze konuşalım mı bunları? İki güne geliyorum Kariya'ya."

Olan biteni anlamaya çalışan Erhan'a, "Zahmet oldu," dedim, "bu kadarı yetti bana."

Ekranda "Doğan!" diye seslenen adama aldırmadan bilgisayarı kapatırken "Vazgeçtim," dedim.

Bir defter kapanmıştı, sadece ekran değil.

Etrafım geçmişin hayaletleriyle sarılmıştı. Bazen ben çağırıyordum onları, bazen birer ikişer kesiyorlardı yolumu. Geniş kumsal daralarak ince bir şeride dönüşünce yerini kayalıklara bırakıyordu. Kayalıklara çıkıp safir mavisi denize doğru bağırdım. Dönüp dolaşıp aynı yere gelmiştim. Aylar sonra, yola çıkarken tanımadığım halde merak ettiğim ne varsa tümünü yanıtlamayı vaat eden kişinin annemi terk eden Doktor olması, hayatın geçmişten ebediyen kopmam gerektiğine dair en güçlü mesajıydı.

Cebimdeki kolye kutusuyla akşam alacasında eve yürürken ne hayal kırıklığıma aldırdım ne yorgunluğuma. Henüz parlamayan dolunaya arada bir bakmaktan kendimi alamadım. Başka bir hayat istiyordum artık. Yeşim'e uğrar, birlikte teyzeme geçer, gece boyunca onlarla enine boyuna konuşurdum. Dışarıdan bakılmaya, gereğinde şiddetli sözlerle silkelenmeye duyduğum ihtiyaç zannettiğimden fazlaydı.

Cadde üstündeki marketten Yeşim'in sevdiği dondurmadan aldım. Aramızda lafı geçmemişken, geçen ay diğerleri-

ni eleyip kazandibili dondurma seçmesi yetmişti bu akşam ona bunu almama.

Hayatımın önemli gecelerinden birine hazırlanırken aklımdan geçenleri söyleyecek cesareti bulacağıma inanıyordum. Bana şans dilemesi için dolunaya göz kırpacakken dedemin yazlığına giren polisleri gördüm. Elimdeki dondurma paketini neredeyse düşürecektim. Önce annem, şimdi Yeşim, korkmak kaybedecek şeyi olanın kaderiydi.

Ülküş geldi aklıma, kimbilir nasıl endişelenmişti. Adını bilmediğim yaşlı bir komşu, yazlığın önüne park eden polislere neler olduğunu soruyor, yanıt alamayınca giderek yükselen ses tonuyla bozuk çalıyordu. Göz göze geldik; tanımazlığa vurdu, polislere dönüp bana duyurmak ister gibi konuştu:

"Kimin evine baskın yaptığınızın farkında mısınız? Orası rahmetli Müştak Demirdağ'ın yazlığı."

"Çek git dayı, işimizi yapıyoruz."

Adamcağızın yumruklarını sıktığını görebiliyordum. Sonra Yeşim göründü avlu kapısında. Ellerini göğsünde kavuşturmuş, polisle atışan inatçı ihtiyara bakıyordu. Beni fark edince belli belirsiz telaşlandı. Polislerden biri araçtan inip sokağa girenleri durdurdu. Benden on adım kadar ileride yürüyen gence kimlik sordu. Göğsümdeki sıkışma yumruk darbesi gibi sarstı gövdemi. Yutkundum, polise aldırmadan yürümeyi sürdürdüm, kapının önüne geldiğimde elimdeki paketi uzattığım Yeşim'i yanağından usulca öpüp avluya girdim.

Aylar süren gerginliğe eklenen Doktor faciasının da etkisiyle elim ayağım boşaldı. Kötü adamlardan korunmak isteyen bir çocuk gibi Yeşim'e sarıldım. Parmaklarıyla yanaklarımı silene kadar ağladığımın farkında değildim. Sarılıp saçlarımı okşadı. Hıçkırıklarım duyulmasın diye yüzümü boynuna gömdüm. Beni masaya götürüp su içirdi, sandalyede-

ki şalı omuzlarıma örtüp yanıma oturdu, ellerimi tuttu. Çenem titriyordu, konuşmak istemedim. Kalkıp elimi yüzümü yıkadım, avluya dönünce bir süre dışarıdaki seslere kulak kabarttık.

"Gidiyorlar galiba."

Açılıp kapanan otomobil kapıları, motor gürültüsü, konu komşunun mırıltıları arasında aracın uzaklaşması... Derin bir nefes aldık.

Daha önce varlığından böylesine güç aldığım biri girmemişti hayatıma. "Atlattık," demesine sevindim. Henüz rahatça konuşamıyordum. Oysa gelirken neler kurmuştum. Teyzeme nasıl ulaştıklarını anlamaya çalışan Yeşim'in sesiyle kendime geldim:

"Seni takip etseler yoldan alır veya buraya da gelirlerdi. Doğrudan adrese gittiklerine göre..."

"Doktor'la... Yani Erhan'ın bahsettiği adamla konuşacaktık ama kısa sürdü."

"Aa, Erhan'ın arkadaşı Doktor muymuş? Neden kısa sürdü?"

"O olduğunu anlayınca kestim."

"Bravo."

"Bunları sonra konuşsak mı Yeşim? Baksana halime... Benim yüzümden başın derde girmesin, en iyisi gideyim."

Elimi tuttuğuna inanamadım. Bütün gücüyle kavramıştı. "Git," demediğine göre kopmayı göze alamayan bir ben değildim.

"Ülkü Abla'ya uğrayayım," dedi elimi bırakırken. "Komşular onda toplanır şimdi, ne yapacağımıza polislerin neden geldiğini öğrenince karar veririz. Fırında börek var, açsan atıştır."

Değil börek yiyecek, bir yudum su içecek halde değildim. Dün reddedilseydim geçerdi acısı ama hazırlandığım konuşma sonrasında geri çevrilirsem izini ömür boyu taşıyabilir-

dim. Annemin hikâyesini öğrenme arzusu bana amaç edindirene dek yıllar yılı başıboş yaşamıştım. Dönebileceğim kimsem yoktu. Bir ihtimal Yeşim'le sona ererdi göçebeliğim. Avlu kapısındaki mandalın tıkırtısıyla kalbim ayaklandı. Kapıyı açıp öyle güzel yürüdü ki nefesim kesildi.

"İstanbul'daki bir soruşturma sebebiyle ifade vermen gerekiyormuş, 'Bir an evvel gelsin,' demişler."

"Ülküş nasıl?"

"'Kariya'dan kaçsın,' dedi yalvarırcasına. Sokağın etrafını sivil polislerin sardığını düşünüyor."

Para yollamış Ülküş, gözlerim doldu. Yeşime sarıldım.

"Sana alıştım," deyiverdim mırıldanarak, "ne yapacağımı bilmiyorum."

Benden ayrılıp yüzüme bakmak istedi ama daha sıkı sarıldım, gözlerine bakamazdım, pes etti, sırtımı sıvazladı, iyice düşünüp karar vermiş gibi "Ben de," dedi. Kollarım gevşedi, mutluluğumu görsün istedim. Başını ellerimin arasına aldığımda "Seninle geleceğim," dememe önce itiraz etti. Cebimdeki kolyeyi hatırlayıp çıkarttım. Tekrar sarıldı, kolyesini takarken boynundan taşan kokuyu duydum...

Geceyi kumsala serdiğim kartonlara sarılarak geçirdim. Ömrümün korkulu gecelerinden birinden geçerken hikâyemizin yarım kalmasının adaletsizlik olacağını düşündüm. Hiç değilse öğleden sonraki randevumuza dek dayanmalı, bir kez olsun sevdiğimi söylemeliydim. İnanması zaman alacaktı ama kapılarını kapamazsa sere serpe tutulduğumu anlardı.

Hat minibüslerinden birine, günün ilk müşterisi sıfatıyla bindim. Uzattığım parayı "Bereket versin," mırıltısıyla döşemeye atıp tekrar alan şoföre gülümsedim.

Erhan'ı evinden çıkarken yakaladım, eşyaları vereceği bir tanıdığına gidiyormuş. Ben ısrar edince bir börekçiye oturduk. Akşamki hadiseyi kısaca anlattım. Doktor benimle gö-

rüşmeye gelecekmiş, o defteri kapadığımı söyleyip diğer konuyu açtım.

"Tır yarın sabah hareket edecek," dedi mırıltıyla. "Durumun tehlikeli, Kariya çıkışında bekle, seni oradan alırız. Vesikalık fotoğraf çektirebilir misin? Var mı, olur, bu da olur; yarına temiz bir kimlik ayarlamaya çalışırım."

Teşekkür ettim, hazırlıklarımı tamamlamak için izin istedim. Riski göze alıp babama uğradım; gözleri büyüdü, gece ona gitmiş polis ama terslemiş hepsini. Kaçınam için yalvardı para uzatırken. Yola çıkacağımı, kızgınlığımın geçtiğini, Firdevs'i de sevdiğimi söyledim. Minnetle baktı. Ağlamaktan utanmıyordu. Geldi, sarıldı, "Oğlum!" nidası yayıldı barakaya.

Merkeze çıktım, etrafa bakındım, korkmama rağmen sakin adımlarla enstrüman dükkânına giriverdim:

"Çıkıyor muyuz?"

"Girsene, şunları bırakıp geliyorum."

Müşteriye gösterdiği ney çeşitlerini kılıfa koyup arka tarafa geçerken gülümseyen Yeşim'i kendimle didişmeden seyretmenin tadına vardım. Yabancı olmadığımı bilen çalışanlar yokmuşum gibi davranıyor, müşterilerle konuşuyorlardı. Aklım akşam yapmam gerekenlerdeydi. Sanki bir aksilik Yeşim'e söyleyeceklerimin boğazımda düğümlenmesine yol açacaktı. Nihayet işlerini bitirdi. Saatlerimi, günlerimi, hatta aylarımı ona bakarak geçirebilirdim.

"Nereye?"

"Lavanta Tepesi'ne."

Yanımdan gülerek geçip kapıdan çıkarken hafifçe sırtıma dokundu, ürperdim.

Helva ekmekle çıktığımız tepeden şehri seyretmenin keyfi başkaydı. Kızaran yaprakların gelişigüzel serpildiği çimlere oturmuş Kariya'daki günlerimizi düşünüyorduk. Bir gün sonra şehirden ayrılacağımızı bilmenin kalp burkan haki-

katine sandığımdan zor alışacaktı. Heyecanlarına yenilerek suskunlaşan çocuklara döndük. Önceki gece kalplerini açan başkalarıydı sanki. Sessizliğin üstümüze çöküp bizi dilsizleştirmesinden korktum. Annemin keman kayıtlarını alıp alamayacağını sordum, başını salladı; akşama halledermiş. Kayıtsızlığı hoşuma gitti. Arasına koca bir helva parçası yerleştirip uzattığım ekmeği çabucak yedikten sonra elimdekinden iki ısırık aldı.

"Bayım siz beni birisiyle karıştırdınız herhalde. Karşınızda kontes değil, bereket tanrıçasının torunlarından bir Anadolu kadını duruyor," dedi şaşkınlığımla eğlenerek.

Güldüm. Ellerim saçlarında gezindi bir süre. Yüzüne yaklaştığımda kuruyan dudaklarını alelacele emip nemlendirmesine güldüm ama aldırmadı, avcuyla başımı kendisine doğru yaklaştırdı; nihayet dudakları dudaklarımdaydı.

Geçmişimi ebediyen uğurlamaya bir dokunuşu yetmişti.

Sabahın ilk ışıkları üstümüze vururken çantamı yüklenip önceki gün Erhan'ın tarif ettiği yere uykulu gözlerle yürüyordum. Son tatilcilere ilişti gözlerim, araçlarına zeytinyağı şişeleri, Kariya şarapları, incir paketleri yüklüyorlardı. Yakında bağbozumuyla canlanacak şehir, yaz yorgunluğuyla bahara kadar kendine kapanacaktı.

Bir taksi çevirdim. Tersane civarında indim. Peşimde kimsenin olmadığını anlayınca verilen adrese yürüdüm. Dilim damağım kurumuştu. Neyse ki bugün bitecekti hepsi. İçimden taşan şarkı söyleme isteğini engelleyemedim.

Tır öğlene doğru önümde durduğunda, civar köylerden birinde okunan sala duyuldu. Açılan kapıya tutunarak yukarı çıktım, Erhan'ın yüzüne bakmadan elini sıktım, kirpiklerini kırpıştıran Yeşim'i dudaklarının kıyısından neşeyle öperken kolyesini fark ettim. Yeni kimliğimi uzattı Erhan:

"Haberlere baktın mı?"

"Yoo... Ne oldu ki?"

"Az önce radyodan duyurdular. Bu sabah sahilde bir ceset bulmuşlar," dedi Yeşim, "eskiden Siyasi Şube'de çalışan bir polismiş."

Uykulu gözlerle başımı omzuna koyarken "Belki intihardır," diye mırıldandım...

Dedem istihbaratçı, amcam solcularla çatışan komando, babam muhbir. İşte iftihar edilecek bir aile tablosu. Sherlock Holmeslüğe heveslenmemle kare tamamlanıyordu. Bir annemdi hile hurdaya bulaşmayan. O da devrim sloganları savurmanın, siyasal bir suikasta kalkışmanın bedelini polis işkencesiyle ödemişti.

Eksik Bir Şey, Doğan'ın, geçmişinin peşinden giden, annesini arayan bir gencin romanı...
İnşaat iştahıyla betonlaşan bir sahil kasabasında açgözlüleri, mültecileri, Kürtlere saldıran ırkçıları, orta sınıfları, Doğan'ın annesine benzettiği Yeşim'e olan aşkını anlatıyor...

Sami Özbil, aşkın yavaşlığı ve yumuşaklığıyla politikanın hızı ve şiddetini aynı tuvalde resmediyor.

iletişim

ISBN-13: 978-975-05-2015-0
9 789750 520150